

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-as PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:
Egy évben: Félévre 6.— kor. negyedévre 3.— kor.
Féléven: Félévre 9.— „ negyedévre 4.50 „

Felelős szerkesztő:
MÓRICZ PÁL.

Egyes szám ára 4 fillér.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-utca 2. szám. — Telefon 412.

Husvét napján.

Debrecen, április 10.

Virágot csókolgató pillangó az emlékezet, midőn visszaröpíti lelkünket a multba.

Husvét napján pillanatig tartunk pihenőt.

Áldozunk a hit költészetének. A leggyönyörűbb költemény ez. Felszakad koporsó fedele. A sírból ragyogó fényes tűnemény suhan izgékony képzeletk elé.

Az a hófehér Istenember, a Megváltó Jézus nem hiában szenvedte el kígyóirtóereit. A Koponyák-hegyének vakbátorságból új világosság támadt. Halálának szánták az elfogult emberek és az örökélet végnélküli birodalmának fényes kapuját nyitották meg előtte a lándzsa-szurással, melyet keresztire feszített testébe dőfött a római zsoldos katona.

A magyarság felett is sokszor megkongatták már a halálharangot. Sőt ma is sokan kerülnek, akik kongatják, bongatják a harangot.

- Elpusztul a magyarság!
- Pusztul a magyarság.
- Hamis próféták korát éljük.
- Fekete, fekete, fekete minden,

— Árulják a hazát! Árulják a nemzetet. Ó, jövel mi Megváltónk! Ó, jövel mi nemzeti Messiásunk!

Es a különféle „csak azért is“ újságok, pártocskák öblöstorku legényeiben duzzadozik a nagy merész önérték. Itt vagyok én! Hát nem láttok engemet? Nem vettétek észre az új Messiást? Ó, hazám, ó, nemzetem! Én! Én! Én vagyok a sorstól küldetve, ki megmentem, halálom halálából feltámasztom ezt a nemzetet, csak hatalmat, hatalmat adjatok nékem! Mert eladdig nem lesz boldog a magyar. Eladdig árulják a hazát! Elárulják a nemzetet. . . . Fekete, fekete, nagy fekete itt minden.

Mig azonban a munkás-műhelyekben pöröly csattog. A szántó-vető kis magyar lába nyomán buzakalászokkal ékes barázdák szakadnak fel, bármint kongatják, bongatják is felettünk a halálharangot, az élet utját járja ez a nemzet.

Nem Messiásokra, de munkás kezekre van nekünk szükségünk! Meg hogy szokjunk le már egyszer a gyalázkodásokról! Ne faljunk be evőkanal-ként és óránként egy-egy becsületet a küzdők sorából. És ha más Messiások nem is lehetünk, gyakoroljuk legalább a krisztusi erényeket. Ne gyűlölködjétek.

uszsítsuk a nemzetet. Szeretnek, munkának éljünk. Hisz egymás szerető megértéséből, a munkásoknak megbecsüléséből gyökerezdik ki jövőnk második évezredes tölgyfája.

Munkás nemzeteknek, dolgozó nemzeteknek, akaraterős nemzeteknek gyönyörű pihenő nap a husvét. A jól folytatott munka után élvezik a sugárt. Midőn emlékezetük virágot csókolgató pillangóként repül vissza a multba, pillanatig pihentetik a pörölyt és a hit költészetének melegségétől áthatottan tekintenek a jövőbe; mert aki dolgozni akar, aki dolgozni képes: a napsugárt keresi, nem pedig a munkaerőt, az életkedvet lohasztó sötét rögeszméket.

A népszanatorium.

Debrecen, április 10.

Magyarországon az összes haláleseteknek egyötödét a gümőkór okozza. Főképpen serdülő és felserdült emberekben fejlődik. Ha csak az élet 10-ik és 50-ik éve között bekövetkezett halálozásokat vesszük figyelembe, az eseteknek több mint 60%-ában gümőkór vet véget az életnek. Tudva még azt, hogy a gümőkóros esetek száma évről-évre növekszik, meg azt, hogy ekkora pusztítást ez a betegség a világ egyetlen művelt államában sem okoz: megértjük a védekezés fontosságát, szükséges és sürgős voltát.

Akinek már semmi sem jutott.

Az őseim véreből:
A sok sé-haj, csu-hajból,
Bor, asszonyserzetésből,
Sarkantyú pengetésből,
Nekem már semmi sem jutott.

Pedig, hej, ugy szeretnék
Más lenni: régi ember,
Nagykedvű és vasizmu,
Mely csupa akarat, tett . . .
Nekem már semmi sem jutott.

A vágyam képzelet csak,
Buborék, pillanatnyi,
Nincs benne semmi szikra
Pedig szikrázni vágyom . . .
Nekem már semmi sem jutott.

Be jó volna ököllel
A cimbalomra csapni
S veszettül elmulatni,
Három-négy éjjelen át . . .
Nekem már semmi sem jutott.

Be jól esnék a primás
Füstös, bus homlokára,
Mint ősem, oda tenni
Sirva egy ócska bankót . . .
Nekem már semmi sem jutott.

Szunyogh Barna.

Zilahy szintársulata.

(Tagok jellemzése. — Bizalmas apróságok.)

Az igaz ember lelkével, az íróember jóízűségével próbáljuk jellemezni a Zilahy Gyula most már *leszerződött* társulatának tagjait. Mi nem lóditunk senki kedvéért. A közönség maga ítélje meg írásainkról, hogy igazat mondunk-e, midőn nyíltan és mindenféle alattomos *susárlásokkal* szemben állítjuk, miszerint a Zilahy társulatánál *művészi erőben* gazdagabb társulat *nincsen* ma a vidéken. Nincsen még a kormánysegéllyel gyámolított kolozsvári nemzeti szintársulatnál sem.

Hiszen maga a *Zilahy-pár* olyan kiválósága a magyar színészetnek, hogy Debrecennek nem is lehetne szerencséje ilyen művészi párhoz, ha direktori mivolta Debrecenhez nem kötné Zilahyt. Hiszen anyagilag sem bírják meg a vidéki igazgatók, hogy ilyen elősmert *nagy művészeket* lekötthessenek a társulatokhoz.

Ami pedig a társulatot illeti, az elfogulatlan és magánérdekektől fel nem bujtogatott színházlátogató közönség a *leszerződött* tagok névsorából és *rövid jellemzéséből* megítélheti azt is, hogy ez a vidéken páratlanul tömörített művész-társaság méltó a Zilahy művész hírnevéhez.

Arkossy Vilmos Győrből szerződött hozzánk, mint jellem- és basszuffó-komikus. Eredetileg, mint baritonista tűnt fel. Östehetsége

azonban jelen szerepkörére vezette s ma mint ilyen, az elsőrendűek sorába tartozik. Aligha tévedünk, midőn azt mondjuk, hogy Arkossynak már a közel jövőben Budapesten nyílik tér.

Báthori Mária, a *naiva*, közepes színésznő. Az igyekezetével, szorgalmával sokat pótol. Érdemes tag. Különösen midőn igazi jó *naiva* már alig is kerül a jó vidéken.

Bárdos Irma a *Kreccányi szintársulat*tól szerződött át *szubrett* és *népszimnő énekesnőnek*. Legerősebb oldala a népszimnő. Könyven tanulja a szerepeit és mindenkor kész „*beugrani*“, úgy hogy *Kemény Lajos*sal fog vetekedni a sokoldalúságával. Rokonszenves megjelenésű, vérbeli színésznő.

Békés Gyula *jellemszínész, drámai és vígjátéki* apa, az átlagon felülemelkedő művész. A debrecenieknek kedvence.

Ferenzi Frigyes mint *rendező* talán egész egyedül áll Magyarországon? Vasszorgalmu, erős, erélyes munkás. Nagy tanulmányokkal képezte ki magát rendezőnek. Külföldön is sokat tanult és utazott. Neki nem mellékes foglalkozása, de *fő hivatása* a rendezőség. A rendezés terén országosan elismert kiváló szakteknitély.

Gazdy Aranka, a drámai hősnő, a régi iskolához hajlik. Bárlan szeret „*szavalni*“, nem ront. Mepállja a helyét.

Gerő Ida igazi nagy művésznő. Mint egykor *Kiss Irén*, úgy most *Gerő Ida* is büszkesége a debreceni színpadnak, a legkiválóbb

Színház után „Angol királynő“.

A gümőkór fertőző, tehát ragadós betegség. Hosszu, idült lefolyású. Míg a heveny fertőző betegség, hagymáz, skarlát, difteria stb. a beoltás után két héten belül kifejlődik, addig a gümőkór éveket, sőt az egész életen keresztül ellappanghat az emberben. Innen érthető meg az is, hogy a gümőkört a legtöbb beteg kis gyermekkorában szerezte. A betegség okozója rendszeren a gyomron és beleken át jut be a szervezetbe. Vagy a piszok útján, amelyet a földön csuszáló kis gyermek a kezéről, ruháiról lenyel, leszop. Vagy az enni-valók, elsősorban a tej útján. Ha a gyermek jó egészségügyi viszonyok között nő, megerősödik: a betegség csirái teljesen el is pusztulhatnak benne. Vagy legalább annyira nem szaporodnak el, hogy beteggé tegyék. Ellenkező esetben, vagy ha a szervezet valamely ok miatt elgyengül, a betegség kifejlődik. Ebből tudjuk meg, hogy hosszúság, a szervezet erejét kimerítő betegségek után miért lesz sok ember gümőkóros. Ha felnőtt ember fertőződik gümőkórral, a betegség rendszeren egész testében gyorsan elterjed és halált okoz.

Ismerve most már a betegség lényeges tulajdonságait, megállapíthatjuk, miként kell ellene védekezni. Két feladat áll előttünk. — Egyik: a betegeket meggyógyítani, a másik: a betegség terjedését meggátolni. Világos, hogyha a gümőkört okozó fertőző csirákat elpusztíthatnók: gümőkóros betegség nem lenne.

A betegség kifejlődéséből látszik, hogy az egészséges, erőteljes szervezeten nem tud urrá lenni. A gyógyítás főeszköze: a beteg testi erejét fokozni, hogy a kórokozót legyőzhesse. Emellett fontos, hogy a beteg megtanulja, miként kerülhet el minden ártalmat, a mely a betegség kifejlődését elősegítené. Meg, hogy tudja, mit kell cselekednie, hogy embertársai egészségét ne veszélyeztesse. E feladatokat ma legjobban megtudjuk oldani a szanatoriumokkal. Ebből az is következik, hogy a szanatorium főképen tanítói, nevelőintézet.

A kezelés lényege a szanatoriumban az, hogy a beteget állandóan minél több ideig szabadlevegőn tartják, jól táplálják és erősítik. A tanítás lényege az, hogy felvilágosítják a betegség természetét felől. Megtanítják, hogy éljen, mitől óvakodjék. Kioktatják, hogy a betegséget kiváltképpen tüdővész emberek köpése, meg gümőkóros tehének teje terjeszti.

Ezért a tüdőbeteg emberek köpését meg kell semmisíteni. Beteg állatok tejét nem szabad használni. Hanem feltétlenül bizonyos, hogy a tehén egészséges: a tejet forralással ártalmatlanná kell tenni, a forralt tej pilléjét eldobni.

A beteg köpését akkor lehet megsemmisíteni, ha összegyűjtjük. Ezért a betegeknek csak edénybe szabad köpni. Minden betegnél állandóan nála van a biztosan záró köpőveg. Mikor az üveg megtelt, de legalább is mindennap 120° gőzben fertőtlenítik. Az intézet fala, padlója, butorzata sima, mosható, fertőtleníthető. A mosást és fertőtlenítést rövid időközökben végzik. A beteg használati tárgyait, evő, ivó-eszközöket, ruházatát stb. szintén gyakran fertőtlenítik. Ilyenformán ma a lakott helyeken, főként nagyobb városokban a tüdőszanatorium az a hely, ahol az ember a gümőkóros fertőzés ellen leginkább biztosítva van. A szanatorium az egyetlen hely, ahonnan a betegséget nem hurcolják tovább.

Ha az elől elmondott számadatokat figyelembe vesszük és következtetünk az életben levő betegek számára: belátjuk, hogy ez idő szerint Debreczenben legalább 20000 tüdőbeteg van. A betegség nem kímél senkit. De nagyobb mértékben pusztít azok között, akik szegényebb sorsban élnek és nem tudják megszerezni mindazt, amire szükségük volna. Bizonyítsam, hogy a kereskedők, kofák, mészárosok, pincérek, házi cselédek között nagyon sok a tüdőbeteg? Bizonyítsam, hogy emiatt ma minden lépésünket a gümős fertőzés száz veszedelme között tesszük? Vagy azt bizonyítsam, hogyha a tüdőbetegek nagyobb részét kezelés, ellenőrzés alá vesszük, a betegség okozójának nagy tömegét elpusztítjuk, a veszedelem elképzelhetetlen arányba csökken? Akinek ezeket bizonyítani kell, annak ezeket nem lehet bizonyítani. Arra sem vesztegetek szót, hogy a népszanatorium ma már olyan szükséges, mint a betevő falat kenyér. Csak azt említem még fel, hogy a népszanatorium az orvosi egyetemnek kiegészítő része. A legpusztítóbb betegség elleni védekezésnek az iskolája. Csak olyan helyre lehet tehát építeni, ahol ezt a célt is szolgálhatja.

Dr. Kenézy Gyula.

Barabás Béla a helyzetéről.

Budapest, április 10.

Azt kérdik tőlem, hogy én miért hallgatok s miért nem veszek tevékenyebb részt az önálló magyar nemzeti bankért való küzdelemben?

Szívesen felelek reá.

Előre bocsátom, hogy én őszinte, igaz és lelkes híve vagyok az önálló magyar nemzeti banknak. Ennek többször és legutóbb nagyköri választóim előtt is kifejezést adtam s adok ezután is.

De lóra nem ülök s harci zajt nem csapok. Miért?

Mert először nem vagyok szakember s a kérdést alaposan, mélyen nem tanulmányoztam. Az okos, alapos és tudással telített tanulmányozást helyettem is, pártunk helyett is, jól és becsületesen elvégezték a bank-bizottság tagjai, akik Holló Lajossal az élükön derekasan bizonyították be, hogy az önálló magyar nemzeti bank reánk nézve nemcsak eminens gazdasági előny, de az állami függetlenségnek is kétségtelen állapota. A bank-bizottság munkáiból tehát mindenki láthatja, hogy az önálló magyar nemzeti bank felállításához nemcsak elvitázhatatlan jogunk van, de azt kívánni, akarni és követelni kell. Ez az én meggyőződése is.

Másodszor. Azért nem veszek részt tevékenyen az élére állított kérdésben, mert elvonultam a csunya gyanúsítások elől. Ime, Hollókat agyon-gyanúsítják, hogy azért lármáznak, mert miniszterek akarnak lenni, érvényesülni akarnak. Hát engem ne gyanúsítsanak. Pedig — úgy látom — egy a fizetés. Mert a gyanúsítás szerint én is akarok valami lenni s ezért — hallgatok.

komika és vigjátéki anya. Ha a Zilahi társulathoz szerződés nem kötné, már *felrepitették* volna Budapestre.

Gyöngyi Izsó tenor-buffónak, szalonkonikusnak van szerződötve. A nagy mesterek fájából van teremtve. Sokan csak a bohókás „Goldstein Számít” látják és nevetik benne; holott Gyöngyi abban is eltér a többi komikusoktól, valóságosan buvárolja, lélektanilag is megdolgozza mindég a szerepeit, ezért ambicionálta magának a „Lucifert” is. Gyöngyi méltán „mester” a főváros első színpadjain is.

Gyöngyi Jolánka, mint énekesnő, már is sikereket ért el. Apja védszárnyai alatt magasra fog nőni ez a lány.

Hahnel Arankát színészek, mint írók elismerik elsőrangú tehetségnek. *Társalgási* és *jellem vigjáték-szubrett*. Csakis hangorganuma miatt maradt eddig a vidéken.

Horváth Kálmán baritonista, népszínmű énekes, a legnagyobb gázsit élvezzi a társulatnál. Kapva-kapnak e kedves legényen a direktorok, mert a közönségnek is mindenütt kedvence a rokonszenves, mindég vig, egészen a könnyelműségig határossan gondtalan vérbeli bohém fiú. No de nem akarjuk mi *felfedezni* Horváth Kálmánt. A debreceni közönség ösmeri és becseve szereti ezt a nevető arcú, nevető szemű pompás színészt.

Huzella Irénről, a fiatal drámai szendéről, az előttünk legszebbet mondhatjuk. Nálánál büvölöbben senki sem tudja szebben, tisztábban beszélni az édes szép magyar nyelvet.

Kardos Géza a legfiatalabb erők közé

tartozik. A csinos, elegáns sugár legény az országos színművészeti akadémia vizsgáján olyanra feltűnt, hogy a Nemzeti Színházhoz szerződötték. Zilahy Gyula, mint a nemzeti színház ösztöndíjas tagját szerződtette a *lírai szerelmes* és *szalon síheder* szerepköre. Debreczeni összeköttetéseinél fogva is érdeklődéssel várja a közönség. Azonban a jövő színi szezon multán valószínűleg a *Nemzeti színházhoz*, Budapestre kell visszatérni Kardosnak.

Kemény Lajost jellem színésznek és énekesnek jelzik a tagok kimutatásában. Azonban a valóságnak megfelelően mondhatjuk, hogy Kemény egy olyan ember, aki *mindent tud*. Szerepköre kimeríthetetlen és bár az „*ákontózás*” terén is vezet, de váratlan színpadi meglepetések esetén bármely szereptől sem riad vissza. Hasznos ember.

Lukács Juliska, mint drámai anya, új szerepkörben mutatkozik be. Nagy értelmiségű, képzett művésznő, azért új szerepkörében is bizonyosan előkelő tért fog magának hódítani.

Ligeti Lajos, burleszk komikus, teljes nagy sikerrel érvényesíti a komikum iránti képességeit. Ha még nem is szőlt, már az arcjátékával felderíti a nézőket. Úgyes színész.

Lugassy Béla ez a fiatal drámai hős még nem forrta ki teljesen magát. Ma még Keszler és a Klenovics közötti határron ingadozik, de mivel tehetségét szorgalommal és nemes törekvésekkel is vértézi, a debreczeniek még élvezni fogják a Lugassy Béla képességeinek kibontakozását.

Nádor Zsiga az operett- és síheder ko-

mikus született tehetség. Már ma is elsőrendű tehetség. A népszerűség megteremtése tekintetében meg egyszerűen utólráhetetlen Nádor Zsiga.

Sándori Kálmán ügyelő a legerélyesebb e téren. Szigor és lelkiismeretesség dolgában vetekszik még a hajdani híres „Bódi bácsi”-val is. A színpadról képes kitessekelni az — igazgatót is.

Most eljutottunk Zilahy Gyulához. Jellem komikus és bonvivánnak van feltüntetve a tagok jegyzékében. De, mióta a „párisi regényt” lejátszotta, mi azt hisszük, Zilahy Istentőláldott — és adott nagyrehségét az Ujházy-féle szerepkör betöltésével akarja újabb nagyságában és eredetiségében bemutatni és fejleszteni, Zilahy ma is egyedül áll a magyar színpadon, felesége Zilahyné opera- és operette koloratur énekesnő, mint hangverseny énekesnő szerezte meg országos hírnevét. Midőn pedig a színpadra került, bámulatos rövid idő alatt elsajátította a színpadi gyakorlatot és művészi színjátszás kellékeit. Ha nem volna az igazgató felesége, már rég Budapestre vagy külföldi énekes színházhoz szerződötték volna. Elismert nagy énekművésznő.

Szilassy Etel, az új operette szubrettünk, a Magyar Színházban tűnt fel. Majd a vidék első társulatához került le. Az igazgatók állandóan figyelemmel kísérték a működését. Három év alatt utólráta a *Felhő Rózi* és *Réthy Laura* gázsiját. . . Ezt pedig mindenki érti, hogy mit jelent színházi nyelven? Az igazgatók magok elismerik felőle, hogy a vidéken a

MAROSY női-divat terme

Szent-Anna-utca 2-ik szám.

Tisztelettel értesíti a mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy bevásárlási

utjából haza érkezett. Miért is mint a legkényesebb igényeknek meg-

felelő raktárát a hölgyközönség figyelmébe ajánlja.

Harmadszor. Én is, meg az utolsó jogász gyerek is tudja, hogy ősi alkotmányunk szerint, törvényalkotáshoz s így az önálló magyar nemzeti-bank törvénybe ígatusához két alkotmányos tényezőnek akarata szükséges. Az egyik: a nemzeté, amivel márrendben volnánk. A másik: a királyé, amelylyel pedig — sehogy sem vagyunk. Az én szent meggyőződésöm az, hogy ezt a királyi akaratot Magyarországon ma csak egy ember nyerheti meg, s ez — Kossuth Ferenc. Az ő modora, bölcsesége, meggyőződése, akarata és mély tudása, minden esetre előnyös hatással lesz a királyra. De ma még én sem, más sem tudja, vajjon nem-e történik csuda s nem-e nyeri meg a mi nagynevű vezérünk a magyar király akaratát? Ha megnyeri — hála Istennek, el fog mulni tőlünk a keserű pohár. De ha nem nyeri meg? . . . Hát azért nem ültem én lóra, — nehogy szépszerével, kénytelen-kelletlen leszereljek. Vagy ha nem szerelnék le, — nehogy közállapotaink ismét ki legyenek téve a teljes felfordulás veszélyének, bizonytalanságának. Én szerintem ehhez is előrelátás és bátorság kell. A jól megválasztott taktikai cselekményeket és elhatározásokat nyugodt lélekkel bizom — Kossuth Ferencre.

Husvét a pesti színházaknál.

Írta: Faragó Jenő.

Budapest, április 10.

Rózsavízbe mártom a tollamat és parfümös papíron írok. A színházi ember, a hangulatok embere és ilyenkor az ilyen illatos hangulat illik az írásunkhoz. Tehát: nyakig vagyok a gyönyörű hangulatban és úgy indulok sétámra a pesti színházak felé. Alig te-

szek néhány lépést, Petrás Sárival találkozom. Az arca majd kicsattan, a szeme csupa lobogó tűz, az ajka a megtestesült mosoly. Így lebeg eléim.

— Örülök, hogy ilyen jó kedvben találok! — szólok én.

— Én meg annak örülök, hogy maga örül. Mert remélem, hogy igazán örül, hogy lát és — jókedvűnek lát.

— Hát meg kell vallanom, nem is látam még magát soha másnak, mint jókedvűnek. Mindig nevetett, mindig vidám volt, mindig gondtalanul nézett maga elé, amióta csak ösmerem. Hej, de sokszor irigyeltem is ezt az örökös jókedvét.

— Nahát, ne irigyeljen semmit. Lássá, az automat is hányan irigyelték, a villámot, a gyönyörű lakasomat, a toiletteimeit is. Ma cserélnének-e velem?

— Miért?

— Csak azért, mert én vagyok a legszegényebb színész Magyarországon. Elrúletteztem mindent. Az autót, a villát, a lakást, az ékszert, a toiletteket.

— Dehát miért játszott?

— Micsoda kérdés ez? Még csak ne is játszom? . . . Különbö Beöthy az oka mindennek. A főszezonban olyan operettet adatott elő, amelyben nincs szerepem. Tétlenségre voltam kárhóztatva. Hát gondoltam magamban, — ha itthon nem játszhatom, elmegyek Monte Carlóba játszani. És elmentem . . .

Igy az egyik Sári. A másik, a nagy Sári, az isteni Sári, az igazi Sári már másként beszélt. Vele Bécsben jöttem össze.

— Mit szól a sikeremhez? — kérdezte ő.

— Gratulálok. Bár ez a Verő-darab nem az én szájamizem szerint való és a szultán szerepe nem az igazi Fedák-szerep. De azért szép volt, nagyon szép volt az egész.

legjobb szubrett. Szenvedélyes tekintetű barna nő. Szépen, sikkesen öltözködik, de ajánljuk, hogy a színházi bizottság némely „örög uracskáinak” hódító művészetén kívül mutassa be a — keresztlevelét is. Bizvást be is mutathatja, mert még csak 24 éves!

Ternyey Lajosról nem szükség sokat beszélni. Mint szerelmes bonvinánt elsőrangú színpadi jelenség. Egyik igazi kedvence a közönségnek. Művészetének most éli virágzó korát.

Thorma Zsiga olyan szép hangú tenorista, hogy nálánál jobbat ma nem is igen lehet hallani a vidéken. Az „örög” Perényi József, ki hosszú éveken uralta a vidéket, mint tenorista, segítkezik neki a kórusból, de önálló szerepekben is. Üres óráikban pedig (t. i. Perényi!) a „kolnidrét” énekelgeti Hauer Berccinek.

Mártonfalvy karmester a zenészet terén tekintélyes kiválóság. A vidéki karmesterek között neki van a legnagyobb gázsija, node érdemes is rá. Valódi tehetség a színházi zene tanítás, vezetés terén. Képes rányomni az egyéniségét mindenre. A titkárokat rendszerint az igazgatók „balkezének” nevezik. Midőn Békés Gyula váratlan lemondásával Zilahy Gyula Irmay-t bízta meg a titkári bokros, kényes és nagyérdékű teendők végzésével, ideiglenes volt ez a megbízás. Azonban az a kevés szavú, de nagy akaraterejű és minden téren megbízható fiatal ember rövid idő alatt „jobb kezévé” nőtt a direktornak. Igazi finánc-zseni. Teljesen rendbehozta az anyagiakat illetőleg is a társulat helyzetét. Méltó a Zilahy bizalmára, de méltó a mi

elismerésünkre is, mert ennek a kevésszavú, szerény viselkedésű fiatal embernek szavára, munkásságára építeni lehet. Igazi finánc-zseni. Nem libikókázik soha! Irmay mindig tudja mit — miért? Mikor? kell cselekedni. A legbonyolultabb helyzeteket is biztos kézzel oldogtatja meg.

A kórus és a műszaki személyzet egész kis sereget képez. Lelkiismeretesen töltik be hivatásokat ezek a névtelen derék közkatonák is; sőt ez a kórus valóságos melegágya a tehetségeknek — Szilágyi, Talliáné önálló színészekül szerződtek el. A szép hangú Magvasy Margit, Arday Vilma, mint ügyes segédkomika a kórusból is kiválnak. Diszkai, Rónai, Lenkei, mind érdemes erők. És ha Bombay Gusztávan, bár pálcával is felelhetne verni az alkotó művész önértetét és a léhasággal szakítana már egyszer, a magyar színpadnak egyik elsőrangú művészévé emelkedhetne ez az ember, kire most is azért olvasunk rá ilyen vastagon, mert sajnáljuk, midőn igazi tehetség kallódik el a maga könnyelműsége és nemtörődömsége folytán.

A színpadi levegő büvökrébe sodródott Szepessy, a színházi pénztáros is. Saját boltjából telepedett át a színházi kasszába, mint megbízható, hűséges embert érdemes felemlíteni. — Hopp! de, ni-ni! Kifogytunk az időből. A színházi bizalmas történetecskékre most nem is került sor . . . Azért most egyszerűen boldog husvétünnepséget kívánunk színészeknek, mint közönségnek és máskor folytatjuk az írást.

— Maga gunyolódik?

— Nem én! El voltam ragadtatva az este. Különösen, amikor maga felemelte a lábát: azt Márkus Emilia sem csinálja szebben.

— Jó, jó; csak folytassa. De előbb hadd mondjam meg magának, hogy én vagyok a legnagyobb magyar színész: hogy akik örökömben léptek: csirkék, hogy Budapesten vége az operettnak, amióta én elmentem; hogy megérem még azt az időt — sirva mennek el kapum előtt a pesti direktorok . . .

— Meglehet. De ne felejtse el, hogy nekik is van kapujok és nem lehetetlen, hogy az ő kapujok előtt megy el sirva valaki!

— Miért mennék? Mi csábít engem? A magyar dicsőség? . . . Komédia. A magyar pénz? . . . Háromszor annyit keresek majd itt! . . . És itt nem írják majd rólam, hogy gyilkos vagyok és az ablakon át nem hallatszik hozzám a rikkancsok kiáltozása:

— Fedák Sári — szanatóriumban!

— Fedák Sári — mama!

— Fedák Sári — megszökött! . . .

Igy a második Sári. Több Sárija jelenleg nincs a magyar színpadnak. De volt egy. Egy szép szőke lány. Kékszemű. Nyiltarcu. Bájos. Tehetség.

Egy fővárosi kórházban kötözi a szegény betegeket. Ápolónő. Szürke ruhában, fehér köténnyel, fehér főkötőben! Ápolónő lett abban a kórházban, amelyben őt ápolták, amikor revolvergolyót röpített a szíve tájékára. — Szerelmében csalódott és csalódott — az életben. Az igaziban és a festett világ életében. És most szürke ápolónő a szép Csiszár Sári . . .

Amint látni való, vidámság sehol sincs most a pesti színházak táján. A legvidámabb ember még az öreg Ujházi (jaj, meg ne hallja) . . . az örökifjú mester, aki immár az ötödik generációt becéli szeretetével és szeretetének illetén kifejezésével:

— Marha! . . .

Családi dráma a Csonka-utcán.

Gyilkossági merénylet és öngyilkosság.

Debreczen, április 10.

Szomorú husvétra virradt egy becsületes polgár-család a Csonka-utca 4. számú házban, hol az ünnep szombatján véres családi dráma történt. Demjén Sándor lakatossegéd a dráma főhőse, aki gyilkos merényletet követett el a felesége ellen és aztán öngyilkos lett.

Demjén Sándor a budapesti máv. Isván-telki főműhelyben vasesztergályos. A 28 éves fiatalember a múlt év szeptemberében nősült Debreczenből. A Csonka-utca 4. szám alatt lakó Ferge család leányát Esztert vette el. A fiatalpár Budapesten lakott, de boldog együttléttüket megzavarta az, hogy a fiatalasszonyka súlyos beteg lett. Egy budapesti nőgyógyász nyugalmat ajánlott neki és azt tanácsolta, hogy jöjjön le Debreczenbe szüleihez. Demjén Sándor azonban nagyon gyanakodó és féltékenykedő ember volt. Nem akarta hazameleszteni feleségét, ki csak nagynehezen hosz-

Tavaszi öltönyt, felöltőt, színes mellényt legszebben tisztít

HRABÉCZY.

Gyár és főüzlet Széchenyi-u. 42.

Fióküzlet Csapó-u. 28.

szas rábeszélés után tudott már nagybetegen megszabadulni.

Nyolcz héttel ezelőtt jött Debreczenbe szüleihez, de férje itt sem hagyta nyugodni. Gyakra leutazott és valósággal üldözte az asszonyt, hogy már nem szereti, hogy mással van viszonya. A szerencsétlen ember valósággal feltékenységi mániába esett, pedig képlődéseinek nem volt semmi alapja, mert a különválásnak egyedüli oka az volt, hogy a szegény asszonyka súlyos betegségben szenvedett és csak orvosa tanácsára hallgatott, mielőtt itthon, nyugalmasabb körben szüleinél tartózkodott.

Demjén ennek dacára nem hagyott fel mániákus hóbortjaival. Ma reggel a három órai vonattal megint Debreczenbe jött és ugy 9 óra tájban felkereste a feleségét. Itt heves jeleneteket rögtönzött, magából kikelve vádolta az asszonyt, hogy hűtlen lett hozzá. Majd kérlelni kezdte, hogy térjen vissza. A beteg asszony ellentmondott, mire Demeter felhevült állapotában előrántotta zsebkését és feleségére vetette magát. Az asszony kezével védte arcát, de még így is a brutális férj arcán, a szeme alatt belevágta a kést és több helyen, kezefején, mellén megsebesítette.

Az asszony segélykiállításaira berohantak a szülei, de ekkor Demeter berohant a másik szobába és eltorlaszolta magát. Majd elővonta 7 milliméteres revolverét összesen öt lövést tett magában azonban nem jól célzott és csupán egy golyó érte súlyosabban, az, mely a szíve alatt testébe. Ott találtak rá a dívány és az asztal között eszméletlen állapotban. Azonnal kihívták hozzá a mentőket, kik az első segélynyújtás után beszállították a kórházba. — Állapota nagyon súlyos.

A rendőrség részéről Vetéssy Béla ügyeletes rendőrfogalmazó és Nagy Sámuel biztos mentek ki a kórházba és kihallgatták a sebesültet. Vallomásából az tűnik ki, hogy a szerencsétlen szerelemfélési mániában szenved. Az asszony állapota súlyos, de nem életveszélyes.

EGYHÁZ, ISKOLA.

Husvét a templomokban.

Debreczen, április 10.

Harangok zugása, a templomokból az ébredő természet balsamos levegőjébe átsűrűdő ájtatos zsolozsmák hirdetik, hogy elérkeztünk a kerészténység legmagasztosabb ünnepéhez, a feltámadás ünnepéhez. A husvét napján a debreczeni templomokban az istentiszteletek a következő sorrendben tartanak:

A református templomokban.

Husvét első napján délelőtt a Nagytemplomban prédikál Dicsőfi József lelkész, ágendázik Jánosi Zoltán lelkész; a Kistemplomban prédikál Szarka Boldizsár s.-lelkész, ágendázik Baróthy István s.-lelkész; a Kossuth-utcai templomban prédikál K. Tóth Kálmán lelkész, ágendázik Boér Károly s.-lelkész; az Ispóty-templomban prédikál Szele György lelkész, ágendázik Szele Miklós s.-lelkész; a Csapókerthben Kovács János vallásnár, a Homokkerthben Sárközy Lajos szénior, a szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár prédikál.

Husvét első napján délután a Nagytemplomban Földesy József 4. th., a Kistemplomban Sárközy Lajos szénior, a Kossuth-utcai templomban Kürthy Károly 4. th., az Ispóty-templomban Molnár Ferencz 4. th. prédikál.

Husvét másodnapján délelőtt a Nagytemplomban prédikál Sárközy Lajos szénior, a Kistemplomban Földesy József 4. th., a Kos-

suth-utcai templomban Molnár Ferencz 4. th., az Ispóty-templomban Kürthy Károly 4. th.

Husvét másodnapján délután a Nagytemplomban Molnár Ferenc 4 th., a Kistemplomban Kürthy Károly 4 th., a Kossuth-utcai templomban Sárközy Lajos szénior, az Ispótytemplomban Földesy József 4 th. prédikál.

A róm. kath. templomban.

Husvétvasárnap a r. k. templomban az istentiszteletek a következő sorrendben tartanak: Reggel 6 órakor csendes szent mise, 7 órakor csendes szent mise, 8 órakor egyik kegyesrendi tanár a főgymn. ifjúság részére csendes szent misét mond; 9 órakor az ünnepi nagymiséét Gróh Ferenc prépost, plébános végzi segédlettel, ezt megelőzőleg barkaszentelés; negyed 11 órakor a Svetits-zárda és az elemi iskolák növendékei jönnek szent misére, melyet Molnár K. Dezső, helyettes iskola igazgató mond; fél 12 órakor csendes szent mise. Délután 3 órakor ünnepélyes vecsernye, utána rózsafüzér, melynek végzetével a Jézus szent-sége szíve Társulat hónapos ájtatossága szent beszéddel, körmenettel és lytániával. Holnap Husvét másodnapján az istentiszteletek mint rendesen ünnepelnek.

Az ág. ev. templomban.

Husvét első napján délelőtt 10 órakor Materny Lajos főesperes végzi az istentiszteletet, melynek végzetével az urnak szent vacsorája fog kiszolgáltatni. Délután 3 órakor Oláh Károly theologus prédikál.

Husvét másodnapján délelőtt 10 órakor Hudák János segédlelkész végzi az istentiszteletet, melynek végzetével a templomban egyházi közgyűlés lesz. Délután 3 órakor ima.

Az Esperantista Egyesület amint azt lapunk már jelezte, első tanfolyamát március hó végén fényes sikerrel befejezte. Minthogy a párhuzamosan tartott két kurzus sem volt képes időbeosztás tekintetében minden tag igényének megfelelni, minthogy továbbá számos hölgytagot az is visszatartott, hogy a tanfolyamokat vendéglői helyiségben tartották s minthogy végre azt az ujonnan jelentkezettek nagy száma is indokolja: az egyesület április hó folyamán új esperantó nyelvi tanfolyamot kezd új helyiségében, az akadémiai II. sz. teremben (ref. kollégium, főbejárati I. emelet). Felkérjük az érdeklődőket, folyó április hó 13-án, kedden este 8 órakor jelentenek meg az egyesület új helyiségében a továbbiak megbeszélése végett.

A debreczeni üzletvezetőség szétválasztása.

Vasuti üzletvezetőség Nagyváradon.

Debreczen, április 10.

A magyar államvasutak igazgatásának decentralizálása már régen foglalkoztatja a döntő köröket. A terv már annyira megérett, hogy a kivitel időpontja sem késik már hosszú ideig. Az új üzletvezetőségek sorában első helyen áll Nagyvárad. A nagyvárad-i üzletvezetőséget a debreczeni, az aradi és a kolozsvári üzletvezetőségek körletébe tartozó vonalak felosztása révén alkotják meg. Ez azonban előreláthatólag csak 1910. éven tud lesz végrehajtva, de azért Nagyváradon az üzletvezetőség még előbb, 1910. január elsejével kezdi meg működését, csakhogy az új üzletvezető-

ség hatáskörébe egyelőre nagyrészt a helyi érdekű vasutvonalakat sorozzák, a mivel főképpen azt a célt akarják elérni, hogy a többi üzletvezetőségek munkáját, amit a vicinális vonalak kezelése nagymértékben megnehezít, lehetőleg redukálják.

A terv szerint a nagyvárad-i üzletvezetőséghez a nagyvárad-érmihályfalvai, székelyhid-szilágysomlyói, püspökladány-szeghalmi, vésztő-hollódi, szombatsárogoz-dobresti, belényes-vaskóhi vonalak tartoznának.

Hogy aztán a rendes máv. vonalak közül, melyeket veszik el a debreczeni üzletvezetőség keretéből és melyeket sorozzák az új üzletvezetőség hatáskörébe, ez még nincs megállapítva.

Feltámadás.

Irta: Király Péter.

Szállj lelkem, szállj a tiszta légen át
Az üdvözültek fénykörébe fel!
Hol az Istennek örök dicsőségét
Az angyalok szent hada énekel.
Onnan tekints alá a föld porára,
Hol annyit küzdél, annyit szenvedél,
— Bár csökeső, virágosó is hull rád —
Halhatatlan örök szerelmedér . . .

Szállj lelkem, szállj a tiszta légen átál . . .
Fürozd le ott magadról a sarat,
Füroszzenek le rólad minden szennyet
Szerelmentüztü csillagsugarak.
Hogy a mi eddig a földhöz bilincselte,
Meg ne rabolja üdvösségedet,
S a mi benned isteni alkatrész van:
Tegyék örökös rabbá az egék.

Szállj lelkem szállj a tiszta légen átál
S mikor az égnek kárpitához érsz:
Szellemajkadon sirjon fel az ének,
Melytől elnémul minden szenvedés.
A bucsudalnak legtisztább varázsa
Zenditse meg isteni ajkadat,
S megérkezésed lázas örömetől,
Az ég lakói mind tapsoljanak!

HIREK.

Az iparművészeti kiállításból.

Debreczen, április 10.

Ma délelőtt kelt el az ezerkétszázadik jegy a kiállításban, az állandó jegyeken kívül.

Most már gyakran lehet látni törzslátogatókat is a kiállításban. Valóban kellemesebb szórakozás ezidőszert Debreczenben nem is kínálkozik művelt társaságnak, mint a kiállítás ismételt látogatása.

Ajánljuk a közönségnek, hogy érdeklődjék a tárgyak vásárlása iránt is. Ilyen tökéletes munkáju ennyire tökéletesen művészies butorok és disztárgyak ilyen olcsón vajmi ritkán kerülnek ilyen nagy mennyiségben a közönség elé.

A kiállítás modern lakásának szababereendezéseiről például azt hiszi a közönség, hogy szerfölött drágák. Holott valóban oly rendkívül olcsók, hogy ily árakat csak úgy lehet megmagyarázni,

Ingaórák, ébresztőórák

művészi kivitelű tokokban legfinomabb kipróbált szerkezettel jótállás mellett

Löfkovits Arthur és Tsa
órás és ékszerésznél.

Brassay fényképészeti műterme Szent Anna-utca 5. szám.

Az ünnepek alatt is egész nap nyitva.

hogy a kiállítók ez alkalommal inkább az erkölcsi sikerre törekednek, mint anyagi haszonra.

Ezt lehet mondani a többi tárgyakról is.

A katalógusban nincsenek árak, mert a rendezőség a kiállítás művészi színvonala szerint kerülte a reklám-katalógusok vásári formáját. De az előzőkeny pénztári tisztviselők minden tekintetben szívélyesen vannak a közönség kellő tájékoztatására.

Ugy is volna helyes, hogy minél többen vásároljanak, módjuk, tehetségük szerint, legalább valami emléket, mely visszaidézzé számukra e szép kiállításnak, sajnos, oly hamar eltűnő pompás képeit.

A Kossuth-dalkör Nánáson.

Megkoszorúzzák a Kossuth-szobrot.

A debreczeni Kossuth-dalkör nevében, de tettekkel is ápolja a Kossuth kultuszt. Különösen ma helyes és derék dolog ez, midőn a gyűlölködők és kishítek annyi méltatlan becsmérést szórnak a Kossuth-névre, amiért Kossuth Ferenc hatra-vakra nem ugrik a lépre.

De visszatérve a mi hazafias dal-egyesületünkre, példaként emeljük ki ezt a hazafias egyesületet, amelynek nánási hazafias utjáról a következő hivatalos értesítést adjuk:

Folyó hó 12-én délben 12 óra 15 percor husvét második napján, indul 34 dalos Hajdunánásra. Az érkezőket délután 2 órakor a vasutnál a nánási dalkör élén dr. Nagy Gábor ügyvéd elnök üdvözl, melyre Nagytiszteletű Kovács János ev. ref. lelkész a Kossuth-dalkör elnöke válaszal és ezután bevonulnak a városba. Ismerkedést tartanak.

Délután 4 órakor a szobor ünnepélyes megkoszorúzásakor a dalkört Csohány László polgármester üdvözl, azután Kovács János elnök tartja az ünnepi beszédet, miközben Nagy Gyula alelnök megkoszorúzza a szobrot.

A koszoru óriási babérból készült. Széles nemzeti színű selyem szalaggal a következő felirást viseli: „A debreczeni Kossuth-Dalkör — a hajdunánási Kossuth-szoborra.“ Valódi remek mű! A Nizzai virágcsarnok készítménye.

A dalkör kíséretében lesznek dr. P. Abraham Dezső országgyűlési képviselő, Király Gyula városi tanácsnok, Herczegh János ev. ref. tanító, a híres darabont verő öreg kuruc is. Még többen debreczeni vendégek.

— Husvétii lapszámunk. A „Debreczen“ husvétii lapszáma 40 oldal terjedelemben jelent meg. Telve politikai, társadalmi, irodalmi és művészeti aktuálitásokkal és cikkelyekkel. Szeretettel, bizodalommal bocsátjuk ki az újságot olvasóink, barátaink körébe. Igerjük, hogy ezután még fokozottabb erővel fogjuk fejleszteni ezt a lapot, hogy bizalmas barátja legyen a családok tűzhelyének. Csak néhány nevet emlíünk fel az érdemes dolgozótársak közül, akik lapunkat, lapunk ünnepi számát cikkelyekkel gazdagították: Könyves Tóth Kálmán, dr. Kenézy Gyula, Pósa Lajos, dr. Pap Zoltán, Lam-

pérth Géza, Vértesy Gyula, Solymosi Elek, Szunyogh Barna, Kuthy Sándor, Zih Sándorné, Gondy Klára, Vértesy Ida és még többen is a szerkesztőség belső emberein kívül. A „Debreczen“ legközelebbi száma husvét után, szerdán jelenik meg.

— Bakonyi Samu állapota. Bakonyi Samu szeretett képviselőnknek az egészségi állapotáról most már kedvező hírt adhatunk. Bakonyi Samu a sikerült operáció után *Abbáziába* utzott el szerető családjával. Most is ott ápolják meggyöngült egészségét. Örömmel értesülünk, hogy most már a teljes és biztos javulásra lépett és így remélhetjük, nemsokára megkezdheti hasznos tevékenységét. Ugy az országos párt, mint a város nem fogják nélkülözni az ő kiváló képességeit. Hü választóival örömmel közöljük Bakonyi Samu képviselő egészségi állapotának jóra fordulását.

— Az új jegyepárok. A múlt héten Debreczen területéről a következő eljegyzéseket jelentették be az anyakönyvi hivatalban: Ember Lajos Borsos Gizellával, Horváth Sándor Kanda Margittal, Kazár András diósgyőri Czakó Ilonával, Kerékgyártó András Szilvássy Máriával, Szobonya István Szobonya Margittal, Nagy Márton Busi Klárával, Balogh Elek Kecskés Eszterrel, Deák Imre Stuller Máriával, Nagy József Kiss Erzsébettel, Kovács József Rácz Erzsébettel, Szabó S. Bálint Szathmári Juliánnával, Némethi János Faragó Juliánnával, Dusa István Nagy Margittal, Hajdu László Rajczy Annával.

Menyasszonyi kelengyék, valamint női divatárak legjobb minőségben, szabott áron beszerezhetők Szépe Lajos üzletében Kossuth-utca 5.

— A Debreczeni Müpártoló Egyesület folyó évi rendes közgyűlését a Városháza közgyűlési termében 1909 évi április hó 25-én délelőtt 11 órakor fogja megtartani, melyre az egyesület tagjait ezúton hívja meg az elnökség. A közgyűlés tárgysorozata a következő lesz: 1. Elnöki megnyitó. 2. Igazgató és titkár jelentése. 3. Az 1908. évi zárszámadás tárgyalása, pénztáros és számvizsgálók jelentése, az 1908 évről a felmentés kérdésében határozathozatal. 4. Tisztújítás. 5. Az 1909 évi költségelőirányzat tárgyalása. 6. Esetleges indítványok tárgyalása, melyet azonban a közgyűlés előtt legalább 8 nappal az elnökséghez írásban beadandók. — Az elnökség.

— Az utszélről. Tóth Kálmán, a volt ipartestületi elnök és a csizmadia-műhely szövetkezet mozgékony és lelkes igazgatója tagadhatatlanul szaktekintély a sörfogyasztás terén. Képes Münchenbe kiutazni, hogy ott a forrásnál élvezhesse a Salvator-sört.

— Ha már olyan pompás és világszerte felkapott a müncheni Salvator-sör, — mondja közben az asztaltársaság egyik tagja, hát mért nem gyártják az egész esztendőben?

Ez a kérdés mindenestre olyan kérdés volt, melyet már sokszor felvetettek egymás

között a sörital barátjai; de talán a legszabatosabb feleletet Tóth Kálmán adta meg erre a kérdésre:

— Barátom, szüret is csak egyszer van esztendőben.

Ugyanis a Salvator-sört válogatott minőségű árpából és a Komlónak legelső terméséből gyártják. Ez a gyöngye és illatos komló, az első szedés komló adja meg a Salvator-sörnek azt a kiválóan zamatos ízét, amely miatt mindenhol rajonganak érte a sörivők . . .

A katona sorsot példázza a Thurzó Kálmán főhadnagy kedves barátunk három „mopszli-kutyájának“ sorsa.

Snipp, — Snapp, — Snurr névre hallgatnak ezek a pisze orru, okos fekete szemű kis ördögök, melyeknek a története egész kis katona regény.

Ez a három kis eleven ördög gazdájával együtt végig csinált már 2 fegyvergyakorlatot. Szorgalmasan látogatták a váradi és pécsi honvéd hadapródiskolákat. Résztvettek az utászkiképző tanfolyamon is. A királyhidai „lőiskola“ már másodjára vonulnak be Snurrék. . . Eltekintve attól, hogy azt is kitapasztalták, micsodás az a kassai honvéd kerületi tisztiskola? . . .

Snapp mama a legérdemduzabb közöttük; mert csak itt Debreczenben mintegy 107 darab kis leszármazója *ugatja* a holdvilágot. A debreczeni helyőrség tisztikarát Snapp „butorozta“ be fekete szemű, pisze orru piciny kis ördögkékkel.

Snipp, Snapp és Snurr! Vagyis a három jó cimborá nemcsak a „gazdát“ szereti hűséges szeretettel. Cukornak, teának is barátjai és még a régi időkből jól ősmérik a „garnizont“. Itt van például Debreczen.

Snipp! Snapp! Snurr! csak kiáltani kell a nevöket. A kis ördögök mindjárt körülkapják az embert és ha kérdezi az ember tőlük: Snipp, Snapp, Snurr! Mondjátok, milyen város Debreczen?

A három kis fekete orru ördög abba hagyja a csaholást! Mintha leforrázták volna a jómadarakat, lekonyított fölvel ballagnak visza az öreg puha karosszékbe. Csak a szemök pislog s mintegy vezényszóra — *ásitozni* kezd az a huncut Snipp-Snapp-Snurr . . .

Node, majd megemlegetitek még ti a debreczeni kolbászt — Bruck-ban.

Snipp! Snapp! Snurr! Isten veletek! Au! Vau! Kutyasors emberi sors között nincsen különbség.

— Házasságkötések. Az elmúlt hét folyamán városunk területén a következő házasságkötések történtek: Kálmán István Szabó Erzsébettel, Seres Péter Ádám Juliánnával, Szalai Mihály Papp Ilonával.

— Eljegyzés. Szatmári Imre fiatal iparos eljegyezte Deök Juliskát, Deök Ferencz homokkerti ref. olv. kör gazda leányát.

— Dalestély. A Munkás Dalegylet régi szokása szerint husvét első napjának estélyén dalestély tart a Bika szálloda dísztermében Veress Tóni zenekarának közreműködésével. Ugy

Meglepő szép

férfi-, fiu- és gyermek
RUHA-ÚJDONSÁGOK
kaphatók.

GERŐ E. ERNŐ

Pérfi-ruha üzletében Debreczen, Piac-utca 41. sz.
BÁMULATOS OLCSÓ ÁRAK.

Kész ablakok
állandó nagy raktára.
Képek bekeretezését
izléses kivitelben,
legolcsóbb árban elvállalja

Blattner Gyula

DEBRECENBEN,
„ PIAC-UTCA 69. SZÁM, „
Megyeházával szemben.

Épület és díszmü
ÜVEGEZÉSI VÁLLALATÁT
ajánlja az
építész és építető urak
szives figyelmébe.

a gondosan összeállított műsor, mint a kiváló zenekar működése biztosítékot nyújtanak arról, hogy a jelenlévők kellemes estét töltenek. Belépődíj 1 korona 50 fillér. Kezdeté este nyolc órakor.

— **A Csokonai-kör Letzter Józsefhez.** Letzter József, ez a mi országos hírvényképészünk több, a Csokonai-körre értékes képet ajándékozott, melyeket ittélte alatt Csokonai ünnepségekről és Vélékviákról készített. A kor legutóbbi választmányi ülésén foglalkozva az ajándékkal, Letzter Józsefhez a következő átiratot intézte: A Csokonai-kör választmánya f. hó 5-én tartott ülésében nagy örömmel fogadta azon Csokonaira vonatkozó izléses kivitelű fényképeket, melyeket Letzter ur a körnek volt szíves ajándékozni. A becses ajándékért, amely a kör ereklyetárában helyeztetett el, a kör és a magam nevében őszinte köszönetet nyilvánítva, maradok kiváló tisztelettel Géresi Kálmán, a Csokonai-kör elnöke.

— **Nem szabad lemondani a jobb jövő reményéről** annak, akit az idegesség, vagy az ebből származó bajok gyötörnek. Mert gyengeségi állapotot, ideges fej- hát és gyomorfájást, álmatlanságot, étvágytalanságot, csusz és ischiast meggyógyít már a modern orvosi tudomány a villamos áram — ELEKTRO VITALIZER — segítségével. Megfizethetetlen szolgáltatást tesz mindenkinek az ingyen könyv a Villamos Gyógyomóról, mely népszerűen ismerteti a tudományt e diadalát. Irjon tehát mindenki egy levelezőlapot az ELEKTRO VITALIZER Orvosi Rendelő Intézetnek Budapest, Károlykört 2, félemelet 50. sz., amely zárt borítékban ingyen és bérmentve küldi meg az érdekesítő könyvet. (Külön kötet férfiak és nők részére.)

— **Ormodi Lajos jubileuma.** Méreteiben a szervezettől elútor szük körben, de igaz melegséggel ünnepelte meg az Első magyar általános biztosító társaság itteni főügynöksége 40-ik évfordulóját annak, vezetője Ormody Lajos vezértitkár a főügynökség élén áll. Az intézet 25 főügynökségének vezetője, valamint a helybeli főügynökség tisztviselői külön külön egy remek csoport képet készítettek és azt adták az ünnepeltnek meleg és igaz szeretettől áthatott beszéd kapcsán szombaton délután. Az ünnepelt mélyen meghatva vette át a tisztelet és szeretet érzelmeiből fakadt ajándékot és szép szavakkal köszönte meg az érzelmek megnyilvánulását.

— **Hunnia.** Alig néhány hete, hogy a Piac- és Csapó-utca sarkán megnyílt ez a modern verseny-müterm, amely bámulatos olcsó árban gyönyörű kivitelű képeket készít. Hogy nemcsak árban, de művészetben is méltán viseli a verseny-müterm elnevezést, bizonyítja az a két szép kirakat, amely a Csapó-utcán a müterm kapuja mellett két oldalt lett elhelyezve. Csupa ösmérsők pompás képei. Nemkülönbén méltó feltűnést kelt az az óriási nagy csoport kép, amely szintén a Hunnia-müterm produktuma és amely a Piac-utcai Nizzai virágcsarnok kirakatában van elhelyezve. Kontsek Géza magkereskedésének 60 éves jubileumára készült az óriási méretű kép, mely csaknem az egész kirakatot elfoglalja, bizonyítékul a fényképészet haladásának és e szakma művészi fejlődésének városunkban.

— **Elfogott szökevény.** Pár nappal ezelőtt a rendőrség fogházából megszökött Fekete Mitrü Demeter betörő,

ki már vagy négyszer szökött meg részint a rabkórházból, részint a járásbírósról. A szökevényt ma az Árpádtéren felismerte a második számú rendőr és bevitte a bünygyosztályra, hol most erős fedezet alatt tartják.

— **Remek választék jó mosó zefirekből** (férfi ingre és női bluzra) kartonokból, batisztokból. Gyönyörű szövet, csipke, tűll, függönyök és torok, ág- és asztalterítők. Kókusz lábtörők. Divatos harisnyák és zsebkendők. Nyári paplanok, fürdő-köpenyek, fürdő-lepedők és egyéb tavaszi és nyári cikkek. Férfi, női és gyermek kész fehérművek. Menyasszonyi kelengyék Kardos Lászlónál Debrecen, Kossuth-u. 9. Alapított 1831. Telefon 113.

— **Nyitva van. Mind a két ünnepnapon Letzter József fényképészeti és festészeti műterme Piac-utca Dr. Ujfalussy ház.**

— **Aki húsvétkor szép és olcsó képeket akar az keresse fel a „Hunnia“ verseny-mütermét Piac- és Csapó-u. sarok.**

— **Vértódulások a Ferencz József-keserűviz rendszeres használata mellett** biztosan és rendkívül enyhe módon gyógyulnak. Mint rendszeres adag elegendő 1/2 pohár reggel éhgyomorral. Bevásárlásnál úgy a fűszerüzletekben, mint a gyógytárakban kérjen határozottan „Ferenc József“ keserűvizet.

— **Küri Klára, Petrás Sári, Márkusné Szoyer Ilona, Sz. Varsányi Irén, Góthné Kertész Ella, Ötvös Gitta, P. Gazsi Mariska, stb.** hazánk legkiválóbb színésznőinek nyilatkozatai igazolják a kerpel-kézfinomító kellemes használatát és gyors és biztos hatását. Vörös, fagyos, felrepedt, érdes, durva, rancos kezek 3 nap alatt ragyogó fehér-é és bársonysimává lesznek a Kerpel-kézfinomító használata által. Nem zsiros és nem ragad, tehát nappal is használható. 1 üveg ára 90 fillér, 4 üveget bérmentve küld Kerpel-gyógytár, Budapest V. Lipót-kört 28. Kerpel bőrfinomító mosdószappan 3 darab 1 korona 30 fillér. Debreczenben kapható Muraközy László, Tóth Béla gyógyszerész, a Központi drogeriában, Josa és Jóna és Mauthner Alfréd cégeknél.

— **A Reclam** melyet Barta Béla szerkeszt e hó 25-én változatos tartalommal és szokatlanul sikerült illusztrációkkal jelent meg. Egy újságjegyzéket is tartalmaz, mely eltér az eddigiektől annyiban, hogy szövegeket és hatások clichélyomatokat is tartalmaz. Annak a kereskedőnek, gyárosnak és iparosnak, aki üzletének fejlesztésére szult helyez, el kell olvasnia ezen munkát, mely e szakmában egyedül áll. E lap időszakonként jelenik meg és megérdemli a támogatást, hirdető cégeknek pedig nélkülözhetetlen tanácsadója. A Reclam mutatószámot példányonként egy koronáért kiadóhivatala Budapest, VIII. Bérkocsis-u. 18. küld.

— **Ötven év!** Ennyi idő telt el „Az ANKER“ élet- és járadék-biztosító-társaság alapítása óta. A félszázad alatt elért kiváló eredményeken kívül bizonyára a közönség legszelebb rétegeit érdekli a társaság lapunk mai számában megjelent hirdetésének azon publikációja, hogy új biztosítási módozatot alkotott, melynek hivatása az élet-és nyugdíjbiztosítás előnyeit egyesíteni. Ezzel a társaság régóta érzett hiányt pótol.

— **Külső használatra.** Testrészek fájdalmi, csuzos és köszvényes bajos és mindennemű gyuladások a „Moll-féle sóborszesz“-szel gyógyítatnak biztos sikerrel. Egy üveg ára kor. 2.—. Szétküldés naponként utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határo-

zotan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. 4

— **Midőn üzletemet végkép feloszlatom, felkérem a m. t. vevőközönséget, hogy raktáromon levő összes áruk olcsóságairól személyes meggyőződést szerezni kegyeskedjék, tisztelettel Bartha Kálmán. A raktár egy tömegben is eladó!**

— **Tánciskola megnyitás.** Folyó hó 14-én, szerdán új táncfolyam nyílik. Húsvét első és másodnapján 12 óras kis-bált tartok. Schaff János táncitanító.

— **Olcsó és előnyös feltételek mellett** törleszhető kölcsönöket folyósít a „Kereskedők és Iparosok Hitelszövetkezete“ (Csapó-u. 1.)

— **Pénz-, szivar-, cigaretta-tárcák** női kézi-táskák, uti bőröndök és utazókiosarak a legolcsóbbak Mentze Henrik áruházában.

— **Gazdasági és kocsi-kovács műhelyemet** Mester-utca 46. szám alatt megnagyobbittam, újonnan berendeztem és a legnagyobb munkaerővel ellátam. Elvállalok mindenféle gazdasági és kocsi-munkákat a legjutányosabb árban. Bérkocsisoknak árszabály szerint. Kötélbetétes patkóknak darabja 80 fillér. — Borsos Imre.

— **Valódi angol és solingeni acél zsebkések, ollók, borotvák, borotváló készülékek és kellékek beszerzésére legjobban ajánljuk** Mentze Henrik áruházát Kossuth-utca 4-ik szám.

— **Eredeti húsvéti öntözők, illatszerek, nyulak, bárányok, tojások és mindenféle alkalmas húsvéti ajándék-tárgyak a legolcsóbbak** MENTZE HENRIK áruházában Kossuth-utca 4. szám.

— **Részletfizetésre kaphatók** fegyverek gramfonok és lemezek, fényképező gépek, mindennemű hangszerek, színházi látszövek és Meidinger kályhák a Schwartz-féle pipa üzletben a városházzal szemben.

SZINHAZ.

Ligeti, mint olyan . . .

Tudniillik „ábrázat“ tulajdonos.

Debreczen, április 10.

Ligeti Lajost megszállotta a dicsvágy. Hát mindig csak a primadonnák, szerelmesek képet rakják ki a boltablakokba?

Ligeti Lajos komikus kivágta a mellét s vágott olyan fintorképeket, hogy Brassay Zoltán fényképész az utcáról fogta el és vitte a fényképező masinája elé.

Noshát ilyen ábrázatok nem pipált még ez a masina. De, végül is sikerültek a képmények. A piac-utcai szönyegkereskedés ablakában begyeskedik az egész sorozat. Felvételek a Ligeti különféle szereposorozatából.

Bámulják is sokan a felvételeket. Ligeti is kihasználta a nagypéntek, nagyszombati szünnapot. Állandóan ott ácsorog a saját külön ábrázatának a fényképei előtt.

— Hihhi!

— Huhuhu! A járólók kacagva figyelik meg a hasonlatosságot a köznapi Ligeti és a szinpadi Ligeti között.

Meglepő szép

Czipő és Kalap

ujdonságok

Neumann Testvérek

czégnél

a Tisza palotában.

Telefon 434.

1 pár Női Chevro félczipő 4 frt. 50

egész 4 frt. 1 pár férfi Chevro czipő 5

frt. Boxbőr 4 frt. 50.

Hartstein Kálmán banküzlete Debrecen, Piac-utca 72. sz. Telefon 568.

OLCSÓ

PÉNZ.

Banküzletem a következő üzletágakra terjed ki: Birtokokra és házakra legelőnyösebb törlesztéses és váltó-kölcsönöknek folyósítására. Váltó leszámítolására, építési kölcsönök folyósítására, értékpapiroknak napi árbani vételére és eladására és ezekre való kölcsönök nyújtására és mindennemű bankügyletek lebonyolítására.

OLCSÓ

PÉNZ.

— Micsoda reklám ez! Nádor Zsiga a Hungária-kávéházban, mintha csak billiárdgolyó volna, úgy töri, töri a fejét? Miként főzhetné le Ligetét?

— Tudod mit Zsiga? Kajánkodik Ternyei! Elsőbb tanulmányozd a „Domit.”

Zsiga, a Nádorék Zsigája, hüledezve ossant tovább a cigányasztal mellől.

* **Ünnepi előadások.** Ma, vasárnap délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal adatik Tóth Ede örökbecsű szép népszinműve, a Falu rossza. Finum Rózsit Bárdos Irma adja a társulat új tagja. — Este az Erdészleány kerül színre Zilahynéval a cimszerepben. Zsigmondy szerepét Radó Anna adja. — Hétfőn délután Stojanovits nagy sikert aratott eredeti daljátéka, a Csókkirály adatik, a főszerepeket Zilahyné és Rózsa Lili adják. Este Rátkai László 100 arany pályadíjat nyert eredeti népszinműve, Felhő Klári kerül színre a főbb szerepekben Bárdos Irma, Báthori Marcsa, Lukács, Gazdy, Gerő Ida, Horváth, Ternyei, Győre, Gyöngyi, Ligeti, Lugosi, Nádor és Taliánnal. Kedden hosszabb szünet után új betanulással Szigligeti poetikus népszinműve, Tündérlak magyarhonban adatik. Ezt megelőzi Heyermanis világhírű darabja, a Gyujtogató, a már ismert művészi alakításában Zilahynak, ki a gyujtogatót adja.

A makacs meghülést

és köhögést gyorsan enyhíti a SCOTT-féle Emulsio.

A SCOTT-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt kérjük figyelembe venni.

annyira kellemes ízű, hogy azok a kik nem bírják el a közönséges csukamájolaj ízét, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

SCOTT-féle Emulsio-val.

Azonkívül a SCOTT-féle Emulsio sokkal jobb hatása az egészségre. Nyáron is a legjobb eredményt adagolható.

Egy eredeti üveg ára 2K 50.

Kapható minden gyógyszertárban.

Vilmos huszár a Piac-utcai rablás tettese.

Szenzációs fordulat a bűnügyben.

Elfogták a tettest.

Debreczen, április 10.

A Gasparik Ádám piac-utcai órás ellen elkövetett vakmerő rablómerénylet ügyében megindult szorgos nyomozás végre szenzációs eredménnyel végződött. Ez az eredmény stilszerűen illeszkedik az eddigi érdekesebbnél érdekesebb fordulatokhoz és részletekhez. Öt napi izgalmas, de erélyes nyomozás után a rendőrségnek sikerült kinyomoznia a tettest, ki senki más, mint egy Vilmos huszár Kurucz Szilveszter, kinek neve a nyomozás eddigi során is gyakran szóba került, de mindig csak olyan vonatkozásban, mint a tettesnek vélt Kardos Sándor csapos barátja. Azóta kiderült,

hogy Kardos Sándor nem bűnös, ellenben az igazi tettes Kurucz Szilveszter büne most már minden részletében megvilágítva áll a rendőrség előtt.

Hogy a rejtélyes bűnügy számai kibogozva állanak, hogy a vakmerő tettes az igazságszolgáltatás kezére lesz juttatva, abban teljes elismerés illeti a rendőrséget s különösen annak azon közegeit, kik a nyomozást kitaró buzgósággal vezették és lefolytatták, mint Mile Pál és Komlóssy Pál dr. rendőrkapitányokat és Bardócz András rendőrbiztos.

Az első gyanu.

A bűnügybe Kurucz Szilveszter Vilmos huszár neve már kezdetben belekerült. A rabló által a közkórházban hagyott civil kis kabát belső zsebében egy levelet, illetve egy zárt levelezőlapot találtak, mely „Nagy Jánosné Kecskemét” címzést viselte. A rendőrségen nagy sujt helyeztek erre a levélre. Megállapították, hogy azt Nagy János, Vilmos huszár ezredbeli közhuszár küldte Kecskeméten lakó édesanyjának. Nagy János a levelet átadta Kurucz Szilveszternek, ki szakács az ezred 4. századánál, hogy ha bemegy a városba, hát adja postára.

Ebből a körülményből önként folyt, hogy ennek a Kurucz Szilveszternek okvetlen van valami köze a rablótámadáshoz és a betöréshez. Azonban a rendőrséget erről a helyes nyomról letérítették azok a tanuvallomások, melyek azt látszottak bizonyítani, hogy Kardos Sándor csapos a bűnös. Mert az igazi tettes által a kórházban hagyott ruhákban Kardos tulajdonát ismerték fel és ugyanígy vallottak a bűnjelt képező késre vonatkozólag is. Később azonban kiderült, hogy ez a Kardos Sándor teljesen ártatlan, semmi része sincs a betörésben. Nem kis mértékben zavarta a nyomozást, hogy a határból innen-onnan is érkeztek jelentések, hogy a kórházi köpenyben menekvő betörőt itt, vagy ott látták. Ebből pedig egy szó sem volt igaz, mert az igazi betörő, mint most már kiderült, nem is hagyta el Debreczent.

Nyomozás a Vilmos-huszár laktanyában.

Ezekután a rendőrség visszatért az első nyomhoz, mely Kurucz Szilveszterhez vezetett. Kurucz Szilveszter szerepe az egész dologban annál gyanúsabb volt, mert a rabló által a kórházban hagyott ruhák közül az ingről határozottan megállapították, hogy az katonai ing, habár a szám és a szokásos jelzés ki volt belőle mosva, illetve valami vegyszerrel kivéve.

Bardócz András rendőrbiztos pénteken délután kiment a Vilmos-huszár laktanyába és puhatolózni kezdett. Megtudta, hogy Kurucz Szilveszter rovvott elősletű, most is különböző bűnökért és függelemsértésért büntetését kitéltve tovább szolgál. Kiderült a kaszárnyában folytatott nyomozás során, hogy az a konyhakés, mellyel a rabló Gasparikot megsebesítette, katonai konyhakés és éppen a Vilmos-huszárezred konyhafelszereléséből való. — Fontos körülmény

volt az is, hogy Kurucz Szilveszter civilruháit seholsem találtak a kaszárnyában, valamint az is, hogy Kurucz mindig maga szokta fehér ruháit mosni és így könnyen volt nála lehetséges, hogy ingéből a számat kivegye. Akadály volt azonban, hogy Kurucz Szilvesztert nem találták a kaszárnyában, mert mint a század paroncsnoka mondta, szabadságot kért és kapott és állítólag hatodikán hazautazott.

Erősödik a gyanu.

Bardócz András rendőrbiztos a Vilmos huszárkaszárnyában folytatott nyomozás után este tért vissza a bűnügyi osztályra. Eppen le-referálta nyomozásának eredményét, mikor egy másik jelentős momentum adta elő magát. — A kecskeméti rendőrség távirata jött meg Nagy János, az ottan lakó szüleinél szabadságon lévő Vilmos-huszár kihallgatásáról. Nagy János a következő vallomást tette a kecskeméti rendőrség előtt:

— Kurucz Szilveszterrel jó barátságban voltam. Együtt szolgáltunk. Kurucz büntetésből kifolyólag tovább szolgált. Most husvé előtt együtt kaptunk szabadságot. A szóbanforgó zárt levelezőlapot én irtam az anyámnak, kitől pénzt kértem, hogy hazautazhassam. Én ezt a levelet e hó 3-án rábíztam Kuruczra. Aztán nem is láttam Kuruczot, csak 7-én, szerdán délben (tehát a betörés utáni napon) találkoztam vele a debreczeni vasuti állomáson. A vonatra együtt szálltunk fel, ő Kiskunfélegyházára én Kecskemétre. Külső sérülést nem láttam rajta, csáko volt a fején, így nem vehettem ki, hogy a feje megvan-e sérülve. Arról, hogy ő követte el a betörést, nem tudok semmit.

Kurucz beismeri bűnét.

Ez a távirat nagy szenzációt keltett a rendőrségen. Most már szinte beigazoltnak látszott az a gyanu, hogy a rabló Kurucz Szilveszter. Csak még bizonyítékok hiányoztak. Ezeknek megszerzése végett Bardócz András rendőrbiztos pénteken este elutazott Félegyházára, hogy kikutassa, nem tartózkodik-e ott Kurucz Szilveszter. Bardócz András nyomozását fényes siker koronázta. Ma délelőtt tizenegy órakor erősen csilingelt a bűnügyi osztály telefonja. Bardócz András jelentette Félegyházinak:

— Kurucz Szilvesztert elfogtam és letartóztattam. Sulyos betegen találtam szülei lakásán. Hosszas viallatás után a betörést és a rablómerényletet *beismerte*. Szökésére nézve azt adja elő, hogy a kórházból kijutva, úgy, ahogy volt, kórházi köpenyben felkereste ahnek idején Veréb Veronika nevű szeretőjét és ennek lakásán a kórházi köpenyt felcserélte egyenruhájával, melyet a rablómerénylet előtt vetett ott le s helyette civilruhát öltött magára. Az egyenruhában feltűnés nélkül járhatott a városban és másnap, vagyis szerdán délben el is utazott Kiskunfélegyházára, hol most igen sulyos állapotban fekszik.

Bardócz András telefonjelentése nagy örömet keltett a rendőrségen. A szükséges utasításokat a továbbiakra nézve Mile

Messaline és Ottoman

Vonalozott és tarka

Lousine és Taffet

Crépe Nétèvre és Chine

Selyem Selyem Selyem Selyem

bluzra és aljak részére minden árban, mindig a legujabb fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem” 1 K 35 f.-től 24 K 50 f.-ig méterje. — Frankó és már vámentesen házhoz szállíva. Minta postafordultával.

Seidenfabrikt. **Henneberg, Zürich.**

A német császárné udvari szállítója.

Pál megadta Bardócz biztosnak, ki valószínűleg csak holnap érkezik vissza Debreczenbe.

Hogy Bardócz mily ügyesen végezte Kiskunfélegyházán a nyomozást, mutatja az is, hogy telefonjelentése után megérkezett az ottani rendőrség hivatalos távirata, melylyel a debreczeni rendőrség tegnapelőtti megkeresésére válaszolt, a melyben ez állt:

— Kurucz Szilveszter idevaló, de holléte ismeretlen.

Kurucz Szilvesztert, ha állapota megengedi, behozzák Debreczenbe. A rendőrség a katonai hatóságnak fogja átadni. Az elrabolt ékszerek közül nem találtak meg eddig egy darabot sem, a minék az az oka, hogy Kurucz Szilveszter menekülés közben eldobta, vagy elrejtette valahova azokat. Kurucz a betöréses rablást civilruhában követte el és arra előre készült.

TÁVIRATOK.

Az új földadókataszter.

Helyszínelési felügyelőség Debreczenben.

Budapest, április 10. Wekerle Sándor pénzügyminiszter a földadó kataszter kiigazítására követhető teendő eljárása céljából a szoros értelemben vett Magyarország területét a ma fennálló 6 kataszteri helyszínelési felügyelőség keretébe osztotta be. Az erdélyi részeket a kolozsvári kataszteri igazgatóság kerületébe, míg a horvátországi kerületeket pedig a zágrábi helyszínelési felügyelőség keretébe utalta.

A szorosán vett Magyarország területén fenálló helyszínelési kerületek székhelyei a következők: Budapest, Debreczen, Kassa, Pozsony, Szeged és Szombathely.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, közvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipócai Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsrakpart 8.

**Festék-, lakk-
és kencze**
szükségletét legolcsóbban

Blumberger Gyulánál

2709 szerezheti be
Hatvan-utca 13-ik szám.

Eladó szőlő.

A Tócsó-kert I. járason 1 hold, 873 négyszögöl jókarban levő szőlő, körül lugassal, kedvező feltételek mellett eladó.

Betáblázott kölcsön van rajta 5000 korona, a legelőnyösebb fizetési feltételekkel.

Értekezhetni a tulajdonossal Miklós-utca 41. sz. alatt.

2788

Találmányokat

szabadalmaztat és értékesít;
védjegy- és minta-oltalom az összes államokban

Pataky Vilmos

hites szabadalmi ügyvivő

Budapest IV., Eskü-ut 3. Telefon 89 22.

Saját szabadalmi irodák a külföldön:

Berlin, Paris, Amsterdam,
W. Leipzigerstrasse 112. 58. rue Lafayette. Keizersgracht 209.

ALAPITATOTT 1858. ÉVBEN

AZ ANKER

ÉLET- ÉS JÁRADÉKBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.

Magyarországi igazgatóság: BUDAPEST

AZ ANKER-PALOTA ÉPÍTÉSÉNEK BEFEJEZTÉIG

V., ERZSÉBET-TÉR 13. SZÁM.

▽▽▽

Vagyon 174 millió korona. — Kifizetések 338 millió korona. — Biztosítási állomány 538 millió korona. — Magyarországon vagyonából 30 millió korona van elhelyezve.

Az összes szokásos tőkebiztosításokat halál és elérés esetére eszközli a társaság jutányos díjak mellett. Legújabb pedig új biztosítási módozatot alkotott, melynek hivatása

az élet és nyugdíjbiztosítás

előnyeit egyesíteni. Betegség vagy baleset folytán rokkantság esetén a díjfizetés megszűnik, azonkívül a biztosított tőke 5 vagy 10 százalékát járadékképp élvezi a rokkant a biztosítási tartam leteltéig, lejáratkor (halál- vagy elérés esetén) pedig a teljes biztosított tőke fizetetik ki.

Felvilágosítást nyújt „AZ ANKER” magyarországi igazgatósága, vagy JÓNÁS MÓR ur Debreczen képviselője.

Forman

nátha ellen

Hatása meglepő

Szeleuce ára 40 Mlér.

KALAP-

különlegességek.

Valódi Borsalino és amerikai gyártmány.

Lengyel Samu

2752 uri-divat üzletében.

Kemény és puha kalapok
4 koronától feljebb.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ
ÜDÍT-GYÓGYIT

Orvosilag ajánlva. Debreczeni főlerakat:

Grünberger és Glück cégnél,
Csapó-utca 6. szám.

ÉRTESÍTÉS.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy a Kistemplombazár épületben már 32 év óta fennálló

esztergályos üzletemet

helyiség-átalakítás végett ujonnan rendeztem be, ahol is minden az esztergályossághoz tartozó munkákat elvállalok s szolid árak mellett készítem.

Ajánlom saját készítményű pipaszárjaimat, hordócsapjaimat, kuglizó s kávéházi kellékeket nagy választékban tajt pipáimat, sétabotokat, valódi selmeci pipáimat.

Köszönetemet nyilvánítom az eddigi pártfogásért s igyekezni fogok ezentul is a n. é. közönség pártfogását kiérdemelni.

2817

K. TÓTH SÁMUEL,
esztergályos.

Telefon
59—90.

Walla József

Alapított
1870 évben.

cementárugyár részvénytársaság

Mozaiklap-, Műkö és Cementárugyár. — Beton-, Vasbeton-
és Burkoló építési vállalat.

Iroda és gár kizárólag:

Budapest, VII. Gizella-ut 38. sz.

Husvét.

A Letört Pálma.

(Maier Pálma emléke.)

Irtá: Könyves Tóth Kálmán.

Sötét fátyollal zárod el jövőnket,
Örök Isten! Megujul a panasz . . .
És nincs erőnk elfojtani a könnyet,
Ha télre válik gyorsan a tavasz!
Ragyog-é sugár bús éji homályban?
Ha szent igédből nem áradna fény,
Még az életben is rideg halál van,
Jézus! Te világot bús éjjelen. Amen.

Imádság.

Igaz tehát, hogy földi életünkre
Véletlenül törhet zúgó vihar,
S rövid boldogságunknak csalfa tükre
Csak egy lehellett s eltűnik hamar.
Borongva jár körülünk siri árnyék,
Te tudod azt, mikor sújt fegyvere.
S ki boldogan biborhajnalra várt még,
Nem látja meg, ha derül reggele!

Ha kétkedénk talán egy röpke percre,
Hogy ránk törhet e zsarnok hirtelen,
E példa int . . . a sir porába versz le,
Köszivet is megráz e bús jelen!
Mért hivatd el korán ez ifju leányt
Ki tiszta volt mint harmat gyöngye még?
Anyá, testvér, völegény kérdik, Atyánk,
S szemök tükrén fájdalom könnye ég.

Talán, ha lassú hervadásra válva,
Szemlátomást hullatja levelét,
Mint anyjától elszakadt gyöngye árva,
Hálát adnánk, hogy ötet elvevél.
De az, ki itt ily hű anyára talál,
Zendül ajjakán vidáman a dal,
Habár körülte lopva járt a halál,
Nem hittük, hogy övé a diadal!

Sulyos bánat epeszti hű szívöket,
Hogy elviszed szép családjuk diszét,
Menyasszony fátylát tünderei szőtték,
S koszoruját zord halál tépi szét.
Tavasz! hiába fakasztasz virágot,
Pálmánk nem érzi édes illatát,
Szívén sebet halálnak türe vágott,
Hogy éljen majd Tenálad, odaát.

Virágvasárnapon* jött e világra,
Zene, virág és tiszta szerelem,
Tündérkarját előtte mind kitárta,
Boldog jövőt jósolt derűs jelen.
De zúg vihar . . . és Pálma összetörve,
Nagypénteket ért meg. Váratlanul
Halál rontott szép családi körbe,
Nászkoszoru s remény a porba hull!

Koporsóban miért pihen a leány,
Kire mostan derült a kikeket?
Igéző, bájos arca oly halovány,
Uram! tavaszra küldted a telet.
Ha kérdezzük Tőled kétségbe esve,
Miért mérted mireánk e csapást?

* Maier Pálma virágvasárnapon született, s azért keresztelték Pálmának.

Felelj, hogy nem tart örökké az estve,
Sötét éjjel is ragyog csillagpalást.

Nem akarjuk feltörni a pecsétet,
Melylyel lezárod sorsunk titkait,
Olyan titokzatos e földi élet,
Hol a virág is hervadásra nyit.
Csak úgy oszlik szívünkről a búbanat,
Ha szebb jövőt mutat nekünk igéd!
Adj enyhülést a bús özvegy anyának,
Gyógyítsd testvér s a völegény szívét.

Keresztapját biztasd: e lányka álma
Zavartalan az anyaföld ölen,
Mig itt bizonytalan csatákra szállva,
Elhalványul a rózsaszín remény!
Biztasd őket, hogy e leányka Téged
Dicsőít ott, hol nincsen fájdalom,
Mennyben, Jézusunknál az örök élet,
Mig porsátorát rejti sirhalom!

Övék volt e leány, — de mégsem övék,
Most már tudják: hogy inkább a Tied!
Jövőjét oly gyöngéden s féltve szövék,
De micsoda, mit porlény kivihet;
Mi könyvedben jövőnkről be van írva:
Jóság, ifjuság nem másítja meg;
Kit átölelve örünk, dől a sírba,
Nem kérdezed: ifju-e vagy öreg?

Rokon és jóbarát sírva könyörög,
Te hints sebökre enyhe balzsamot,
E szép menyasszony álma nem lesz örök,
Az özvegy lányát föltámaszthatod;
S napján a viszontlátás innepének.
Mikor lehull rólunk a testi váz,
Ajkaikról zengjen ily örömeink:
Él a leány! . . . Te győztél Messiás!
Amen.

A hajdu hadnagy lányai.

(Elbeszélés a XVII-dik századból.)

Irtá: Móricz Pál.

I.

Amikor még nagyszakállas Daróczi hadnagy uram élt, köből, téglából kevesen építkeztek a Hajduságon. Az alacsonyabb rendűeknek megfelelt a földbe vájt, ágakra rakott bogárhátú kunyhó is. Csupán a templomot építették erős téglalapokra. Bástya falakkal is körülépítették a szentegyházat. A lappangó tatárok elől, a kujtorgó vasasnémet csapatok elől idehúzódtak be a nők, gyermekek és öreg emberek, miglen a marcona hajduk összeszedelőzködtek és pokolra kergették a gyujtogatókat.

Mert török, tatár, német egyenlő gyűlöléssel pusztította a hajdut, mint legbátrabb vitézeit a magyar hazának és magyar szabadságnak. A német még hitéért is üldözte a kálvinista hajdut és a nánási hajduk csillagombos templomát sem kerülték el a vakbuzgó német barátok. Pedig csekély kincsei voltak ennek a szegény kis egyháznak. Háromlábú ónkanna, két aranyozott ezüst serleg, keresztelő medence és néhány aranynyal áttört asztalkendő. Igazi török himezett munkák zöld selyem alapon.

Rápolti Jeremiás tiszteletes ur őrizte a templomnak kincseit a bástyaajtó kulcsával együtt. A külföldi iskolában is forgolódott Rá-

polti Jeremiás tiszteletes ur és a sok olvasgatás miatt ókularéval üvegezte fel szemét.

— Édes kedves szerelmes atyámiai! Ilyen ékes volt beszédje a tiszteletes urnak, noha földi fizetésekben nem igen dűskálkodhatott az Ur nyájának ezen felszentelt pásztora. Fizetett ugyan pénzben 45 forintokkal, bubában 20 köböllel, melynek fele azonban abajdos volt. A fából való járandósága tiz szekér lett volna, de némelykor a temetői sirok fejtől való fát tüzelgette a tiszteletes ur, amikor mindent felperzselt a német vagy a tatár . . . Ezenkívül a tiszteletes ur fizetéséhez tartozott még — udvarára behordva — kévénád 200 kötés, boglya széna 20. Elegendő örlés. Temetésért, esketésért 1 forint. Ha valaki pedig a keresztelésért sokallotta a 24 dénárt, tyukkal és kenyérral is megvállhatta azt.

— Édes kedves szerelmes atyámiai! mégis az üldözöttek közepette sem hagyta cserben hiveit Rápolti tiszteletes ur.

II.

Nyár volt. Égető dolog idő. A férfiak kint a távoli mezőségen foglalatoskodtak. Suhogott a kasza. Vastag rendre dőlt a buza kalász. És midőn kereszteltekbe rakták a kévéket, dalra zendített a munkában is jókedvű vitéz hajdulégy. Öten-hatan is dalolták egyszerre:

Amott kerekedik egy fekete felhő,
Amott tollázkodik egy fekete holló.

Várj meg holló, várj meg, hadd izenjek tőled,
Apámnak, anyámnak, jegybéli mátkámnak.

Könnyen megösmered ennek házatáját,
Piros rózsák lepik aranyalmáját.

— Gyémánt az ablaka, üveg az ajtaja,
Magának kékszeme, aranyszínű haja.

És a nádból kötött karmánál, az ugynevezett „szélfogónál“ a kocsi oldalhoz kötve majszolta a jószagu füvet a nyergelt ló. Karabélyát, csákányát, szablyáját a mezőre is magával vitte a hajduvitéz. Megértek a kaszárban. A vitéz sipkája mellől nyalka sástol begyeskedett az égre . . .

Az asszonyok, barnapiros hajdulányok még ilyenkor otthon a tűzhelynél szorgoskodtak. Némelyiknek tömör aranyként pompázott a haja, a másiknak meg nagy fekete szemek ragyogtak lippenős szempillája alatt.

— Zsófi te, szaporábban te! nógatták a lusta cselédányokat. Topák, lomposok, nehézkes lépésűek voltak ezek a cselédányok, valahonnét a hegyek közül. Nádszálként hajló, pici piros csizmas kedves szépségek a hajdunők.

— A borecetet add ide lányom! mondotta nagyobbik Zsuzsanna leányának Darócziné nagyasszony, a nagyszakállas hajduhadnagyának a felesége. . . Mert a savanyu étel, nyaratszakán, üdíti a mezei munkást, tehát savanyu tárkányos levest főztek. Füstölt disznóhussal főzték ezt a levest. Azután tehénturóval tepertős galuskát is készítettek.

— Anyám, anyám! Anyját hízolgóleg simogatta a szemök barna Daróczi Katica, a kisebbik leány. Ugy-e én fogom be a Rárót? A talyigán én viszem ki az ételt az aratóknak?

— Te viszed ki galambom! Te viszed a Mári nénivel! Ez egy öreg szolgáló asszony volt és Katica mindjárt megis táncoltatta a tűzhely körül. Le is ütött egy réztepsit a falról, amire édesanyja fakanállal kergette ki a konyhából az ugrifüles leányt. A cselédek is mindnyáján nevelték Katicát. Katica a mályvavirágos, rézede illatos kiskertbe szaladt. Azért örvendezett ennyire Katica, mert Pál bátyja fűrjadár fiókot, földiszeder bokrétát ígért neki, ha hamarosan viszi az ételt az aratóknak.

III.

Rápolti Jeremiás tiszteletes ur éppen a vasárnapi szentbeszéd igéit szövegezte az aratókról, az aratókról. Mivel pedig a legyek igen dongották a tiszteletes ur kerek, kövér fejét, hajlós pálcára szegezett bőrdarabbal, a légy-csapatóval üldözte a legyeket.

— Mert megvagyom írva . . . mormolta szentbeszédét a tiszteletes ur . . . Hess. Te pokolra való! Az utóbbi intó szót a legyek értette és puffentett is a légy-csapóval. Hehehe! Diadalmasan nevetett fel a tiszteletes ur, kilenc darab . . .

— Jaj, tiszteletes uram, jaj!

Rápolti Jeremiás tiszteletes urnak torkán akadt a diadalmas nevetés. Ijedten fordult a lelkendező egyháznak, kis Tokár Mátyásnak.

— Szerelmes atyámia, Tokár Mátyás egyházi lelkem-galambom, mi bajod? Mitől gerjedtél ennyire fel, fiam?

— Jaj, tiszteletes uram! Nyakunkon a sok vasas német katona, meg a barátok . . . A nyitott ablakon a cserjés-bokros kertbe ugrott fűre kis Tokár Mátyás. Éppen ideje is volt, mert a lovas német katonák vágatva ugrattak be a parókia udvarára és velük érkeztek kocsin a nyírott fejű, borotvált arcú német barátok is.

Rápolti Jeremiás tiszteletes ur még ha akarta volna sem menekülhetett volna már az ablakon. De nem is volt szándéka a menekülés. Hitéért, templomáért kész volt életével adózni; mert jól tudta, ha a német barátok egy misét mondhatnak a kálvinista hajduk templomában és ha szentelt vízzel körülöccsolhatják a templomot, akkor a csillaghegyet kereszt kerül a templomba. A barátoké lesz a templom és bús zsolnárokat énekelve vándorolhatnak tovább a szegény kálvinista hajduk . . . Tehát az Istenhez fohászott Rápolti Jeremiás tiszteletes ur.

— Ó, én Uram! Te légy az én őriző pásztorem! A kapcsos öreg bibliát mellére szoritotta, midőn a zsoldos katonák durván berugták az ajtót.

— Le az eretnekekkel!

— Hol vagy te tatárhitű prédikátor?

— Most viszünk a gályákra!

— Tik a császárt is eláruljátok az erdélyi fejedelem kedvéért.

— Elő a templomkulcsokkal . . . A kincsetekkel, kutya!

A magok bikkfa nyelvén ekként kurjogattak a németek. Kardját rázta az egyik. Puskájával ütögte az asztalt a másik. Ordítottak, kurjogattak. Fenyegedtek és a szobaközépen cibálták Rápolti. A ki egyre imádkozott:

— Uram, de szabadíts meg a gonosztól. . .

A vasas németek kapitánya vállon fogta és úgy megrázta Rápolti Jeremiást, hogy még a lélegzete is majd elállott a tiszteletesnek. Ez a véres kapitány tört magyarsággal förmedt a papra.

— Te meg vagy ugy-e a zsványok papja?

— Zsványoknak zsvány nem vagyok! Hanem papnak igenis pap vagyok. Szegény gyülekezetemnek lelkipásztora.

— Házj! Mit? Te meg vagy egy zsvány pap! Hol vannak a templom kulcsok?

Rápolti Jeremiás eltökélten tekintett a vértés német kapitányra. Magában úgy gondolkozott a tiszteletes, mennél tovább tartóztatja a németeket, annál inkább időt nyernek hívei a gyülekezésre, a templomfoglalók elűzésére; bárha a dologidő miatt a pusztákra széledeztek is a férfiak. Azért eltökélten tekintett a kapitányra:

— Uram, én nem vagyok egyházi! Én lelkipásztor vagyok . . .

— Noked muszáj kulcsot idadni, muszáj!

— A kulcsokat én nem adhatom oda.

— Ugy! Hát te nem adni ide kulcsokat?

— Nem adhatom, uram!

Dühében felordított a német kapitány:

— Katonák, üssétek a papot.

Azokat sem kellett biztatni. Földre tepertek a szegény tiszteletes. Rugdosták, kardlappal verték. Arca vérbe borult.

— Sifány matyar, a gulcsokat! Adsi elő a gulcsokat.

És talán halálra verték volna Rápolti tiszteletes! Ha az egyik német barát közbe nem lépett volna.

— Kiméljétek az életét. Hóhétkézen kell ennek a konkolyhintőnek kimulni.

Kezét, lábát összekötötték Rápolti Jeremiásnak . . . Az egyik sarokba dobták a véres embert. Felforgattak, összetörték mindent a lakásban és a könyvtartó szekrényből, a széttépett öreg könyvek megöl előkerültek a bástykapu és a templomajtó kulcsai. Diadalmasan ordítottak fel a németek. Fegyvereiket rázták, forgatták és úgy rohantak a templomba . . . A szőlőlugas levelei reszketve hajladoztak a papi-szoba belőrt ablakaira.

IV.

Kis Tokár Mátyás egyházi csakugyan idejekorán ugrott ki a tiszteletes ur szobájának ablakából. A kert bokrai között négykézláb mászást elcsuszhatott a németek elől. A kert végén mély árok volt. Paréj, bodzabokor, mindenféle kövér dudva borította ezt az árkot. Kis darabideig onnét leselkedett ki Tokár Mátyás. Onnét leste a teméntelen sok németet, midőn a parókiát, a templom környékét előzönlötték.

— Teremtő atyám, oltalmazd meg a tiszteletes urat! keserveset fohászott Tokár Mátyás egyházi. Azután nem vesztegelt tovább ott, hanem a bürök, a bodza között tovább csuszolt a veszedelmes helyről. Majd midőn távolabb ért és tisztábbnak érezte a levegőt, usgyé! Lábrakapott. Az elhagyatott kanyargós közölkön csak a lomhán füstölő kémények árulták el, hogy mégse teljesen kihalt a város . . . Kis Tokár Mátyás egyházi egyenesen nagyszakállas Daróczi hadnagyhoz, a náni hajduk vitézlő hadnagyához lókheccelt. A kisember a pitvarajtóban majd hogy nem fel-fökte a topa, lomha nagy Zsófi szolgálót. Feljajdult a lomha Zsófi.

— Tán megbolondult kend, Mátyás bácsi? Hogy ily' vakon nekihajtat az embernek. Tokár Mátyás nem ügyelt Zsófikára. Egyenest a hadnagnénak került.

— Nagyasszonyom, jaj! Nagyasszonyom.

— Hejnyc, hát mi baja Mátyás fiam?

Az ételpáras konyhalevegőből, melyet ki-pattantott Tokár Mátyás. A sebes szaladástól lihegett a horpasza.

— A nemzetes hadnagy urat keresem.

— Éppen bent tanakodnak a nagyházban.

Kis Tokár Mátyás kopogtatás nélkül ugrott be az ajtón és még a konyhában is értelmesen hallották az asszonyok, midőn a kis emberke feljajdult.

— Jaj, nemzetes hadnagy uram! . . . Nyakunkon a német! Foglalják a templomot és azóta talán már agyon is ütötték a tiszteletes urat.

— Ne bolondozz már Mátyás! nagyszakállas Daróczi hadnagy mondotta ezt. Hisz' békében vagyunk mink most a némettel is.

Tokár Mátyás — a hatalmas hajdu-vitéz előtt — ijedten kapta le juhbőr kucsmáját.

— Megkövetem a hadnagy urat! Már pedig csakugy rajzik a német a templom körül.

Nagyszakállas Daróczi hadnagy kirugta maga alól a nehéz tölgyfa-széket. Feje a mesztergerendát érte. Mellét teljesen betakarta a szürkésbarna nagyszakáll.

— Pajtás urak! Ennek már fele sem tréfa! Gyerünk! Mert most is éppen az idők nehéz járása felől tanakodott Daróczi hadnagy több öreg vitéz bajtársával és városi tisztjával. Sisakját fejébe nyomta Daróczi. Pallosa oldalán rengett. Még csákányt is ragadott a sarokból. Nyergeljenek kelmetek. A nagyhidnál találkozunk.

Szétrohantak fegyverkezni az öreg hajdu-vitézek. Kis Tokár Mátyás meg ki az utcára. Majd megszakadt a torka, úgy ordította a csupa csizmaszár Mátyás:

— Tűz van! Tűz van! . . . Nyakunkon a német! A templomunkat akarják elfoglalni! A templomhoz, gyerünk a templomhoz, emberek! És közről-közre, házról-házra így zendült végig a rémhir. Az öreg otthonülő emberek vasvillára, fokra, kőjára kaptak. A kerekes agyu puskák is lekerültek a falról. Mig a nők piszkafával, seprűvel fegyverkeztek fel. Egymást sodorva rohantak a templom felé.

— Tűz van . . .

— A templomhoz, emberek!

— Nyakunkon a német! Visítova összevissza kiabáltak mindent. Vonítottak a kutyák. A kotlós tyuk riadtan takarta szárnya alá csirkéit.

V.

A bátor hajdu nők előzték a férfiakat. Azon vették észre a németek, hogy egész se-

reg asszony özönlötte körül őket. Elsőbb csak tréfára vették a németek. De mikor itt is, ott is koppant a német katona sisakja, amikor lekarmolták az arcabőrét és öt-hat asszony is belekapaszkodott egy németbe, vigyázz-t, sorakozót trombitáltatott a német kapitány . . . Mert a bátor hajdu nők a templomba is befurakodtak és kezdték kilökdösní a barátokat, akik pedig már a jóságú füstölőt is meggyújtották . . .

— Madárijesztők, takarodjatok a mi templomunkból.

— Ha szépen nem mentek, a télen cin-két fogunk a fejetekkel! A másik hajdu menyecske, Takaróné meg ezen szavakkal ütötte hátba a potrohos német barátot.

Hadnagy Daróczi meg a toronyba furakodott fel. Bereteszte maga után a vasalt ajtót és teljes erőből félrekondította a nagyharangot.

— Bimm, bamm! zugott, bögött a harang! És a nagy harang zugó hangja elriasztotta a csendet, mely ezüstszálu békanyálon ringatózott a messze kéklő pusztaságban. A szélcsendes időben meghallhatták ezt a hangot az odakint arató hajdu vitézek is.

A németek ekkor kaptak észbe! Kezdték gázolni, vagdalni a nekidühödött asszonyokat és a reszkető karu öregeket! De nem sokáig. Mert félelmetesebb ellenfél zudult rájuk, mint az egész határtermését pozdorjává pacskoló jeges fergeteg.

— Huj, huj! Rajta! Nagyszakállas Daróczi hadnagy mellé hirtelenséggel összeverődött negyven-ötven lovas hajdu. A dorogi köz végéről, a nagyhidtól a lovas-csapat kanyarodott be földrengető dübörgéssel. Nem számoltgatták a németet, mint a vad darazsak rohamlottak a páncélos katonákra. Az iszonyatos esatazajból is kiharsogott nagyszakállas Daróczi hadnagy öblös, mély hangja: Üsd, vágd az ebszülte németjét! Nem apád! . . . Csak a fejét vitéz urak.

A páncélos németek voltak háromszáz körül. Mégis meghököltek ettől a rettenetes erjű lovas támadástól. Bár több hajdu vitéz lefordult a nyeregből, midőn a németek rájuk sűtötték a kis puskát. Pillanatig füstbe, porba borult az egész térség. A kéztusában összekavarodtak az ádáz ellenségek. Kopogott a csákány! Sziszegett a kard. Ropogott a pisztoly. Nyihogtak a lovak. Káromkodtak az emberek. Jajgatott a sebesült . . . Nagyszakállas Daróczi hadnagy jöttében-mentében rendet vágott a németek között; de jó szerencséje volt, hogy mielőtt hazulról harcba indult volna, az utolsó pillanatban felöltötte a páncél-inget; mert a karvarodásban többször is leszúrták volna a németek.

Az első pillanatokban, a támadás hevében a hajdu vitézek részére hajlott a hadi szerencse. Még Kis Tokár Mátyás egyházi is anynyira nekibátorodott, hogy Gerebiyével huzta le a nyeregből a németet. Még tréfált is a némettel:

— Azt az uborka orrodát sógor, hát ki hitt titeket ide?

Máró Jánosné meg mangorlófával puhította a németet! Miglen golyó reptől a bátor asszony szívébe és holtan rogyott a lovak patája alá. Csupa csizmaszár Tokár Mátyást is lábón vágta egy német. És mivel harcedzett, vitéz katona volt a német lovasok kapitánya s hamar észrevette, micsoda kis erővel támadt rájuk a nagyszakállas hajdu-hadnagy. Rendezni kezdte csapatját és a rendezett erővel már majdnem tulszárnyalta a Daróczi hadnagy maroknyi csapatját. Magát Daróczi hadnagyot öt-hat német szorongatta egyszerre és már sebektől is vérzett a vitéz. Olyannyira szorongatták a hajdukat . . .

Ezalatt a toronyban egyre zugott a vészharang. A paplak nádas tetejére csóvát dobtak a németek. Lángra lobbant a tető. A kéményen fészkelő golyák fájdalmasan kelepelve kerengtek a levegőben. Fiókiért kelepelt a golya mama; de midőn a nagy szeretetből lecsapott hozzájuk, perzselt szárnynyal hullott alá a parászba.

VI.

Zugott a vészharang.

Az emberek futkosásaitól, riadozásaitól zajgottak az utcák.

Nagyszakállas Daróczi hadnagy háza távol esett, ákácfaftól takart berekben épült.

Csak a vészharangzugás hallatszott el oda, Nagyszakállas Daróczi hadnagy négy szép karcsu lánya dobogó szívvvel, szikrázó szemmel hallgatta a fenyegető hangzavart. Akkor még másként nevelődtek a hajdu nők. Acélosabb erejűek voltak, mint más fajnak a férfinepe. Hiszen évszázadokon át harci zaj környékezte tanyáikat. Harci vihar dulta tűzhegyeiket. Tatár, török, német, labanc hadak áradatával sűrűn meg kellett küzdeniök és midőn a hajdu vitézek kinn az őrhalmokon az elleneséget vigyázták, a nők lóháton szállították utánok az elemózsiát. Azért megülték a hajdu nők a szilaj csikót is, melyet a nyereg alá töretlenül szakitottak ki a ménésből.

Egyre zugott a vészharang. Riadoztak az utcák. Daróczi Zsuzsa, a legnagyobbik lánya, nem törtöztethette tovább lelke felgerjedt szenvedélyét.

— Testvéreim, halljátok? Ez az igazi halálharang.

A mindig beszédes Katica, a barna szemű legkisebbik sáppadozva ölelte körül Mária nevezetű nagyobbik nénjét.

— Apánk, anyánk, jaj, mi lesz belőletek?

Zsuzsa, a sötétkék buzavirág szemű Zsuzsa, a már jegyben is járt a Moróczyék Pál fiával, a fegyvertartó kamara felé indult.

— Gyertek testvéreim, ugyanis csak egyszer halunk meg mi is . . .

— Jól mondod Zsuzsám! helyeselte az eddig szótlán harmadik leánytestvér, a zömök termetű Kalára, aki inkább anyjához húzott. Hajdu leányok vagyunk! Szégyenleném, ha megjíjnétek.

Micsoda! E szavakra kipirosodott a Katica arca is.

— Hát ki fél, mikor hitünk, szabadságunkat kell oltalmazni? Veletek megyek én is. Zsuzsa, a legnagyobb testvér, elnevette magát.

— Hohó, te kis szeleburdi! De nem piszkával megýünk ám! Fiutestvéreinknek bőven van fegyverök, páncélingjök, hadiruházatok a kamarában.

Katica a Zsuzsa néneje nyakába ugrott:

— Ládd, jó az öreg a háznál. Nékem nem jutott volna eszembe.

Mária is megjegyezte:

— A lovak megnyergelve állanak az estállóban.

Nosza öltözködni, fegyverkezni kezdtek a lányok. Hadi felszerelés, ruházat bőven került a szerszámos kamarából. Legelősször Zsuzsanna pattant ki. A bátyja, István bátyja sárga csizmáját húzta fel. Csörömpölt az ezüst sarkantyúja. Széles vállán, mellén feszült az acél sodrony ing. Sisakjának rostélyát lebecsátotta. Kard, kopja, buzogány volt a fegyverök. A kis puská meg, így nevezték a pisztolyt, a nyeregkápához, a pisztolytokba volt dugva . . . A Zsuzsanna karcsu mentéje betakarta a kék nabrág térdét és midőn hasonlólag felfegyverkezett a többi nőtestvér is, menten lóra kaptak a dali hajdu lányok. Darutoll begyeskedett a sisakjokon. Gyönyörű szép karcsu lovas-vitéznek tetszett valamennyi, de mégis Zsuzsanna volt közöttük az első vitéz, a hadnagy. A poros uton robozva, dobogva vágtattak a templom felé. Zsuzsának a sisakja alól kihullámozott aranyásárga vastag haja. De gyönyörű lovas-vitéz is volt; amerre ellovagoltak, hajladoztak a piros rózsák.

VII.

Midőn a négy lovas hajdu lány kikanyarodott a templom-piacra, Daróczi Zsuzsanna megforgatta kardját. Élesen csengő hangját a harcoló vitézek is meghallották.

— Rajta vitézeim! Mindjárt megérkeznek a többiek is . . .

Ideje is volt, hogy elérkeztek. Mert dacára az asszonyok lármájának, dacára nagyszakállas Daróczi hadnagy hadpusztító vitézségének, a németek tulereje már-már visszasserítette a magyar hit és szabadság védelmezőit. Kis csapatokba szakadozottan küzdöttek a hajduk. Nagyszakállas Daróczi hadnagy merő vér volt és meg-megingott a nyeregben. Azonban, midőn a biztató kiáltást meghallotta és az érkező lovasok melléje ugrottak, nekiindultan hujjantotta el magát.

— A pokolban vacsorálsz ma estére, német! És olyat vágott a német kapitányra, hogy a németnek sisakostól kettépedt a feje; ámde Daróczi hadnagy sem sokáig élvezte

volna diadalát, ha a páncélos fiatal vitéz, aki nem más volt, mint Zsuzsanna, melléje nem ugratott volna. Ugyanis a német zászlótartó páncéllukasztó törrel szurt a Daróczi hadnagy hátához. Zsuzsanna félreütötte a páncéllukasztó tőrkarót és nyakonszurta a németet. Lábával kalimpálva hullott a földre a német.

A szorongatott hajdukra szerencsét hozott a négy ismeretlen páncélos, sisakos, lovas vitéz érkezése; mert a német vitézeket kapitányok eleste is megrökönyítette, meg azután elijedtek, hogy a négy vitéz nagyobb fegyveres csapatnak az előfutárja . . . Mint a hogy ezutánra innét is, onnét is a közökről, kettésével, hármásával, hatosával, kisebb-nagyobb csapatokban szállingózni kezdtek a tajtékos paripás, poros ruhás, hajdu vitézek. Ezek már a vészharang zugására érkeztek a távoli mezökről. Az aratást hagyták félbe, midőn a tűzláng füstjét látták városuk felett.

— Szorítsd! Szorítsd! Csak a fejét! buzdították egymást az egyre szaporodó hajdu vitézek. Daróczi hadnagy lányai sem kimélték a testöket, életöket, úgy ütötték-vágták a németet, mintha ök is mindétig a harcokban forogódtak volna.

Ekkor már a németek is belátták, hogy ennek fele sem tréfa. Mert a pusztákról mind többen, többen vágtattak elő a rettenthetetlen hajdu vitézek. Még egy utolsót löttek a németek . . . Némely hajdu vitéz leirdult a nyeregéből. Azután a zsoldosok közrefogták a lóra ültetett német barátokat és eresztett kantárszárral vágtak neki a debreceni utcának. Amelyik német katona életben maradt, már futva-futott és még utközben is sokat levagdostak közülök a dühbe gerjedt, üldözö hajduvitézek.

Futottak a németek. Azonban, hajh! A hajduk is drágán fizették meg a győzelmet.

VIII.

Nagyszakállas Daróczi hadnagy földre dobta aludtáértől nedves, kardütésektől roncsolt sisakját. Merő véres volt a hatalmas ember.

— Szomjuhozom emberek! A vitéz hadnagnak száz kéz is nyujtotta a boros kupát; mert bor bőven volt a templom pincéjében. Daróczi hadnagy kétfelé törölte rengő vastag bajuszát, jót ivott a kupából; miközben szemében tünt az az ösmerelessen páncélos lovas, aki negyedmagával elsőnek érkezett segítségül. Éppen a lóva hevederjét igazította a vitéz. Gyere már közelebb édes szolgám, mondotta nagyszakállas Daróczi hadnagy, hadd öleljelek keblemre; hiszen néked köszönöm, hogy még élek.

— Éljen, éljen a derék vitéz! A fiatal lovagot lelkesen éljeneztek a hajduk, a népség, midőn az szerény léptekkel, de leeresztett sisakrostélylyal indult a nagyszakállas hadnagy felé. Akik közelében állottak, hallották is a lovagnak megindult hangját.

— Istenem, én Istenem! ezt rebegte a lovas.

Nagyszakállas Daróczi hadnagy dörgő hangon buzdította.

— Gyere mán édes szolgám! Húzd fel a sisakrostélyt; hadd látom az orcádat.

Elálmélkodott mindenki, midőn a vitéz Daróczi hadnagy előtt meghajolt és szendén lekapcsolta sisakját. Ekkorra Daróczi hadnagné is leérkezett a toronyból. Abba hagyta a harangzúgást. Nagyot sikoltott.

— Hisz ez a vitéz az én lányom, az én Zsuzsikám.

Daróczi Zsuzsa szemsütve állott atyja elé. Kibomlott haja, mint aranypalást hullámozott a vállán. Kipirult, hol sáppadozott az arca, mert kimerítette a küzdelem és sirva borult az anyja karjába, egyebet nem birt mondani:

— Anyám, édes jó anyám!

Mindenki meghatottan nézte öket. Daróczi hadnagy is leugrott a nyeregéből. Életében nem igen sok könnyűt hullajtott ez a tölgyfa árboc erős nagy ember, de most kövér könyűk pergedeztek ki szeméből. Aggodalmas volt a vídamsága, midőn fejszóvalva simogatta meg lánya aranyszínű haját.

— Kedves lányom, mondsza már, hát a pajtásaid kik voltak?

Zsuzsika apjára emelte buzavirág sötétkék nagyszemét.

— Atyámuram, bevallom, azok meg a hugocskáim voltak.

— Hejnye, hejnye! Ti szófogatlan gyerekek, nem megmondtam, hogy a kaput jól bezárjátok és szépen maradjatok otthon.

— Midőn atyámékat a veszedelemben tudtuk? . . . Zsuzsanna szinte csodálkozólág kérdezte.

— De hát ha valami bajotok történt volna? aggályoskodott az édesanyjok. Azonban nem folytathatták tovább a beszélgetést, mert ismét kiáltozni kezdtek a hajduk. Pillanatig felejtették a véres holtakat és a lábuknál jajgató sebesülteket, felvidultak, midőn a furcsa menet szemükbe tünt.

— Hm! A potrohos német barát.

— Olyan a hasa, mint a dob! csufolkodott a másik.

— Ugyan kicsoda hajkurássza azt a dimatlan potrohos németet?

Sánta lován elől baktatott a pohos német pap. Ujjongani kezdett a tömeg, felösmerték a kísérlőjét.

— Éljen, éljen Daróczi Kalára! Most a kis zömök Klára volt az a páncélba öltözött vitéz! Vigan csóválta feje felett a sisakot és kópójával meg-megbökte a pohos barátot. Most már váltig hányt a keresztet a barát és kulacsfeje egészen a mellére lógott.

— Kell-e lencse barát? csufolták a hajduk.

Nagyszakállas Daróczi hadnagy keblére ölelte kedves kis Klára lányát és mindjárt tudakolta:

— Hát Mária hol van? . . . Az én kis hamvasarcu Katicámat nem láttátok? . . .

Nem látta azokat senkisé! Azonban nem-sokára előkerültek a holtak és sebesültek közül. Máriát karján, vállán vágták meg. A hamvas arcu kis Katica pedig letört, mint a fagytól dermedt virágszál. A halálfagya dermesztette le a bájvirágokat hamvas szép arcáról. Már haldokolt, midőn a templom tornácába felhozták. Gyengülő karjával magához húzta vitéz hadnagy apjának nagyszakállas öreg fejét.

— Ne sirjatok édes szüleim és ti drága testvérek . . . Hiszen a magyar szabadságért és hitért meghalni . . .

— Édes-kedves kis lányom! felzokogott az anyja.

Katica már nem hallotta ezt a zokogást. Elhomályosodott a tekintete és susogva szorította gyengén dobogó szivecskéjéhez apja erős kezét:

— Szabadságért és hitért meghalni . . . Ugy-e édes atyám? A legdicsebb halál!

Odabent a fehérmeszelt templom-házban bizodalmas erővel zengett, harsogott a régi ének:

Te benned biztunk eleitől fogva,
Uram, téged tartottunk hajlékunknak . . .

A nagy temető.

Mikor lecsendesül az élet
Álomhozó, napoltó alkonyon:
Hullámdalát a vén Dunának
Elandalodva hallgatom.
Miért is zúg oly szomorúan?
Miért is olyan mormoló?
Tán a sok elvonult viharnak,
Tán a sokat küzdött magyarnak
Örök siralmát sírja a folyó?

Hol anyyi sir, mint itt mindünk?
Sirt hordoz itt hegy, völgy, erdő, mező!
E vér-, e könnyáztatta ország
Egy óriás nagy temető.
Valami mély, hosszú sóhajlás
Száll át a csendes éjszakán,
Fák levelén, ringó kalászon,
Bérc tetején, tar pusztaságon . . .
Az a sok sír sóhajtozik talán!

Ha jártok a domboldalon, hol
Vadrózsa nyitja bársony szirmai;
S rátok mosolyg virágszemével
A rét, berek, liget, esalit:
Reményt fakasszanak s jövőndöt
Szülőföldünk virágai . . .
Tudjátok-e: mik e virágok?
Élet . . . szabadság . . . édes álmok:
A porladó ösölnék álmai.

Pósa Lajos.

Elkésett pillanat.

Irta: *Gondy Klára.*

Zúgva söpörte végig a szél a nagyváros utcáit. A gázlámpák hol elsötétültek, hol kicsapták lángjukat. Zivatar volt készülőben. A tikkasztó nyári nap után még érezni lehetett az aszfalt hősugárzását, de a könnyű ruhás hölgyecskék, a hideg légáramlattól fáva ruhájuk fodrai közé huzzták nyakacskaikat. Wallburg Feri a nagy dandy is összebb gombolta finom hímajla köpenyét, és lépteit meggyorsítva ment haza. Szobájába lépve, nagyon nyomasztónak találta a levegőt. Kinyitotta az ablakot, rágyújtott egy cigarette-re és gondolkodott — a menyasszonyáról. Ilyenkor mindég önelégült mosoly tükröződött az ajkán. Már alig rövid tizenkét óra s a főváros egyik leggazdagabb s legragyogóbb szépségü „jour hölgye“ az övé. Előkelő gazdag bankárok vetekedtek a kezéért, s a kikoszorózott kérők serege méltán nevezheti őt „szerencse fiának“. A nagy dandynek — esküvőjére gondolva — eszébe jutott valami. Szekrényéhez ment s kivett egy halmaz színes illatos levelet. Mind csupa vágy, mely teljesült, csupa szerelem, amely a múlté. Sok kellemesen eltöltött idők emléke. Némelyiket egész közönyös arccal dobálta a tűzbe. Unottan, vagy megelégedett büszke mosollyal olvasta át egyiket másikat. Egyszerre a sok tarka levél között egy kis hófehér lap került kezébe. Finom hajlású, apró gyöngy betűkkel volt tele írva. Nem is olyan régi keletü. Egy fél éve, hogy kapta. Le nem tudta venni a szemét róla. Sajnálta a tűznek a classikusan szép kis betűket. Elolvasta. Újra elolvasta, s az a bizonyos mosoly is eltűnt ajkáról. Egyszerű, keresetlen szavakból állott az egész:

— Ne higgye, hogy a forró szenvedélyes csókok lelkünket rabbá tehetik. Magnetikus erejük hatása csak a pillanat. Ajkunk szomját kielégíthetik ugyan és vérünket feltűzelhetik úgy, hogy percnyire képesek vagyunk a lelkünket elaltatni s megfelekedhetünk róla, hogy az is él. De az elmúlt perccel föltámad szomjas lelkünk s követel. A lélek finomabb, érzékenyebb a gyöngye kis virágnál s a szenvedélyek romboló vihara elől bezárja kelyhét. Csak játszi napsugarakkal gyöngédséggel ölelkezik, csak az önfeláldozó szeretett hűsítő harmatjában éled. Élni pedig kell neki, mert a léleknek is vannak jogai. Ön a pillanat embere. Öné volt a pillanat, melyben a maga forró csókjai az ajkamat érték. A lelkembe csókolni nem tudott soha! . . .

Wallburg Feri elgondolkodott. Kiejtette kezéből a levelet. Majd fölvette és megcsókolta. Micsoda más szemekkel olvasta ő ezt, csak hat hónappal ezelőtt! Minden szavában a szerelmes féltékeny nőt vélte hallani. „Lélek“ ezt a fogalmat csak hiréből ösmerte, s fölemlítését a tapasztalatban kis leány hódítási eszközének tekintette. A közelmúlt hatása alatt élve azt hitte, hogy ez a lány — akkor lehet az övé, amikor csak akarja. Csak futólag olvasta át és félretette a kis levelet. S most — csak nézte, nézte! Majd egy gondolattól megkapatva, lázas izgatottsággal kezdett valamit keresni, a még el nem hamvasztott emlékek között. És megtalálta. Annak a lánynak a képe volt.

Amint az ösmerős alakot, a mosolygó ajkat megpillantotta, fölpezdült a vére és diadalmamort érzett. Az az ajk az övé volt.

Amint aprólékosan kezdte figyelni a vonásokat, a tekintetet, hirtelen keserűséget érzett. Még sohasem nézte ilyen sokáig. Még sohasem találta ilyen szépségnek. Majd visszagondolt a levél tartalmára, mennél tovább nézte azt az arcot, annál jobban kezdte érezni, milyen nagyon csalódott, mikor ezt a lányt magaénak gondolta. Szeretett volna az életelen képhez beszélni, az pedig szöke fejcskékéjé kezére hajtva ábrándos nagy kék szemével belenézett a jövőbe, mintha mondta volna:

— Keresem a férfit, aki a lelkembe fog csókolni!

A nagy dandy az asztalra borult. Siratta a sokat irigyelt multját. A multját, melyet oly boldognak gondolt, melyre büszke volt, amely multnak most minden öröme a jövővel együtt egy semminek tűnik előtte! Siratta, hogy a nőt egyedül a szenvedély tárgyául tekintette! Hogy nem kereste, nem érezte még soha . . . a legnagyobb boldogságot, mit nyújthat egy nő — a lelket!

Zokogásából erős zöreij ébresztette fel. Künn dühöngött a vihar. A nyitva maradt ablak csörömpölve tört össze. A hideg szél sűrűn csapkodta be az esőt, átjárta a dandy egész testét. Fázott. Összerázkódott. Aztán a holnapi esküvőjére gondolt és a testénél is jobban fázott a lelke.

A mulatós ember.

Minden mulatós embernek Szomorú a vége.
Van valami, a mi nem fér Bele a lelkébe.
Nem úgy van az, a mint mondják.
Kergeti csak nehéz gondját;
Szebb a világ panasz nélkül.
A mulatós ember, hej! be Könnyen békül.

Minden mulatós embernek Nagyon sok a dolga;
A mi neki terhére van: Küldi a pokolba.
Kérő szóra meg nem lágyul,
De azt várja a világtul,
Hogy ez törjön meg a kedvén:
Akkor volna igazán csak Minden rendjén!

Minden mulatós embernek Szíve jobb, mint másnak.
Bánatának jobb bírót már Senki nem találhat;
A míg beszélsz: szeme könnyben;
Elbánhattok most már könnyen
A czudarral, a ki bántott,
Hej, csak segíts neki szidni
A világot!

Minden mulatós embernek Nagy a bölcsessége;
Nincs oly tudós, a ki az ő Elvét utolérje:
Az volt csak a futó bolond,
A ki embert igába vont!
Durvít, gyilkol csak a munka!
Siess élni, itt a halál
A nyomunkba!

Minden mulatós embernek Józanság az elve.
Röstelné, ha szenvedélyből Egy korty bort lenyelne;
Más az, mikor öröm éri,
Vagy ha szívét bánat vérzi,
Avagy, olykor, barátságbul . . . Igaza van: „nem lehet az Ember fábul.“

Minden mulatós embernek Nagy a bátorsága:
Czikkázik az isten-nyila!
Fittyet se vet rája.
Szaladgálnak az emberek:
Ő, a vitéz, meg nem remeg.
Dúl a vihar legjavában:
Ő csak mulat, amügy isten Igazában!

Minden mulatós embernek Tűz emésztí házat;
De ő alszik. Álmából a Lángok föl nem rázzák.
Dolmánya is tüzet kaphat,
El nem oltja, vele hamvad . . .
Csak egy nagyot sóhajt rája.
Föl nem kelti az Arkangyal Trombitája.

Pap Zoltán.

Bozsók Erzsi becsülete.

Irta: *Zih Sándorné.*

Mikor a felmentő ítélet elhangzott a mélyes csendben „Öfelsége a király nevében“, — az asszony kevélyen, diadalmasan nézett körül a zsufolásig telt terem hallgatóságán.

Sok volt köztük a falubelije is, akiket láthatólag megrökönyített az éljenzés, midőn a közönség a felmentő ítéletet megéljenezte.

A gyermek nyöszörögni kezdett az asszony karjában, mire türelmetlen mozdulattal nyújtotta át az anyjának, aki csendesen himbálni kezdte, azután meg kifelé indult vele, az elnök intéseére.

Odakint már egy csoportba verődtek a falujabeliek, az öregasszony feléjük tartott.

— No, látják kelmetek, hogy nem bűnös a lányom, a törvény felmentette, az urak még meg is éljenezték! Hát csak látják, hogy kistül az igazság!

Az emberek megzavarodva hallgattak. Némelyike bölintgatott is. Mire aztán hazaértek Hangyásra jó négy órai gyaloglás után — meg volt a megdönthetetlen véleményük a Bazsók Erzsi büntetéről.

— Nem gyilkos, hanem a becsületét, ártatlanságát megrabló gazember alávaló cselekedetének hősiesség megrökönyítője!

Igy mondta ezt az ügyvéd védőbeszédjében is.

Bozsók Erzsi meg csak azért is a főúczára került, hogy elmeheessen az előtt a nagy tornáczos kőház előtt, a melynek kapujában talpig gyászban roskadozott az agyonlőtt legény édes anyja, a kit váltig erőszakolt volna be a házba a nagy leánya:

— Jöjjön be édes anyám, lelkem, ne lássa maga itt elmenni azt a gyilkos személyt!

— Ó, csak az összezuzott lelkem átkát kiálthassam reá — lihegte az anya kiegyenesítve roskadozó testét, — nézd ott jön már, karján hozza a porontyát és nem áll erre jön! . . . Ó, hogy az isten büntessen meg, te szemét! Verjen meg mind a két kezével! Gyilkos, rossz személy! — állott elibe az öreg asszony a szemtelenül arczába nevető leánynak. — Légy átkozott még a haló porodba is!

Bazsók Erzsi megszünt nevetni. Megborzongatta szívét a gyászruhás anya nehéz átka. Szilaj vad természete neki lázadt, odavágta a karjában tartott gyermekét az öreg asszonyhoz!

— Nesze, a tiétek, tartásatok!
Ugy vette fel a földről a gyermeket az anyja az öreg Bazsókkné, mikor a gyászruhás asszony betámolygott a leánya segítségével a házba.

— Nagy természete van, mondta fejcsóválva a népség és mivel karácsonytájt járt az idő, a jó meleg padkán körbe ülve megtárgyalták töviről hegyire az esetet, és kimondták a szentencziát:

— Bazsók Erzsi nagy erkölcsös fehér-cseléd.

Hogy a katonasorból haza került Virág Pista, Virág Pál törvénybíró uramnak legény fia, hát mindjárt szó esett róla, hogy megházasítsák.

Ámde Pista nem olyan legény volt ám, a a kit csak úgy szóval lehet igazítani, mint az ökröket:

— Hej ide Cselő, arra Csákó, tartsd a fejed, hadd tegyűk rá a jármot.

Okos, értelmes feje, józan esz volt a legénynek. Körültekintő, gondos minden cselekedetében.

— Csak bizza rám édes anyám, — mondta, mikor szóba hozták előtte a dolgot, — majd eljön annak is az ideje. Előbb majd csak körülnézek, mert hát a ház tisztességét, becsületét az asszony tartja kezében, nem szeretném, hát akárki fiára bízni.

Annál jobban megijedt hát Virág Pál uram tisztos élete párjával együtt, mikor innen is onnan is meghallották, hogy a Pista fiu hol keresi a háza becsületét kezében tartó asszonyt? Hát bizony nem-e egybűt, mint az özvegy Bazsókné portáján.

— Hát hiszen így meg úgy, — hánytá vetette meg a dolgot a két öreg, — igaz, hogy azt mondják az Erzsókról, hogy a becsületét boszszulta meg a Kerekes fiun, mikor olyan kegyetlenül lelőtte, a miért a törvény előtt ráesküdött, hogy nem ő az apja az Erzsók gyermekének. De hát ha nagy erkölcs van is, hát csak gyilkolt ő, meg hát ott a gyerek is, elég nagy két baj az!

Pista legény csak mosolygott:

— Megmondtam édes szülémeknek, hogy csak bizzák rám, úgy lesz jól minden, a hogy lesz!

Szép piros arczu, villogó fekete szemü, amazon termetű lány volt Bazsókné Erzsik. Nem csoda, ha szívesen ült náluk Virág Pista.

Meg aztán okos volt a beszéde is.

— Ugy beszélt az, akár csak egy fiskális, — mondta rá a hangyási közvélemény.

Virág Pista szemei csillogtak, ajkai mosolyogtak, olyan kedves beszédű volt az a lány.

Mert nem viselte menyecskeként bekötve a fejét, hanem a holló fekete haja kontyba volt csavarva. Ez a viselet nagyon emelte az arcát. A gyerek nyöszörögni kezdett. A leány észrevétlenül intett az anyjának. Az esendesen kiemelte a gyermeket bölcsőjéből s kiment vele a szobából.

A legény szemei még jobban csillogtak, fejét majdnem szétvették az oda tóduló vér, s elkapta a leány derakát.

— Pista, eressen el! — tiltakozik az ölelés ellen Bozsók Erzsók, — én már embert öltem a becsületemért!

— Jól tetted, ha a becsületedért tetted, éppen azért szeretlek én, mert nem kell félnem attól, hogy valami gazember csufojt úz belőlem a hátam megett.

Bozsók Erzsik szemei felvillantak:

— Hát nem baj a bűnöm, fogadja az Istenre? kérdezte szorosán a legény keblére simulva, de hát a gyermekem?

A legény kissé megütődött, de újból elfogta a mámor, a hogy ölésben érezte az asszonyt.

— Az se baj, eléll köztünk, — mondta kurta szóval.

— Én ám szegény vagyok, semmim sincs ezen a kis viskón, meg a czipra rokolyáimon kívül egyéb, no meg ez a szép pehellyel puhára tömött ágy, — hirtelen felszökött a legény öléből s egy rántással lehuzta a takarót az ágyról. Ingerlően dagadozott ki a hófehér párna a puha pelyhes dunna belőle, a legény öntudatát veszítve közeledett a csábító mosolygásu, piros orcájú leányhoz.

— Nem baj a szegénység, nem, lihegte szenvedélyesen csak légy enyém, szépséges virágszálam!

— Nem hiszek így a szavának, — toltá odább a leány a fiatal embert, — az ilyen állapotban tett ígéretet elszokták felejteni, tudom arról a másiktól, . . . hej de meg is lakolt érte, a miért elfelejtette eltagadta!

Kegyetlen józansággal nézett a legény szemébe, nyoma sem volt abban szerelmnek, szenvedélynek, csak mint mikor az uzorás számitja fel a roppant kamatot, megszorult adósának, úgy folytatta:

— Adjon róla irást, hogy elvesz feleségül, hogy nem tagadja el, hogy itt járt nálam, mint az a másik gazember tettel!

Virág Pista egyszerre kijózanodott. Hiszen vásáron van ő itt, a hol eladó portékát kínálnak neki, nagy áron, a legnagyobb, a mit ember adhat, a tisztessége, a becsülete árán!

— Hát Kerekes Pali nem adott irást? kérdezte ravaszul, hadd lássa hát, megérte e leánynak a becsülete azt a kioltott emberéletet?

— Hiszen még akkor nem tudtam, hogy úgy kell tenni, mondta együgyűen az asszony,

hiszen ha tudtam volna, ma a felesége lennék, a törvény előtt nem tagadhatta volna le, hogy itt járt nálam.

— Nohát, engem nem viszel a törvény elé hógám, mondta gunyosan szemébe nevetve az elképedt asszonynak a legény, látom én, hogy nem a becsületedet őrzöd te, hanem a tornáczos kőházak bejáratát keresgeted.

Bazsókné Erzsik „nagy erkölcs” megint fel-támadt, de hiába kapott a sarokban heverő balta után, Virág Pista pehelyként csavarta ki a kezéből.

Lassanként megváltozott a hangyási közvélemény is, mert ha Bazsókné Erzsik meglátták a czipra rokolyájában kényesen lépegetni, hát csak így esett róla a szó:

— Csak gyilkos ő, megesett személy, ha a törvény felmentette is!

„Iréne” ciklusból.

Irta: Nagy Ferencz.

*Megyek feléd gyászos életemnek
Emésztő, gyöttrő anyyala.
Megyek feléd árva, bus szívemnek
Öröme, üdve, bánata.
Megyek feléd emésztő anyyalom.*

*Az ismerős, ódon házak között
Vonszoló fáradt testemet.
Oly szomorú, bánatos e tájék,
Beh jó, hogy immár este lett!
Oly szomorú, bánatos e tájék.*

*Síró lelke szállj kedvesem felé,
Zokogd ki, sírd ki magadat.
Szelid galambom keblére borulva
Zokogd ki nagy fájdalomdat.
Síró lelke száll kedvesem felé.*

*Mondd néki, hogy árva lett a lelke.
Szerelmem most temettem el.
Mondd néki, hogy egy bus poeta járt itt,
A ki csak róla énekel.
Mondd néki, hogy egy bus poeta járt itt.*

Tűzhely nélkül.

Irta: Hromkovits Viktor.

A bájos, szép tanácsosnét egyszerre csak nagyon idegessé tette a gázlámpák serczegése: ott hagyta a nagy üveg kiugróban a pálmák alatt konyak és kávé mellett a szivarozó urakat és kilépett a szabad márciusi éjszakába, a melynek holdvilága varázsszal csillogott a faszorok kavicsain.

A korláthoz támaszkodva bámulta a festő a nagyszerű képet: a régi vár tornyában, éppen tizenegyet ütött az óra, távolról a kutya falkák csaholása hallatszott, míg az erdő felől fűszeres illattal lengedezett a szellő a holdas éjszakában. Ragyogó nyugalom virrasztott a gyönyörű vidék fölött.

— Ni, a mi festőnk már megint buslakodik magában! És a diadalhoz szokott asszony mosolygott, hiszen mindjárt első nap észrevette, hogy a fiu belébolondult, most meg valahányszor ül neki a képhez, csak úgy reszket kezében az ecset . . . Már megint remetéskedik? A festő összeresztett, a mikor a szép asszony hangját meghallotta.

— Ugy beszélték nekem, hogy maga nagyon pajkos, vidám czimbora, a kinek ötletei számtalanszor kacagtatják meg a rakoncátlan bohémeket. Most pedig a mióta vendégünk, folyton busladik. Rosszul érzi magát, vagy talán rossz híreket kapott? — tette hozzá az igazi rokonszenv hangján.

— Nem, de . . .

— Nos? — Az asszony azt hitte, hogy szerelmi vallomást kap és nagyon kíváncsi volt rá, hogy az ilyen huszonnyolcz éves művész, kinek a szíve tele van érzelmmel, a feje pedig hajjal, milyen „ilyenkor”?

Lássa, nagyságos asszonyom, a mióta csak itt vagyok vendégszerető házukban, honvágyat érezek olyasmi után, a mi soha, de so-hase volt az enyém. Milyen boldog emberek is önök! itt van a házuk. A mióta csak ön esz-

mél, tudja, hová tartozik, megvan a rüge, megvan a tűzhelye. Mindenkor itten fűzi valami emléket, mert minden egészen a magáé. És ha szegényebb sorsban élne, de csak egy ici-pici rüge földje volna, a hol mindig élt a családban boldogabb volna, mint én, a ki . . .

— Hogyan, hát ön nem élt családi körben, mint gyermek?

— Igen, de nem is. Fővárosi ember vagyok, mi volna az én szülőföldem? Emlékszem néhány kaszárnyára, hol katonásdit játszottam a gyerekekkel, akiket alig ismertem, többre nem. A budapesti aszfalt nem az enyém, mert mindenkié. Szállongó árva levél vagyok ottan, mint százezer más . . . Ahol senkinek nincs rüge, ott én sem érzem honlanságomat. De elfog a bánat, az irigység, a honvágy, vágyakozás? vagy hogy is nevezik ezt az érzést, amikor rokontalan idegenként tartózkodom egy ilyen igazi családi fészekben.

A szép asszony ajkai körül nagyon keserű mosoly játszadozott.

— Ez fáj hát magának? . . .

— Igen, hogy tűzhely nélkül voltam és vagyok . . .

A deli, bájos, szép asszony most kevély bubánattal kiegyenesedett, elsötétült szeméből villámok löveltek elő és amint fejét megrázta, homlokára borult a kiszabadult hajzat; olyan volt, mint a nemes paripa.

— Lássá, én meg anélkül szeretnék élni, amit maga rögnék és tűzhelynek nevez. Menynyi nyűg, mennyi nyomor, mennyi rabság jár ezzel! Nem vette észre, hogy a fajtából mennyien epekednek a szabad cigányosság után? Barátkoznak komédiásokkal, írók és művészek társaságát lesik és tegeződnek a cigánnyal! Minő boldogság lehet, ha az ember meghal, akárhová kerülhet, csak családi kriptába nem. Mit akar? Tudja-e, hogy annyi a nagybátyám és a nagynéném, az unokabátyám és unokanővérem, hogy tulajdonképen folyton nagy gyászban vagyok és alig mehetek a színházba. Maga azt hiszi, hogy itten ez a vidék — vagy amint maga nevezi — ez a paradicsom nagyon is a szívemhez nőtt? ! Édes festőm, ha mi egyszer ide utazunk, ez csak annyit jelent, hogy a férjem sokat veszített . . . Szabad szeretnék lenni, nagyon szabad, amugy. Amugy tűzhely nélkül . . .

És szilaj elkéséredéssel nézett a festőre.

Ez meg csak szivta szépségre szomjas lelkebe ezeket a klasszikus márvány-vonalakat, amelyek az antikaméa élességével rajzolódtak oda az éjszaka kékséges derengésébe.

— Amugy tűzhely nélkül, ismételte szilaján a szép asszony. És a holdvilág szeliden ömlött alá a csillagos égboltról.

Az asszony hirtelen megnyugodott.

— Térjünk vissza! — mondá halkán és valami leányos szégyenkezésnek a pirja futotta el az arcát. Szótlanul álltak egy ideig egymás mellett.

Végre ismét megszólalt a szép asszony:

— Milyen különös az ember! Lássa, én soha, de soh'sem szoktam a magam belső életéről másoknak mesélni. Nem is tudok, — mert visszatart valami . . . Elvégre az ember sokat titkol el maga-maga előtt is . . . És most milyen dolgokról beszéltem magával? ! Tudja miért?

— Nos?

— Öszinteség-öszinteségre kész. Az ember például éveken át jóbarátként érintkezik sokakkal, anélkül, hogy megtisztelné őket a bizalmával. Azután jön egy idegen, akinek egyetlenegy mondása elárulja, hogy eltalált valamit belső életünkből, vagy pedig, természetesen azt, tudomra adja, hogy valamelyes tekintetben lelkének egy része vagy akárcsak egy eleménye is azonos vagy homlokegyenest ellenkező az enyémmel. Ilyenkor erőt vesz rajtunk a közlékenység és ellenállhatatlanul győzedelmeskedik rajtunk a gyónás szenvedélye. Mert ez is van . . . És így voltam én magával is . . . Elmondtam olyasmit, amit magamnak se mondtam el még sohasem!

Most hirtelen megállt az asszony és egy nagy tubarózsát szakított le.

— Még valamit kell megmondanom magának, kedves festőm . . .

— Parancsoljon . . .

Az asszony lesütötte a szemét, egyideig hallgatott, aztán suttogni kezdett:

— Ugy hittem, bevallom, hogy szerelmi vallomást fogok magától hallani . . .

A fiu arcát elöntötte a pir és egész testében reszketni kezdett:

— Láska, — folytatta a szép asszony, — intézzük el ezt a meg nem történt kalandot. Tegyük föl, hogy képes volnék valami ostobaságra, hiába! Kettőnk egy egész világ választana el. Maga tűzhelyet keres, én meg menekülök előle.

A festő megragadta a szép, fehér, üde kis kezecskét és csókjaival halmozta el. Az asszony szelíden visszavonta:

— Meghalni tudnék csak magával. De élni nem!

Kuthy Sándor költeményei.*

Óra.

*Antik bizánci ébenóra. Pája
Megyészín sávolktól halványan eres.
Suhanna száll a mutató, — sebes
Járása az idő szívdobbanása.*

*Acélszive a végtelent felossza,
Kigúnyolván a halhatatlanságot.
Már millió eleven szív megállott
S ő jár egyedvün, perccgetve, kongva.*

*Világok buknek, népek haldokolnak.
Reszket a föld — a mutatók forognak
S kímérik egyformán a perccet.*

*S én, ki a végtelent átszállni vágytam,
Már rég ott fekszem dermedten, halványan
S ő éjfélt kongat hűlt fejem felett.*

Börtönök.

*Láncolt kezekkel a daróc-ruhába
Végig az utcán mennek a rabok.
Szemükben félelmes csillám ragyog,
Mint kisérto lédércfény lobbanása.*

*Van köztük ifjú. Minden ifjúsága
Idegen, zord falak közt pusztul el:
Egy ember vére új vért követel,
Ha nincsen rajt csaták vad glóriája.*

*Van, kire otthon ifjú feleség vár,
Egy percnyi örültség mi szörnyű drága:
Szabadság, élet, boldogság az ára!*

*Van, aki őszén vánszorog tova,
Nincs vágya, könnye, sem emléke már —
Régen feldulva kedves otthona.*

Hol vannak az „erdélyi“ lovak?

Hajdan költői tollakat ihlette meg az erdélyi lónak nemessége, mesébe illő kitartása, bájos szép arckifejezése, gyorsasága és szelidsége. Ma már csak a düledező nemes kuriák nyomorban hátramaradt „tekintetes ura“ mesél azokról egy czimeres kormos tajtékpipa csipős füstje mellett.

Harmincz év előtt még az erdélyi vármegyék falvaiban felbukkant egy-egy fogytán lévő községi, sőt magánméses is. Például Udvarhely vármegyében a Fehér-Nyikó mentén bokréta módjára elhelyezkedett szép kis falucskák mindenikében ott diszelgett egy-egy csinos nemesi kuria, melynek portáján szilaj csikók és és hullámos sörényű komoly mének duhaj csapata vonult ki a pirkadó tavasznak hajnalán, a havasi legelők vagy a falu alján, ott a patak feneke mellett elterülő kövér legelőre. Az arra vetődő idegen csodálkozással szemlélte a meglehetősen szűk határok közé szorított gabonatermő földeket, amikor ennek daczára jólétben tobzódott a tekintetes nemes ur ásitózó agarak társaságában aranyászó paripákon lovagolva, meg ötösfogaton száguldva a Budavár alatt

* Mutató az írónak „Fehér hegédű“ cím alatt most megjelent könyvéből.

elutáló anyavárosba felváltani a zacskó aranyat aprópénzre, melyet az előző nap nála járó oláh bojár egy pár fekete ló árán ott hagyott.

Mondom, a szűk határu gabonatermő földek urai anyagi javakban bővelkedtek, mert a híres székely ökör és az erdélyi meg székely ló okszerű tenyésztése és annak keresettsége révén bő forráshoz jutottak.

Hajh! a „kicsid üstös“ pálinkafőzdek, a czessziók, a dézsmák, a hányadok, az urbéri váltások, regáléjogok és az isten tudja mi minden ősi javak már csak a multakon elmélázó meseszövíró tollára való „voltak“, melyek ma már „nincsenek.“

A kultúra, a modern haladás, a kor áldozatokat követelt. Hovatovább mind több és több közterhet kellett, hogy vállalkra vegyenek a tekintetes urak. Na meg azután a kultúra bevilágított az ősi kuriák egyszerűen festett pohárszékének kopottságára és barokkstíliú kredenczet követelt. A háznál ványolt pokróczszőnyeg helyett szmirna került, a marosszéki rizling helyett pezsgő, a szilvórium helyett francia cognac és a nagyanyámtól örökölt ünneplő selyemkantung helyett francia taft, meg „genre trianon“. A kor követelte még ezt a tulnyújtózódást. Haladni kellett az áramlattal és ezzel karöltve rohamosan értékesíteni a drága csikókat, öleszarvu tulkokat. A végeredmény ma már zsellérektől lakott elhagyatott kuriák, amelyeknek betört ablaküvege helyett, hogy ékes legyen a profanizáció. ott diszeleg a pompás családi czimer, vagy a nemeslevél.

A nemes uricsalád ivadékai szürke kihivatalnokok a közeli városokban nyilvántartói, meg közgyámi minőségben.

Fölösleges a siránkozás. Mindenki úgy éljen meg, amint tud, hangzik a közélet parancsszava.

Nos hát, azokat a drága és szép erdélyi meg székely lovakat csengő aranyak fejében elszállította lassanként a gazdag oláhországi bojár. Ma nem jön már loért Erdélybe, mert tudja, hogy itt már nincs mit keresnie. Ott vannak a régi erdélyi, meg székely lovak Romániában gazdag bojárak kezén vagy vagyonos parasztok gazdaságában. Annak idején erélyes akció indult meg a székely ló, meg az erdélyi lóanyag feltámasztására, de kevés eredménnyel, mert a tenyészanyag csak részben és az is elfajulva volt feltalálható.

Nemsokára ott állunk, hogy a katonasághoz szükséges lóanyagot nincs honnan beszerezni. Hát ugyan az uraságok hintói elé, meg a nagyvárosok fiakkerei elé mit fognak pár év múlva az emberek? Mert nyíltan elmondhatjuk, hogy az alföldi ló a kemény kőburkolaton, nagyvárosi utczákon, meg annak hegyes részein alig képes a kívánt szolgálatnak eleget tenni.

A székelyföldi miniszteri kirendeltség a rendelkezésre álló eszközökkel eléggé rajta van a legelőkérdés megoldásának és az állattenyésztés fellendítésének, de ha majdan a siker fel is fog csillanni, Isten által ide elhelyezett állatfajtáink nem lesznek itt feltalálhatók, hogy azokat tovább tenyészesszük. Jól értesültségem nem csal. Az erdélyi lóanyag és a székely lóanyag Romániában van. Odavaló lóvásárokon és egyes tenyésztőknél fel lehetne találni tipikus példányokat, melyeket megvásárolva visszatelepítenék az ősi hazába.

Bármiként erőlködünk is, az erdélyi hazarész csakis és kiválóan állattenyésztésre alkalmas földterület. Erdélynek népe, népének feszes ruhaviselete nem alkalmas erős mezei avagy gyári, bányászati munkák végzésére. Vérmérséklete nem alkalmas intenzív munkálkodás kifejtésére. Vannak kivételek, nem állítom, de különösen a székely nép pepecselő munka végzésére nem alkalmas. Itt vannak a városok tövében mesés haszonnal dolgozó bolgárok, szerbek, kik sürű, hangyaszorgalommal mesés pénzeket szereznek előállított vetemények és zöldségfélékből és nem akad székely ember, aki azt eltanulná vagy legalább is eltanulni igyekezne. Nagyon jól tudjuk, hogy például a virágkertészetet is cigánykertészek kultiválják. Gyermejkéteket sem képesek tetszetős, a valószínűságot sikeresen utánzó formában előállítani. Innen van a marosvásárhelyi „babagyár“-nak bukása, feltámadása és újbóli, talán végleges bukása.

A gazdasági eszközöket, mint teknőket, seprőket, gereblyéket, villákat, kosarakat oláh-czigányok állítják elő. A gypajut oláh burszár-

nok ványolják meg és a katonaságnál szükséges dobszó meg trombitaszó megtanulása is majdnem kizárólag a cigánynak jut osztályrésztül. A katonai zenekarokban sem tud a székely legény érvényesülni, ott is csehek fújják a „bözdödi lötyögőst“, meg a „bikfalvi mártogatóst“. Nincs türelme a szegény vérekné aprólékos, figyelmet megfeszítő munkát végezni, ellenben állattenyésztés, állatpásztorozás, fuvarozás, állatokkal való vásárlás, csereberélés ez az ő eleme.

Éppen ezért a neki czélszerű és hasznos-hajtó állatfajtákat annak rendje és módja szerint szerezzük vissza fokozatosan. Adjuk vissza az erdélyi meg székely lovat még nagy áldozatok árán is, mert azoknak jobb vértbeli gondozója, aki a fajtisztaságának fenntartásáért még mindig erejével küzd. nem akad.

Az erdélyi lovak Oláhországban vannak!

Pálffy Gyula.

Hogy támadt a Rákóczi serege?

Munkácsnál csatát vesztett nagy Rákóczi Ferencz. Szervezetlen seregecskéjét elnyomta a tömérdek vértés német.

Az erdős hegyek közé menekült Rákóczi.

— Meghalt Rákóczi! Legyilkolta a német? A szerteszedt harcosok zokogva terjesztették a rémhirt, mely felett az elkeseredett nép könnyüket hullatott. Orosz szokásként ordítással tölté el a hegyeket, völgyeket.

— Hallám jajgatásait! emliti naplójában nsgy Rákóczi, midőn a hegytetőkön vonuló kanyargós utakon haladánk.

Azomban örömujongásra változott a földnépének keserves sirása, midőn — a határszéli Zavadka faluban — kisseregével ismét megjelent Rákóczi... Még a vadgalambok is vigabban túrbékoltak a zöld erdőben, miközben a hűséges föld népe ezerével gyült Rákóczi Ferencz aranyos zászlója alá.

Sastollas büszke lovagok szállingóztak a táborba. Felébredtek a szőke Tisza mentén alvó magyar falvak. Nagy éjszakanak idején darumadarak repültek el a falu felett...

Szárnyai tollát elhullajtotta a daru. Búgó hangján harsányat kurjantott a daru.

Az emberek süvegjök mellé tüzték a darutollat. Elméláztak a darumadár kongatásán.

— Bátya?

— Mi az, fiam? mondották az öregebbek.

— Hol, a darutoll? Valjon miféle üzenet van ráirva?

— Fiam! Jön nagy Rákóczi Ferencz.

— Bátya! Hát a daru krugását hallja kend?

— Hallom! Az is csak azt mondja, jön Rákóczi megvinni a magyar nép szabadságát. Szabadságát. Boldogságát.

— Most már értjük, bátyám! mondták mindnyájan fiatal magyarok. Jászok, hajduk, nagykunságiak... Ami vas, ami acéldarab volt a háznál, mind a kovácsmühelybe hordották. Füstös arcu falusi kovácsmester megcsattogtatta pörölyével a vasat és notát dudolt a kovács.

— Értelek darumadár, te kedves hirhordó! készítem a lándzsahegyét. Már edzem a kardnak vasát a kohótűzben.

Darumadár amerre csak kurjogatva elrepült, erdőkből, nádasokból, pásztortanyákból, falvakból, sőt majdan a kastélyokból is marcona vitézek robogtak elő... Dobogott a föld. Ki gyalogszer-

rel, ki táncos paripán, mintha csak a földből pattantak volna ki.

Ilyen csodás ereje volt annak a futó hirnnek, hogy Rákóczi nem pusztult el Munkácsnál! Rákóczi aranyos zászlóval közeledik a nagy magyar alföld erős népei közé.

Szabad hajdu.

Költemények.

— Mutató szerzőnek a tavaszon megjelenő kötetéből. —

Irta: Lamperth Géza.

Szerelmi intő.

Szerelmesek vigyázzatok
Még akkor is, ha játszatok.

Vigyázzatok minden lépésre!
— Ti bűvös álomkertben jártok,
Hol szunnyadnak csodás virágok
Várva: Két szív hő egyverése
Keltse őket szent ébredésre.

Vigyázzatok óh, minden szóra!
— A zsendülő gyöngye bimbónak
Nem kell éppen nagy sorvasztó fagy —
Elég egy hűvös negyedóra:
És sohasem lesz belőle rózsza . . .
Még akkor is, ha játszatod,
Szerelmesek vigyázzatok.

Tul az Océánon.

— Uj bujdosó ének. —

Tul az Océánon,
A tiszai tájon
Most reszket a harmat
A buzakalászon,
Kék buzavirágon . . .

A tiszai tájon
Árva nyoszolyádon
Most térsz pihenőre
Én elhagyott párom,
Kékszemű virágom . . .

Most térsz pihenőre
Pacsirta dalával,
Most száll imádságod
Estharang szavával,
Siró furulyával . . .

Tudom; engem lesett
Álmod fehér szárnyas . . .
De hiába keres:
Elrabolt a lánya,
A fekete tárna!

Ördög raja vagyok,
De, ha rád gondolok:
Pokol tornácán is
Imádságba fogok —
Sirok és zokogok . . .

Asszonyok.

Ahogy én egyik szememmel látom:
De nem esnék meg a szép világon:
Sok szomorú és csuf dolog —
Ha nem volnának itt csupa vágyból,
Hiuságból és csapodárságból
Alkotott démon-asszonyok.

De, ahogy másik szememmel látom:
Bizony megesnék e szép világon
Még több szomorú csuf dolog —
Ha nem volnának csupa türesemből
Egyszerűségből, hitből, hűségből
Alkotott angyal-asszonyok . . .

Országos büntügyi nyilvántartó hivatal.

Irta: Gegus Dániel rendőrkapitány.

A budapesti m. kir. államrendőrség kebelében ez év január elsején egy arányaiban nagy, feladataiban kiválóan fontos intézmény kezdte meg működését: az országos büntügyi nyilvántartó hivatal. Esméje régen vajudott, hiszen már az 1897. évi 34. törvénycikk megalapozta felállítását, az 1908: 36. törvénycikk pedig folytatja a róla való gondoskodást.

A lényege azon alapszik, hogy egy centralizált hivatalban nyilvántartassék az ország egész bűnöző, büntevő társadalma, mely nyilvántartás segédeszköze legyen a bíróság ítélkezéseinek s hathatós védelme a dolgozni akaró, becsületes társadalomnak.

Nyilvántartásaink eddig is voltak az országban egyes nagyobb városok rendőrségeinél, amelyek között a legnagyobb terjedelmű, legrégebb és legmodernebb a budapesti államrendőrségé. Ezekon kívül nyilvántartásként szerepelnek a bíróságok segédkönyvei, letartóztatási intézetek jegyzékei s más hasonló statisztikai kimutatások. Mindezek azonban elszórtan s nehezen hozzáférhetőleg jelentkeztek s így nagy bizalmat beléjük helyezni nem lehetett.

Nagy hátrány volt továbbá az is, hogy a büntevők személyi azonosítása meglehetősen kezdetleges színvonalon állott s így gyakorta visszatérő eset volt, hogy a bíróságok álnevek és személyi adatok alapján ítélkeztek s a szokásos büntevők kibujtak a méltányos igazságszolgáltatás alól.

Mindezek az anomáliák megérlelték az országos büntügyi nyilvántartás gondolatát s ma már ott vagyunk, hogy ennek a szükséges, mondhatjuk, nélkülözhetetlen intézménynek funkcionárius tevékenységéről adhatunk számot.

A szervezési munkálatoknál nagy gondot okozott első sorban az, hogy hol lesz célszerűbb elhelyezni ezt az intézményt: az igazságügyi vagy a belügyi kormányzat kebelében, szorosabban a belügyi kormányzat alatt működő államrendőrségnél. Az államrendőrségnek végre sikerült kimutatni, hogy minden érdek és célirányos tekintet arra vall, hogy a centralizált nyilvántartásnak feltétlenül az ő kebelében kell létesülnie, ha valódi hivatását betölteni akarja. Így történt azután, hogy az igazságügyi és belügyi kormányzat felügyelete mellett a budapesti államrendőrségnél állították fel az országos nyilvántartó hivatalt olyanformán, hogy az előbbi kormányzat, közegei által a jogi, illetve igazságügyi ellenőrzést gyakorolja, minden egyéb tevékenység pedig a rendőrségre hárul. A rendőrség rendezte tehát be a hivatalt, ő szolgáltatja az anyagot, segédeszközöket s az ő költségvetése kezeli annak költségvetését is.

Igy lett az országos nyilvántartó hivatal vezetője az államrendőrség főkapitánya, dr. Boda Dezső, helyettes vezetője az ő helyettese, dr. Pekáry Ferenc. A vezető természetesen korlátlan rendelkezéssel lett felruházva ezen teljesen különálló, külön szervekkel bíró hivatalnál.

Az országos büntügyi nyilvántartó hivatal két ugynevezett ügyosztályra oszlik. Az egyik az igazságügyi, melynek hivatása a beérkezett büntetőlapok jogi megbirálása, valamint az ezzel kapcsolatos jogi kérdések, a másik az igazi nyilvántartási, minden más egyéb teendőket elvégzésével felruházva. Amoda az igazságügy-miniszterium kirendelt két királyi ügyészt, egy járásbíró-t a miniszteriumban dolgozó ügyészek és bírák közül és egy miniszteri fogalmazót, emitt a rendőrségnek működik huszonkilenc alkalmazottja. A jogi osztály vezetője dr. Schiffler Antal királyi ügyész, az ügyészi kar egyik kiváló tagja, a másiké dr. Gábor Béla rendőrfogalmazó, az eddigi rendőrségi nyilvántartás vezetője. A hivatalnak külön segédhivatalai és saját peccsétje van.

Az országos büntügyi nyilvántartás szervezésében tevékeny részt vettek az igazság- és belügyi minisztereken kívül a nagy szorgalmu Tóry Gusztáv igazságügyi államtitkár, dr. Schiffler Antal királyi ügyész, a belügyminiszterium kiváló államtitkárja gróf Hadik János, Kégl Imre belügyminiszteri tanácsos, dr. Boda Dezső főkapitány, dr. Pekáry Ferenc helyettes főkapitány és dr. Gábor Béla a rendőrségi nyilvántartás vezetője.

Mulasztást követnénk el, ha itt ki nem emelnénk az a nagy és nehéz munkát, melyet

dr. Gábor Béla végezett, aki nemcsak a nyilvántartás szervezése körül dolgozott fáradhatatlanul és adta oda tudásának legjavát, de más téren is, a daktiloszkópia bevezetése és betanítása terén kiváló és eredményes munkát produkált. Ezt a mindent meglátó főnök, dr. Boda Dezső ismerte el legjobban, mikor leiratban mondott derék tisztviselőjének két ízben is köszönetet.

Az országos büntügyi nyilvántartó hivatal nem talált üres kezekre, amikor az államrendőrséghez került. Beolvadt ugyanis kebelébe az eddigi nyilvántartás, amelynek gazdag gyűjteményét a következő számok fejezik ki:

162,000 törzslap 400,000 adattal;
23,000 ujjnyomat-lap;
21,000 fényképfelvétel;
90,000 fénykép és
53,000 Bertillon-féle fénykép.

Ezt kapta tehát hozományul az új intézmény a budapesti államrendőrségtől.

Az országos büntügyi nyilvántartó hivatal rendeltetését már elmondottuk. Célja elérésére szolgálnak mindazok az intézkedések, melyek a 24,300/908. I. M. rendeletben körvonalozva vannak. Legfontosabb ezek közt az, hogy ez év január 1-től fogva minden kir. ügyész, minden járásbíró és közigazgatási hatóság köteles minden egyes elítéltről büntető lapot kiállítani s azt az országos büntügyi nyilvántartó hivatalnak megküldeni. A kiállítás akkor történik, amikor az ítélet, mely büntet, vétség (kivéve a pénzbüntetéssel büntetendő becsületsértés vétségét) csavargás vagy koldulás és egyéb kihágás miatt, ha a kiszabott büntetés egy hónapi elzárást meghalad, szabattott ki, jogerőre emelkedett.

Ezek a büntető lapok képezik a nyilvántartás anyagát.

Ezeket kiegészítik az ujjlenyomat-lapok és fényképek.

A rendelet taxative felsorolja azokat a bűncselekményeket, melyeknek elkövetőivel ujjnyomat lap felvehető és fénykép készíthető. Az ujjnyomat-lapok és fényképfelvételek elrendelésénél csak a budapesti államrendőrség kivétel, amely saját hatáskörében is eszközölheti ezeket az általa letartóztatott egyéneket illetőleg. Egyébként mindezt a kir. ügyészre és járásbírókára bizza.

Az országos büntügyi nyilvántartás helyiségei a budapesti államrendőrség főkapitánysági épületének második emeletén vannak elhelyezve. Állanak pedig ezek: egy nagy terem, nyolc szobából és egy az ujjnyomok vizsgálatára szolgáló műteremből. Itt van felállítva az a masina is, mely a láthatatlan ujjnyomok fotografálására szolgál. Ezt a gépet a bécsi rendőrség konstruálta s a fővárosi államrendőrségnek 2600 koronájába került.

Az országos büntügyi nyilvántartás immáron megkezdte pályafutását. Hivatva van betölteni azokat a hiányokat, melyek igazságszolgáltatásunkban már nagyon is érezhetőek voltak. Az intézmény szervezete, annak kiváló vezetői teljes garanciát nyújtanak arra, hogy ez a hivatás minden igényt kielégítőleg lesz betöltve s hogy ezzel büntügyi igazságszolgáltatásunk egy nagy lépéssel szökött ismét előre.

Borús versek.

I.

Van-e még egy ilyen bolond ember mint én?
Biz'isten, nem hinném,
Ki örül a gyásznak,
Elválllok tetőled, talán mindörökre
Őszszezűzva, törve
Várásunk örök tán?
S jólesőn gondolok
A holnapi napra
A szörnyű holnapra,
Mikor már nem látlak.

Jólesőn gondolok hulló könnyeimre
S borús verseimre
Miket irni fogok . . .

II.

Csak egy napig foglak még látni
Azután ell kell tőled válni —
Nyarunkra jön az ősz, a tél
Hallgat a csók, a könny beszél.

Sápadtak vagyunk mindketten
Kicsiny kezéd reszket kezemben
Köröttünk minden beborúl
A szívünk lassan elszorúl.

És nem is beszélünk egymáshoz
Nem kell beszéd a bucsúzáshoz
A könnyek mindent elbeszélnek
Szavuk meghaltak' könnyek élnek.

III.

Hova hajdan együtt jártunk
A boltokba be-betérek
S mintha együtt vásárolnánk,
Selymet, csipkét, fátyolt kérek.

S mig a holmi közt babrálok,
Selyem haja jut eszembe,
S mintha látnám kiterítve
S arczán csipkés fátyol lenne.

IV.

S hogy nem veszek a boltban semmit
A boltos rám szól, neheztelve :
„Finom a holmi, ő nagysága
Meg lenne veled elégedve.“

Nem, ő nagysága nagyon kényes —
Felelem neki busan, halkán —
És mász vesz neki drágább holmit
Egy más városban, egy más boltban...

Vértessy Gyula.

A színész-honvéd.

(A nagydobokból.)

Ameddig közöttünk éltek a nagydobok tanúi és katonái, olyan képpen becsültük a Kosuth-világra vonatkozó visszaemlékezéseiket, mint mikor a könnyelmű diák megkapja hazulról a lágycipót. Karajoztuk, egyre csak karajoztuk. Darabokat haraptunk belőle. Csak midőn fogyottra került a lágycipó, midőn a nagydobok katonái egymásután masiroztak el tőlünk a mulandóság világába, kezdtük becsülni a morzsákat is.

Ez is alig több a morzsánál, amit most itt közreadok. Néhány érdekes emlékezés az utolsó napokból, végnapjaiból a dicső honvéd-világnak, melynek a színész-honvéd, az öreg Foltényi Vilmos is lelkes katonája volt. A honvédtábori tüzérségnél szolgált Foltényi, mint nyugdíjas színész pár évvel ezelőtt temették el Debreczenben.

Temesvárnál elveszett a csata. Fölbomlott a honvédsereg. Egyrésze reményvesztetten menekült, mások a hadiszerencse jobbrafordulását várták és együtt maradtak.

Lukács tüzérezredes, aki a hajdunádudvari temetőben nyugszik, a kimenekülésre, bujdosásra szánta magát.

— Én, fiam, kimenekülök! — mondotta az ezredes.

— Én nem hagyom el a hazát! — felelte Foltényi hadnagy.

Lukács ezredes — búcsúzáskor — gyönyörű háts lovát Foltényinak adta. Foltényi ezen fekete lovon lovagolt Déva alá, ahol a fegyvert is lerakták. Utólszor még trombitájába fújta a vén huszár kürtös, ezentúl már csak hadifoglyok voltak a honvédek. Ugyanekkor történt, hogy egy gavallér muszka főtisztnek megtetszett a Foltényi hadnagy fekete paripája és noha erőszakkal is elvette volna, alkut ajánlott Foltényinak. Németül beszéltek meg.

— Adok érte hetven rubelt! Ideadja?

— Ó ja! Foltényi örömmel mondta rá az igent. Hisz a szolgálati lova még így is meg volt, de meg hetven rubel ezüstben nagy pénz volt a szegény hadifoglynak, midőn a Kosuth-bankó már ingyért sem kellett... Megkötötték a vásárt.

Osztrák kézre Szászvároson kerültek a honvédek és az egyik finom szimatu osztrák tisztnek mindjárt szemébe tánt a Foltényi ezüst rubelektől duzzadt zsebe. Nem sokat teketóriázott az osztrák, egyszerűen belenyúlt a hadifogoly zsebébe, és kimarkolta a hetven rubelt.

— Ezt valószínűleg ugyis zsákmányolta kegyed? — mondotta az osztrák és zsebre vágta az ezüstöt... Az idegen zsebeknek kótorászása közben még egy gyufatartót is talált az osztrák tiszt ur, de ezt már nem becsülte annyira, mint a rubeleket, mert visszaadta Foltényinak. — Ugyebár, ez valami emléktárgy?

— Ó, igen! — bólintott savanyodott kedvvel Foltényi, bár a gyufatartó tényleg egy kassai kedves színésznőnek az ajándéka volt.

— No, akkor csak tartsa meg! — kegyeskedett az osztrák az ezüst rubelekkel a zsebében. — Hehehe! — késő vénségében is nevette Foltényi, az osztrák gavalléria meg ilyen.

A többi honvéddel együtt Gyulafehérvárra került Foltényi. Előbb a kazamatában sanyalódott, majd az oláh templomban kvártélyozták el. Le kellett vetni a nyalka tüzérdolmányt. Durva vászonkiltit adtak rájuk. A foglyokra örködő osztrák vadászok között volt egy különösen jó fiú, egy fővadász, aki mindenképpen segítette a fogoly honvédeket. Ez a fővadász bécsi „légionárius“ volt elébb és a magyar zászló alól csipték el az osztrákok.

Ezen fogságában hallotta Foltényi, midőn az osztrák tisztek beszélgettek:

— Hát a honvédekkel mi lesz?

— Besorozzuk a lumpokat, — mondta a másik.

Foltényit még sem sorozták be, mert a „vizitáló“ katonarvos, aki még színészkorából jóbarátja volt, „untauglich“-nak nyilvánította. Szabadon bocsátották és a kétféjű sasos levéllel úgy indult utra „kincses“ Kolozsvárnak, ahol is már szintársulat működött.

A kolozsvári különféle színészműhelyek után Bányára vetődött a kopott, de fiatal színész-honvéd. Bányáról Petz nevű bányatisztel utazott föl Pestre.

— Még ilyen drága becsülésem soha sem volt! — beszélte Foltényi. A bányatiszt a kocsiülés ládjában aranyat szállított Pestre.

Azonban Pesten jutott az igazi „csurgó alá.“ Hajszolták a volt honvédtiszteket, hogy jelentkezzenek sorozásra és a komisz osztrák közkatonáskodástól csak a véletlen mentette meg a színész-honvédet, akinek ezután még a hírhedt „policaj-főnöknél“, Prottmannál is jelentkezni kellett. Egyik „beamtertől“ a másikhoz utasították, míg végre a rettegett rendőrfőnök elé került. Természetesen Prottmanné volt az első szó:

— Foltényi? Hm! Mi volt?

— Énekes... Baritonista.

— Szép! Mit énekel?

— Carlót... Ernániban.

— Derék... Miután Prottmann így igazolta és még a katonai parancsnokságnál is igazolták Foltényit, most már a hivatalos levelekkel és — sasokkal biztosítva volt minden „lefogatás“ ellen. Visszatért első ideáljához, a színpadhoz, a volt honvédtüzér Aradon csapat föl újból színésznek...

Öreg őrmester.

Emlék.

Látogatója álmainnak,
Tudod a rózsák mikor nyitlakt,
Mikor tavasz volt, emlékszel-e?
Virággal volt a lelkünk tele.
Ott láttam minden kis virágon,
A madár dalos lombos ágon:
A te neved.

Ki gondolt akkor hervadásra,
Lombfakadások elmulására!
Hogy egyszer csak elhal a dal,
Temessek ifju szép tavasszal?
Hogy sirva jöjjön ajakamra:
Álomvilágom bús alakja:
A te neved.

S te eltűntél a szép tavasszal,
Csak én siratlak bus panaszzal.
És úgy szeretnék ott maradni,
Mint sebzett madár lezuhanni,

Oda, hol üdvöm eltakarva,
Hol először jött ajakamra:
A te neved.

De mint bús hajós járok éjjel
S hiába nézek szerte-széjjel:
Hajóm a partot el nem éri,
A vihar folyton hányja-tépi
És hullámok közt vadviharban
Áthat a hullámverte zajban:
A te neved.

És bár vágy, ábránd mind elszlott,
Ezer reményem szerte foszlott.
Álomtalan bús éjszakákon,
Bársonyos puha enyhe szárnyon
Fájó szívemet altatgatva,
Mint imádság száll ajakamra;
A te neved.

Vértessy Ida.

A kalábriai csapatszemle.

Marriteli tábornok, aki Reggio di Kalábriában táborozik, azt a kívánságát fejezte ki a minap, hogy mielőtt elhagyná a földrengés helyét, szeretné a katasztrófától megmenekült katonákat egy csoportban üdvözölni. Erről a szomorú csapatszemléről, amelyhez hasonló a legvéresebb csaták sem mutattak, egy fiatal tüzértiszt ezt írja:

Ma reggel vonultunk ki a gyakorlótérre. Ködös, csunya idő volt. A tenger felől jeges szél csapdosta az arcunkat s az égen sötét felhők tornyosultak. Csöndesen haladtunk a gyakorló-tér felé. Nem daloltunk s nem tréfálkoztunk, mint máskor; valamennyien elszorult szívvel gondoltunk jókedvű bajtársainkra, akik néhány hónappal ezelőtt mellettünk masiroztak s most összezuzott testtel pihennek a romok alatt... A Piazza de Modenán már láttuk egy kis csoportban a gyalogosokat, ezeket tizedelte meg legjobban a katasztrófa. A zászló körül csoportosuló tisztek között állt az ezredes, Trombi gróf. A kezét a kardja markolatján tartotta, a szeme a távolban révedezett. Néhány parancsot osztottak ki, azután üdvözöltek bennünket a zászlóval. Nemsokára megjelent Chaurand tábornok és átvette a csapatok parancsnokságát. Kiváncsian néztünk szét: mióta a földrengés olgan borzalmas pusztítást vitt véghez közöttünk, először vagyunk megint együtt. Összeszorul a szívünk s önkéntelenül fölsóhajtunk:

— Büszke, délceg ezred, mi lett belőled!

Háromszoros kürtjelzés és néhány parancsszó zavarta meg csendes és szomorú melázásunkat: megjött a kegyelmes ur. Amint leszállt az automobilról, gyorsan közeledett felénk és megkezdte a csapatszemlét. A csapatok, amelyek előtt elhaladt, megadták neki a katonai tiszteletet. Minden pillanatban megállt és kérdéseket tett a katonákhoz. Voltak néhányan, akik alig tudtak felelni az elfojtott zokogástól, ezek helyett a tisztek beszéltek. Most hozzánk lépett a kegyelmes ur. Kapitányunk feszesen tisztelgett neki.

— Hol van a zászlóalj parancsnoka? — kérde halkán a tábornok.

— Meghalt.

— Es a zászlóalj segédtisztje?

— Meghalt.

— Csend következett. Azután ismét megszólalt a kegyelmes ur:

— Ez a néhány ember?...

— Az egész századom, kegyelmes uram.

A tábornok elsápadt és lassan halad el a tizenegy katona előtt. Valamennyi dermesztő merevséggel nézett a szeme közé. Kicsit távolabb ismét megállt és megszólított egy katonát.

— Mondd fiam, minden meghalt bajtársadra emlékszel? — kérde tőle fojtott hangon.

— Igen kegyelmes uram.

— Es nem fogod őket sohasem elfelejteni?

A katona nem felel, arca megrándul s szemében forró, égető könnyek csillognak. Azután kitör belőle a zokogás és sikoltozva ismétli egyre:

— Soha, soha, soha!

Alig tudtuk könnyeinket visszafojtani s a tábornok is küzdött magával, hogy meghatottságát palástolja. Kevés idővel ezután körül-

vettük kegyelmes urunkat. Reszkető szavakkal mondott köszönetet megjelenésünkért és dicsérte az ezredet. De amíg beszélt, meg-meg-csuklott a hangja, mintha a zokogás fojtogatta volna. Szótlanul álltunk körülötte, azután elfoglaltuk ismét a helyünket. A háromszoros kürtjelzés újra fölhangzott s a tábornok még egyszer elhaladt előttünk. Szomorúan nézett a szemünkbe s bucsuzóul ünnepiesen tisztelgett. Egyszerre azonban hirtelen megállt:

— Trombi ezredes! — kiáltotta harsányan. Az ezredes elősietett és megállt a kegyelmes ur előtt.

— Vegye a kezébe a zászlót — parancsolta neki a tábornok.

Azután megcsókolta a szélben lengő zászlót és megölelte az ezredest, felénk pedig négy-szer-ötször bucsút intett és sietve az automobiljába szállt. Az eső megeredt s a szél viharra fokozódott. Csöndesen, szótlanul, ahogyan jöttünk, hagytuk el a gyakorló-teret s mentünk vissza a romok közé...

LEGOLCSÓBB

bevásárlási forrás

Veisz Samu
Csapó-utca 2-ik szám.

Kényelmes heti és havi törlesztésre kaphatók női és férfi ruhaszövetek. Elegáns női és férfi tavaszi kabátok, kész férfi öltönyök, ág- és asztalgarnitúrák, vásznak és kanarásznak nagy választékban. 2756

Valódi brünni szövetek

az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 3.10 m. hosszú teljes férfiruhához (kabát, nadrág és mellény elegendő csak)	}	1 szelvény 7 korona.
		1 szelvény 10 korona.
		1 szelvény 12 korona.
		1 szelvény 15 korona.
		1 szelvény 17 korona.
		1 szelvény 18 korona.
		1 szelvény 20 korona.

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20 K-ért, szintegy felöltőszövetet, turistalódent, selyemkamgarnt stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

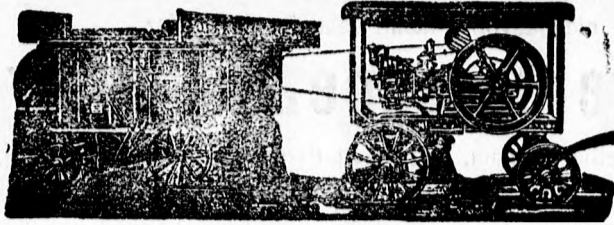
SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, amelyeket a magánvevő élvez, ha szövetségét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. Mintahú, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

OSERS és BAUER.

Kizárólagos motorgyár: WIEN, XX., Dresdnerstrasse 81—83a.
Magyarországi fióktelep: BUDAPEST, VI., Podmaniczky-u. 18.

Benzin- lokomobilos

cséplőszerelvények a legszolidabb kivitelben.

Benzinmotorok.

Szivógázmotorok.

A jelenkor legolcsóbb üzemereje 2—3 fillér üzemköltség óra-lóerőnkint. Több száz telep üzemben. **Elsőrendű szolid gyártmány!** Kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és árjegyzék ingyen. Benzin-lokomobilos cséplőszerelvényeink a többek között a következőknél tekinthetők meg üzemben: Ifj. Rohody Pál, Berczel, Szabolcsm. 4 HP. cséplőszerelvény. Farkas Ferencz, Berczel, Szabolcsm. 4 HP. cséplőszerelvény. Jeskó Mihály, Csemernye, Varannó mellett, 8 HP. cséplőszerelvény. Dörner Károly, Nagyazar, Gál-szécs mellett, 10 HP. cséplőszerelvény. Ziegler Zsigmond, Mogyorós, Mándok mellett 4 HP. cséplőszerelvény. Kovács Albert, Berencs, Pátroha mellett 4 HP. cséplőszerelvény.

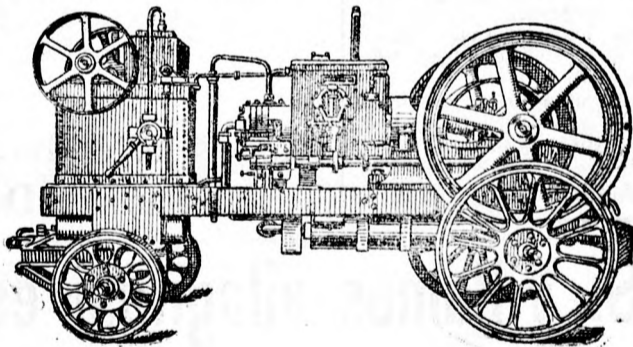
Kiadó nyaraló.

Sesta-kerti villa, parkkal ellátva, nagyon közel a helyi vasuti megállóhoz

Kiadó.

Értekezni lehet Dr. Márton Kálmán ügyvéd urnál.

Eredeti „OTTO“ benzin-lokomobilok

Műhely: BUDAPEST,
IX., Mester-utca 13. sz.

Műhely: BUDAPEST,
IX., Mester-utca 31. sz.

benzin-, petrolin-, világítógáz-, földgáz- és szivógázmotorokat 1—1500 lóerőig gyárt ellismert elsőrangú, versenyképes kivitelben csakis LANGEN és VOLF motorgyára Budapest, IV., Váci-körút 59.

Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank

DEBRECZEN, (Iparbank-udvar.)

Alapított 1869-ben.

Alapított 1869-ben.

Magy. kir. osztálysorsjáték főelárusítója.

Betéteket elfogad.

Kölcsönöket nyújt váltókra és ingatlanokra.

Törlesztéses kölcsönöket nyújt 600 koronán felüli ingatlanokra (földbirtok és házakra.)

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál:

Tőzsdei megbízásokat teljesít értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket ad értékpapírokra, záloglevelekre, vidéki pénzintézetek részvényeire és ékszereire.

Ércpénzeket vesz és elad.

Az intézet üzletvezetője.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy **22 év óta a debreczeni piacon fennálló**

butor-üzletemet

a mai kor igényeinek megfelelőleg megnagyobbítottam, valamint egy egész

modern, gőzre berendezett butorgyárat létesítettem

és ez által abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy igen tisztelt vevőimet minőség, ízlés és ár tekintetében előnyösebben, mint bárhol kiszolgálhatom és a versenyt bárkivel könnyen felvehetem.

Egyszersmind felhívom a n. é. közönséget saját érdekükben saját gyártmányu butoraim megtekintésére, valamint szabadalmazott **ebédlő- és más asztalaimra**, melynek minden lapja egészen kemény, tömör fából 244 darabból van összeállítva és ezáltal minden vetemedés, hasadás vagy furnir-lepattogzás teljesen ki van zárva.

Tisztelettel

KILLER EDE butorgyáros, cs. királyi udvari szállító **Debreczen, Piacz-u. 43.**

„M-i-i-t? — Papa megengedte! Hisz valódi Jakobi-féle Antinicotin cigarettahüvelyek fadobozban!!

Figyelem! Csakis a „**JAKOBI**“ jelzéssel valódi Minden dohoz egy érdekes bűvészártyát tartalmaz.

Gyertyánliget

(Máramarosmegye)

a legszebb, legegészebb klimatikus erdei hegyi gyógyhely, ásványfürdő és vizgyógyintézet.

Csodálatos szép magas fekvés, por- és szélmentes, ózondus, enyhe levegő, kitűnő ízű és könnyen emészthető tiszta **vasforrások**. Teljesen berendezett vizgyógyintézet. Legradikálisabb gyógsiker: vérszegénység, sápkór, idegesség, neurasthenia, gyomor-bélbajok és női bántalmaknál. Kényelmes, csinos lakások és igen jó ellátás. Igen mérsékelt árak.

Idény: május-október. Vasuti állomás: N.-Bocskó Előnyök: 1. Olcsó árak és fesztelen életmód. 2. Enyhe éghajlat és barátságos környezet. 3. Közeli vasutállomás és jó kocsit. Interurban telefon. 2629

A fürdőigazgatóság.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 63.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakaszalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvatógépek, Planet Jr. képlők, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darúlok, őrlőmalmok, egyetemes acél-ékek, 2- és 3-vasú ékek és minden egyéb gazdasági gépek.

Képviselőt és bizományi raktár: **LACZKA LÁSZLÓ** géplakatos-mester Debreczen, II., Bethlen-utca 48. szám.

Pollák S. Villamos világítási és Motorberendezési vállalata

Telefon 656. sz.

DEBRECZEN, Piacz-utca 43.

Telefon 656. sz.

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy az általam feltalált és forgalomba hozott „**Folytatólagosan kapcsolható biztosító készülék**“ (villamos világítás és erőátvitel részére) beszerzése által minden villamosáram-fogyasztónak módjában van a **rövidzárlat**, áram túlfeszítés, vagy vigyázatlan kezelés folytán beállott **biztosító kioldadásokat** minden **költség** és **szakavatkozás** nélkül azonnal helyreállítani. Ezen készülék teljesen tűzmentes, **25 tartalék biztosítóval** van ellátva és egyszersmin mint kikapcsoló is használható.

Fentieknél fogva t. Czimednek saját érdeke, hogy villamos berendezését ezen szab. biztosítómmal szereltesse fel, mert ezáltal azon helyzetbe jut, hogy minden előforduló üzemzavart azonnal megszüntethet, szakember hozzájárulása nélkül. Az általam készített berendezéseket ezen szab. saját gyártmányu „**folytatólagosan kapcsolható biztosító**“ készülékkel szerelem fel s minden berendezés **szakszerű elkészítéséért**, valamint **zavartalan működéséért 3 évi teljes jótállást vállalok**.

Szíves megbízásait mielőbb kérve, vagyok teljes tisztelettel

POLLÁK S. elektrotechnikai cikkek gyára DEBRECZEN, Piacz-utca 43.

Cs. és kir. szab. „**Folytatólagosan kapcsolható biztosító**“ villanyvilágítás és erőátvitel részére.

Bekapcsolva.

1 darab biztosító készülék 4-6 és 10 Amperig K 3.20 25 tartalék biztosító 4-6 és 10 Amperig K I.

Mindennemű csillárok, asztali lámpák, világító testek és felszerelési cikkek nagy választékban. Légszesz- és petrolum csillárok szakszerű átalakítása villamos világításra.

Villamos erőre berendezett nikkelező, galvanizáló telep és elektrotechnikai műintézet.

Megszüntek a rövid zárlat által okozott kellemetlenségek Magyar ipar! Magyar találmány! „**Folytatólagosan kapcsolható biztosító**“ villamos világítás és erőátvitel részére.

Szabadalmazva: Magyarország. 33763, Ausztria 25657, Németország. 182059. Angolország 11667. Északamerikai Egyesült Államok 860606. stb. stb.

Kikapcsolva.

Ruházkodás.

Egy korona minden női kalap alakítása és diszítése

Kistemplom-bazár

RÓZSÁNÁL.

Női és leányfelöltők, blousok legnagyobb választékban és mérték szerint készülnek

Kistemplom-bazár

RÓZSÁNÁL.

Női angol aljak raktáron 5 koronától feljebb és mérték szerint saját kelleméből is készül

Kistemplom-bazár

RÓZSÁNÁL.

UJDONSÁGOK.

Tavaszi angol és francia Costüm-kelmék.
Fekete és sima szövetek.
Jó mosó Cosmanósi kartonok.
Hazai gyártmányu Toilek divat-zefirek.
Schroll-féle siffonok, havasi vásznak.

Minden minőségü cérna- és creás-vásznak.

Paplanlepedőre külön készült legjobb minőségü vásznak.

Borduros, mosó delainek és zefirek legszebb mintákban.

Valamint a legsikkesebb divat-napernyők.

Olcsó szabott áron kaphatók:

Szépe Lajos női divat, vászon, fehérnemű
és rövidáru üzletében
Debrecen, Kossuth-utca 6. sz.

Vasutasok szállítója.

2725

Legszebbek,

Legjobbak,

Legelegánsabbak és

Legkényelmesebbek a

KOBRAK-czipők.

Egyedül kaphatók Debrecenben:

Szana Lajosnál, Piac-u. 42.

Telefon 632.

Telefon 632.

Halmágyi Sámuel

■ ■ ■ női és leány felöltők legnagyobb áruházában, Piacz-utca a főpostával szemben. ■ ■ ■
Megérkeztek és állandóan dus választékban találhatók

Tavaszi idény ujdonságok.

Costümök, Pongyolák, Ottoman selyem paletók, Princes ruhák, Matinek, Séta- és uti felöltők, Cimonák, Gallérok, ugyszintén Aljak, Csipke-, Selyem-, Tüll- és Angol szövet blousok, Gyászaljak, Gyászpongyolák és Gyászbulousokban állandó raktár.

Külön mérték osztály. Szolid olcsó árak. Előzékeny pontos kiszolgálás.

M. KIR. ÁLLAMVASUTAK SZÁLLITÓ-HIVATALA.

Rosenberg Albert özv. és Fiai

DEBRECZEN, Piacz-utca 60. sz.

Elvállal : költöztetéseket szabadalmazott butorszállító kocsikkal, helyben és vidéken, jótállás mellett.

Áruk szállítását, beraktározását. Gyűjtőkocsi forgalom Budapestről és Wienből.

Butorok szállítását ; becsomagolását és beraktározását saját külön e célra épült raktárunkban.

Vámárúk elvámolását.

Sürgönczim : **Rosenberg szállító.**

Alapítva 1870.

Interurbán telefon 63.

Az Általános Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piacz-utca 34. szám Főposta mellett.

Előnyös kamattétel mellett :

Kölcsönöket nyújt váltókra, kötelezvényekre, folyószámlára, értékpapírokra és árukra.

Kereskedők tárczaváltói és könyvkövetelései leszámítolása.

Gazdáknak személyes hitelnyújtása az intézet kebelében létesült **hitel-egylet** által.

Betéteket elfogad gyümölcsöztetés céljából **betéti könyvecskék**re cheque számlára és pénztári jegyekre 4 és fél százalék kamatozás mellett.

Előlegeket nyújt kézi zálogtárgyakra, várható termésre.

Óvadékkölcsönöket folyósít vállalkozók és bérlőknek.

Törlesztéses kölcsönöket engedélyez 10—65 évig földbirtokokra és forgalomképes házakra.

Tőzsdei megbízásokat elfogad értékpapírok vételére és eladására.

Külföldi pénznemeket bevált és ilyenekkel szolgál.

Hitelleveleket ad a külföld bármely piaczára.

Közelebbi szó- vagy írásbeli felvilágosítással szolgál az intézet

Ügyvezető igazgatója,

Debreczen szab. királyi város

Világítási Vállalata.

Városi üzlet Piacz-utca 81. szám.

Elvállalja légszesz és villamos vezetékek és felszerelések berendezését világítási és ipari célokra. Gázkonyháknál és főzőknél az elhasznált légszesz legfeljebb egyharmadrész áru, mint a fatüzelés költsége. Légszeszkályhák és fürdőberendezések könnyű és veszélytelen kezeléssel, füst, korom és szemét nélkül. Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (koks)

házhoz szállítva, olcsóbban, mint bárhol és

Tiszta Porosz kőszén

megrendelhető

a légszeszgyárban vagy a városi üzletben,

valamint épületek és fagyarak megvédésére való

Fekete kőszén kátrány

tetszés szerinti mennyiségben. Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál az igazgató :

Debreczeni Jenő,

gépészmérnök.

Telefon : Gyári 74. sz.

Telefon : Városi üzlet 90. sz.

Debreceni Hitelbank

= részvénytársaság =

Piac-utca—Széchenyi-utca sarok. I-ső emelet.

Kölcsönöket adunk váltókra, kötelezvényekre és folyó számlára a legelőnyösebb kamat mellett.

Elfogadunk takarékbetéteket betét-könyvecskére és chek-számlára.

Törlesztéses jelzálog-kölcsönöket ad földbirtokokra és házakra.

Óvadékkölcsönöket ad vállalkozóknak és bérlőknek.

Elfogadunk tőzsdei megbízásokat értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújtunk tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzüzetek részvényeire.

Leszámítolunk tárca-váltókat az intézet kebelén alakult hitelrészes csoportban.

Ércpénzek és külföldi bankjegyek beváltása. Előleget adunk várható új termésre. A m. kir. szab. osztályosjegyek főelárusító helye.

Felvilágosítással készséggel szolgál

az Igazgatóság.

Az

„István“ gőzmalom-társulat

Alapított 1843-ban. DEBRECZENBEN Alapított 1843-ban.

■ ■ A magyar vidéki malmok egyik legnagyobb vállalata. ■ ■

Kitünő minőségű őrleményei valamennyi világkiállításon és belföldön képviselt iparkiállításon mindenütt elsőrendű kitüntetést és elismerő oklevelet nyertek.

Kedvező fekvésénél fogva a magyar alföld legjobb búzáiból készít darát, lisztet és korpaneműeket — elvállal továbbá házi szükségletre mindenféle gabonaneműeket simaörlés és szitált örlés végett, a lehető legmérsékeltebb díjazás mellett és azok szakszerű kiviteléért szavatol. — Megrendelések úgy helyben, mint vidékre mindenkor a legelőnyösebb napi áron nagyban közvetlen a malom telepéről gyorsan és pontosan foganasíttatnak, kicsinyben pedig

Csapó-utca 6-ik sz. raktárunk

bármily mennyiségben naponta árusít.

Örlőképesség az első évben 18,000 métermázsa.

Mai örlőképesség évente: 720,000 métermázsa.

MIHALOVITS JENŐ gyógyszerháza Debreczenben.

A Dr. BORSOS-féle HAJSZESZ

teljesen ártalmatlan növényi anyagokból készült hajerősítő, mely kiváló eredménnyel használható úgy a hajhullás vagy a hajvégek megőrzése, és széthasadozása, mint a fej elkoporsódása vagy a haj mojosodása ellen. A haj növesztését előmozdítja! Legjobb övszer a hajbetegségek ellen. Sem a fejbőrt, sem az ágyékneműt nem piszkolja. Hatása biztos.

Egy üveg dr. Borsos-féle Hajszesz ára 1 kor. Kettős (nagy) üveg 2 korona.

Készítő hely:

MIHALOVITS JENŐ
gyógyszertára a „Kigyó“-hoz Debreczenben.

Vannak, akik a hajvégeknek, hajszeszeknek nem barátai, ezeknek melegen ajánlható hajuk ápolására és növesztésére, valamint övszerül a hajbetegségek ellen

Dr. BORSOS-féle

Növény-hajkenőcs

mely teljesen ártalmatlan növényi anyagokból készült a legkíméletesebb hajkenőcsök egyike

I tégely dr. Borsos-féle hajkenőcs ára 1 kor. Készítő hely:

MIHALOVITS JENŐ
gyógyszertára a „Kigyó“-hoz Debreczenben.

A CSUKAMAJOLAJ

egyik a legrégebből ismert s a legcsodásabb hatású gyógyszernek. Biztos gyógy- és elenszere az angol-kórnak, görvélves bántalmaknak (scrophula), általános gyengeségi állapotnak, kezdődő tüdőbajnak stb. Egyetlen hátránya az, hogy igen kellemetlen íze s szaga van. Ezért nem veszik be szivesen sem gyermekek, sem felnőttek. — Hosszas kísérletezés után sikerült végre előállítani egy oly csukamajolajat, melynek íze, szaga nem kellemetlen s e mellett meg vannak benne a csukamajolaj összes tulajdonságai; ez a

MIHALOVITS-féle

IZTELEN és SZAGTALAN CSUKAMAJOLAJ
mely magasan felette áll minden e nemű készítménynek. Orvosiilag kipróbáltatván, legkíméletesebb csukamajolajnak ismertett el.

Egy kis üveg IZTELEN CSUKAMAJOLAJ ára 1 kor. 20 fillér. Egy nagy üveg ára 2 korona.

Készítőhely és főraktára:

MIHALOVITS JENŐ gyógyszerháza
Debreczen, Főpiac 31., a városházzal szemben.

Legjobb bajuszodró a híres debreceni
„CIVIS“ bajuszpedró

mely nem tép, de jól összetartja és növeszti a bajuszt. Egy doboz ára 40 fillér.

KÉSZÍTŐ HELYE ÉS FŐRAKTÁRA:

MIHALOVITS JENŐ

gyógyszertára a „KIGYÓ“-hoz Debreczenben.

A bőr ápolása kötelesség az egészség érdekében s erre legalkalmasabb szer a

MOLLITERGIN,

mely megőrzi a bőr (az arc- és kéz bőrnek) üdeségét, hamvasságát, rózsaszínben játszó fehérségét. Megszünteti a kézvörösséget. Az eldurvult, kirepedezett és szélkifújta arcot vagy kezét a legrövidebb idő alatt fehérré és puhává tesz! Poudre alá is igen ajánlható!

Hatása gyors és biztos! Mint bőrápoló szer páratlan! Teljesen fémmentes és ártalmatlan!

Egy üveg MOLLITERGIN ára 1 korona.

Készítő helye s főraktára:

MIHALOVITS JENŐ gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debreczenben,
Főpiac 31. sz. alatt, Városházzal szemben.

A BEL- ÉS KÜLFÖLDI

!!! Gyógyszer-Különlegességek !!!

a naponta felmerülő

hasonszenvi-gyógyszerek, kötszerek, szépítő-szerek, gyógyszer-ujdonságok legnagyobb raktára Debreczen és vidéke

MIHALOVITS JENŐ

gyógyszertára és gyógyszerészeti műlaboratóriuma Debreczen,
FŐPIAC 31., A VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

Szél-kifújás, nap és hó behatása ellen legjobban megvédi az arcot az arcpor vagy powder, mely ha mértékletesen használják, üde bájít, ifjú hamvasságot kölcsönöz az arcnak anélkül, hogy káros hatást lenne a bőrre. Természetesen csak az, a powder ajánlható, mely az egészségre káros anyagokat nem tartalmaz (ólmot, higányt stb.) Legjobbban ajánlható arcpor a legelőkelőbb hőlgyekek által használt

Harmath-pouder (arcpor)

a pouderek gyöngye,

mely háromféle színben (rózsás, krém és fehér színben) s háromféle nagyságú dobozban (minta-doboz 50 fill. közepnyű doboz 1 korona és nagy doboz 2 korona)

Készítő helye és főraktára:

MIHALOVITS JENŐ gyógyszerháza
Debreczen, Főpiac 31. sz. a városházzal szemben.

A HARMAT-CRÉME

arospépítő és bőrápoló kenőcs,

mely teljesen ártalmatlan és sem higányt, sem ólmot nem tartalmaz, a legrövidebb idő alatt megszüntet mindféle szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtrátkát (mittesser) s bőrbajokat. Kisméjta a ráncosodni kezdő arcobort s azt fehérré, simává és üdévé teszi.

Legjobb övszer a szél és a nap befolyása ellen az arcra.

Nem zsiroz, tehát nappal is használható.

Hatása gyors és biztos!

Egy tégely HARMAT-CRÉME ára 1 korona.

Készítő helye s főraktár:

MIHALOVITS JENŐ gyógyszerháza
Debreczenben,

Főpiac 31-ik szám, a városházzal szemben.

A szappanok ideálja a

Harmat szappan

mely a Harmat-krémmel használva, tisztává, üde kinézésűvé, bársony simaságúvá s puhává teszi a bőrt. Kellemes illatu s jól habzik. Egy darab HARMAT SZAPPAN ára 70 fill.

Készítő helye s főraktára: /

Mihalovits Jenő

gyógyszertára

Debreczen, Főpiac 31. sz., a városházzal szemben.

MIHALOVITS JENŐ gyógyszerháza Debreczenben.

Az egyházi szónoklat gesztus elmélete.

Részletes ismertetés.

Tervezte: Solymosi Elek.

Az első debreczeni szónok vizsgálat méltatása alkalmából teljes képet kell adnom a vizsgálat lefolyásáról. Gesztus elméletemnek áttekintése és megérthetése szempontjából sorba kell állítanom a szóban forgó elmélet anyagát, vagyis a vizsgálaton elmondott Előszót, továbbá a Kérdés és Feleletekbe foglalt gesztus elmélet lényegét és a Zárószót.

Azt is el kell itt mondanom, hogy az elmélet sikere csak abban az esetben lehetne teljes, ha módomban állana a szónokokkal egy tanéven át folytonosan foglalkozni, mert a félhavi tanítás (a mennyi most a hét vizsgázott szónoknak jutott) nem elég arra, hogy az elmélet és szaktudás kérdéseit minden irányban kimerítse és begyakorolja.

Elméletem szerencsés felállítását pedig épen az tette nyilvánvalóvá, hogy az alább közlendő kérdés és feleletek is elégségesek voltak arra, hogy sikerét biztosítsák, és hogy ez elméletet nemcsak a tanulók, de a hallgatóság is megérthesse.

Beszéljen tehát helyettem a következő Előszó.

*

Évtizedek óta várom, hogy valami szakférfiu megírja az egyházi szónoklat gesztuselméletét és hogy valaki kellő világitásba helyezze ezt a kérdést. Ez a várakozás eddigelé hiábavaló volt. Soká késik az a férfi, aki az elméletet esztetikai szempontok szerint megalapozva, összetudná állítani a gyakorlati tudás dedukcióból. Az egyházi szónoklat terén,

a gesztuskérdésre nézve valamely bizonytalanság, valami homály észlelhető. És ennek épen a nagy szónokok az okai, azok a nagy zsenik, akiknek szubjektív művészetét a kisebb szónokok is beszívják s a részleteit magukra nézve szabálynak állítják fel. Beszívják t. i. ama művészeti formákat, amelyek, mint mondám, csak szubjektív természetűek. Így történik aztán, hogy egy általános gesztuszszabály hiján, papjaink némely része a megalázó utánzásra szorul. A gesztuselmélet körül 40 év óta látom a tapogatódzást s a kérdés titka előttem is csak a mult század utolsó éveiben tárult fel. 10 évig volt ugyanis Budapesten iskolám s ez idő alatt annyit experimentáltam a művészi beszéddel, hogy a buvárlataim révén, s persze vallásos érzésem segítségével is, úgy vélem, eredményesen oldottam meg a kérdést, vagyis élére állítottam ezt az ugynevezett Kolumbusz tojást. Gesztuselméletem természetesen csak kísérlet akar lenni s hihetőleg még sok tökéletesítésre szorul. Szerényen ajánlom az illetékes körök figyelmébe s a mai napon, mikor az elméletem magvát itt elhintem, abban bizakodom, hogyha jó a mag, kifog kelni és megfogja teremni a várva várt gyümölcsöket. E gesztuselmélet semmi tekintetben sem helyezkedik szembe az eddigi tanítással, sőt ellenkezőleg, annak épen kiegészítő részét teszi.

És most, hogy világosabban látszások, hogy miről van szó, korábbi magyarázataim kiegészítését, elméletem sarkpontjait kérdésekbe foglalom s a kapott feleletek után, bemutatva a gyakorlati részt is, sorsát a tisztelt hallgatókra bízom.

*

Beszéljen a gesztuselmélet kérdés és feleletekben:

1. Miféle alapon nyugszik a művészi beszéd? 2. Esztetikai alapon.

1. Miképen lehet a szép fogalmát szemléltetővé tenni? 2. A meánder vonalból fejlődött hullámvonallal.

1. Mit jelent a művészetben a hullámvonal? 2. Változatosságot minden irányban.

1. Melyek tehát a mi elméletünk szerint a művészet főszabályai? 2. Változatosság hangban, formában, erőben és tempóban; a) magyarázza meg és mutassa be gyakorlatilag mind a négy főszabályt.

1. Mi a szónoki gesztus? 2. Az érzés, indulat és szenvedélyből fakadó ama formai változatosság, mikor a vérmérséklet a szavaink súlyát egy kardmozdulattal is demonstrálja.

1. Tehát mikor van helye a gesztusnak? 2. Érzés, indulat és szenvedéskitöréseknél.

1. Mikor van helye a kézformáknak? 2. A magyarázásnál, a helyzet és hangulatfestésnél, a szemléltetésnél, az indulatoknál, a lelkesedés és tárgyszerezésnél.

1. Hogyan kell beosztanunk a gesztus és kézformák használatát? 2. Lehetőleg csak az egyhangúság elkerülésére, vagyis mikor a testformák már egyhangúságot jelentenek, akkor formáink közé vegyítjük a megfelelő gesztus és kézformákat.

1. Miféle külön szabálya van a gesztus és kézformáknak? 2. A teljes kihasználás és a betanultság elkerülése.

1. Mikor legértékesebb formai te-

Cigaretta-tárcák

ékkövekkel, vagy tűzi zománcozással.

Legszebb, legtöbb örömet szerző

husvétii ajándékok

hosszu arany láncok, legfinomabb aranyórák ékkövekkel, legdivatosabb arany lánc-karékék. Ridikülek, táskák praktikus berendezéssel. Eredeti alkalmi joujou különlegességek.

Minden darabhoz finom celeloid piros tojás tok.

Óriási választék. — Bámulatos olcsó árak.

LÖFKOVITS ARTHUR és Tsa

Magyarország legnagyobb ékszer-, óra-, ezüstnemű üzletében.

Sétapálcákban.

Tavaszi újdonságok

kintetben az egyházi szónoklat? 2. Amikor az legkevesebb gesztus és kézformával jár.

1. Miért legértékesebb az ilyen beszéd? 2. Azért, mert az egyházi szónoklat nemcsak vallásos fejtegetés, de egyben tudományos értekezés is s ezeknek komolysága kizárja a szükségtelen gesztust és a fenségessel ellentétes nyugtalan kézformákat.

1. Melyek tehát ama formák, amelyek e komolyságot legjobban fedik? 2. A testformák s a legdiskrétább és a legminimálisabb kézformák.

1. Ellehet-e itélni azt, aki az elméletet nem követi? 2. Nem lehet elítélni, mert ha valaki öntudatosan követ más elméletet s ha gesztus és kézformáit már elvek szerint (izléssel) használja, az ilyen szónok, mint érdekes tehetség, mindig méltatásra számíthat.

1. Mely esetekben számíthat méltatásra? 2. Ha a szónok lebilincselő egyénisége s a beszéd tartalma eltudja homályosítani a formaságokat.

1. Miért kell a szónoklathoz egyáltalán test, vagy kézformákat használni? 2. Azért, mert a szónoklat, mint emberi funkció, nemcsak hangokból áll, hanem vissza kell, hogy tükröztesse magát az életet is s e feladathoz a test és kézformák valók.

1. Hol találhatjuk meg a test és kéztormák szükségének lélektani alapját? 2. A műveletlen ember formaérzékének öntudatlan megnyilatkozásában, amikor önértékét az egyik lábának ritmikus mozgásával fejezi ki, vagy amikor a művelt egyén a hüvelyk ujjával malmot játszik.

1. Miféle szabályt állíthatunk az

„ÁMEN“ hangjára nézve? 2. A természetesség szabályát, vagyis, hogy az Áment nem szabad leejteni, vagy kiemelni abból a hangnemből, melyben a szónoklat utolsó szavait mondjuk.

A gesztus-kérdés helyes megoldását az írásművészet szabályaiból vett példákkal is ki lehet mutatni. Még tíz év előtt is divat volt a mondatszerkezetben egy csomó szabály, mely csak a gyöngébbek miatt kaphatott lábra. Ilyen volt a lényegét jelentő szavak ritkított betűsora, a miszerintek tobbzódása, sőt a gondolatjel, a kettőspont és a pontosvessző is, mire csak a gyöngébbek kedvéért grasszállhatott. És ez az izlés a szószéken is elharapódzott, mert észrevétlenül is iskolája támadt. Voltak szónokaink, akik nemcsak a lényegét jelentő szavakat húzták alá (a gesztussal) de ez aláhuzást célnak tekintették s a kezeikkel is beszélni akartak, vagyis beszéd közben mindent aláhúztak, mert hiszen a gesztus — ismétlem — a szavak aláhuzását, vagy a ritkított betűket jelenti. E szónokok minden szót aláhúztak és nem törődtek azzal az igazsággal, hogy aki mindent aláhuz, az semmit sem huz alá.

Ugy hiszem, hogy az eddig hallottakból két momentum egészen világos. Egyik az, hogy elméletünk a gesztus és kézformák szétboncolásával és megkülönböztetéssel által tájékoztató rendet csinált és ezzel a jövőben lehetővé tette egy új irány fejlődését.

A másik eredmény pedig az, hogy ez elmélet híveit jövőre nem az utánzói hajlam fogja irányítani, hanem a megértés, az izlés és a könnyen felfogható szabályok.

A víz tisztítása.

A víz tisztítása a következő eljárások alkalmasak:

1. Ülepítés és szűrés.
2. Desztillálás.
3. Főzés.
4. Fagyasztás.
5. Levegővel való kezelés.

Lássuk ezeket az eljárásokat egyenként.

1. Ülepítés (sedimentálás) és szűrés (filtrálás). A nagy víztartóban összegyűlelt víz legdurvább szennytartalma lassankint leülepedik a fenékre, ahol iszapot alkot. Ezzel az eljárással a víz szennyének négyötöd részét el lehet választani a használatba kerülő víztől, mely most már teljesen átlátszó. Természetes azonban, hogy még mindig tömördek kártékony anyag van benne. Sokkal jobb módja a víz tisztításának a szűrés. Legjobban el van terjedve a homokkal való szűrés, melyet a nagy vízvezetékknél általánosan alkalmaznak. A szűrésnek ez a módja, mely kicsinyben is alkalmazható, a következő: a víztartó edény aljába ökölnagyságú köveket raknak; e fölé diónagyságú, majd erre mogorónagyságú kő- vagy kavicsréteg kerül, az egész fölé vastag homokréteg, melynek a legtetetején van a legapróbb szemű homok. Hogy a levegő a víztartóból eltávolíttassék, a vizet nem az edény legfelső részén, hanem valahol lejjebb, körülbelül a vízréteg magasságának fele részénél bocsájtjuk az edénybe. Természetes, hogy minél finomabb a homok, melyen a vizet szűrjük, annál tisztább lesz a víz, de annál tovább is tart a szűrés. Időnkint a már beszennyeződött homokot el kell távolítani és újjal kell pótolni. A homokszűrők átlagos berendezése a következő:

Víz-réteg	100 cm.
Homok-réteg	100 cm.
Finom kavics-réteg	12 cm.
Igen apró kő	8 cm.
Diónagyságú kő	15 cm.
Durva kő	25 cm.

A szűrő egész magassága 260 cm.

Igen sokféle vízszűrő kerül a forgalomba; mindegyik többé-kevésbé megtisztítja a vizet a benne uszkáló durvább anyagoktól, de a baktériumokat egy se irtja ki teljesen belőle. Ehhez

FORGALMI BANK

részvénytársaság DEBRECZENBEN.

Alaptőke : 1.000,000 korona.

(Kibocsátva : 600,000 korona.)

Üzletágak :

Mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és építkezési vállalkozások folytatása, támogatása és finanszírozása.

Jövedelmező mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi vállalatok fejlesztése, támogatása és ilyenek létesítésénél való közreműködés.

Zálogleveles és mindennemű jelzálogkölcsonök.

Mezőgazdasági ingatlanok, erdők és telkek megvétele s azoknak egy tagban, vagy parcellákban való értékesítése.

Telepitések, parcellázások és földbérletek minden válfajánál, valamint finanszírozásánál való közreműködés.

Ügyleteinkkel kapcsolatos mindennemű hitelek nyújtása.

Közelebbi szó vagy írásbeli felvilágosítással készséggel szolgál

2718

az Igazgatóság.

még a víz sterilizálása is szükséges a szűrésen kívül.

2. Desztillálás. A víz desztillálása nagyjában úgy történik, hogy a vizet elpárologtatjuk, a párákat egy edényben felfogjuk s e felfogó edényt lehűtjük, hogy a pára lecsapódjék. A tengerészeten az ilyen desztillált vizet, miután levegővel telítik, ivóviznek is használják, de sokkal izetlenebb, mint a természetes ivóvíz, Laboratóriumokban úgy készül a desztillált víz, hogy a vizgőzt izzó rézoxid fölött vezetik az arany, platina vagy rézhűtőbe. Mivel a vízből gázalakban is illannak el szennyezők, s ezek is a hűtőbe jutnak a vízpárákkal, a desztillált viznek előbb lecsapódó körülbelül egy ötöd részét kiöntik. Szokás desztillálás előtt egy kevés kálium permanganátot és marókálit is önteni a vízbe, hogy a desztillált víz szerves anyagoktól és szénsavtól tisztább legyen.

3. Főzés. A víz megfőzése és utána megsűrése kitűnő vitzisztító eljárás. Az erős forrással minden mikroorganizmus és minden fertőző anyag elpusztul a vízben, s ezenkívül vegyi változások is történnek a víz idegen alkotórészeiben; például a mész és a magnézium bikarbonátjai felbomlanak, a vasoxydal-sók oxydálódnak stb.

4. Fagyasztás. Fagyás alkalmával a vízből sok idegen anyag kiválik. Például a tengervíz ha megfagy, olvasztás után ihatóvá válik, mert a tengervíz sója a vízzel együtt nem fagy meg. A bakteriumokat azonban a víz fagyasztásával nem lehet elpusztítani. Levegővel való kezelése főképp akkor gyakorlati jelentőségű, ha vastartalmu forrásvizet kell megtisztítani. A vastartalom ugyan magában véve nem ártalmas, de tönkreteszi a vízvezetéket, s az ilyen víz nem alkalmas például keményítő-, sör- vagy papirgyártásra. A levegővel való kezelésnek számos módja van.

Lehet a vizet azonnal is tisztítani, ha platina- vagy szénelektrodákat helyezünk el a vízbe s a villamos áramot megindítjuk (ami által nagymennyiségű ozont termelhetünk), de ez az eljárás költséges.

6. Vegyi szerekkel való kezelés. Igen sokféle vegyi szerrel lehet a vizet tisztítani, a tisztítás azonban sohasem egészen bizonyos.

A vegyi szerek alkalmazása abból a célból történik, hogy a vegyi szerek a víz szennyeivel egyesülve lecsapódjanak, vagy hogy lecsapódva a víz szennyeit magukkal vigyék a víztartó fenekére. Ha azonban kevés vegyi szert alkalmazunk: a lecsapódás elégtelen, míg túlságosan mennyiség alkalmazásával a vizet teljesen ihatótlanná teszik. Van mégis egy pár házi szer, mely a víz javítására igen jó; ilyen például az ecetsav. Például egy liter fertőzött folyóvízbe 40 köbcentiméter hatpercentes ecetet öntöttek (azaz, ha a víz 0.24%-a volt az ecetsav), két óra alatt a bakteriumok száma 25000-ról 400-600-ra, a tífusz-bacillusoké pedig 20 millióról 50000-re csökkent, míg a vízben volt 35 millió kolera-bacillus megsemmisült, 24 óra múlva pedig a tífusz-bacillusok is teljesen elpusztultak. Kolera idején tehát igen hasznos és okos védekezés volna: egy kis ecetet önteni az ivóvízbe.

Kemény vizek javítására egy kis kristály sóda (nátriumbikarbonát) való, akár mosás céljából, akár pedig hűvelyesek főzésére. Lágy vizet kell használni a kenyérsütéshez s a jó tea és a jó kávé főzéséhez is.

A víz ipari alkalmazása.

Kazánvíz. Gőzkazánok táplálására nem minden víz alkalmas; főként a mész- és magnézia-tartalmu vizek alkalmatlanok, mert nagyon elősegítik a kazánkő képződését. A kazánba tehát nagyon lágy víz való. Minden nagy üzemnél a kazán megtöltésére szolgáló vizet előbb vegyi vizsgálat alá veszik s miután megismerték az összetételét, megállapítják azokat a vegyi szereket, melyeket a vízhez hozzá kell keverni, hogy a kazánkő képződését elősegítő anyagok a vízből már használat előtt lecsapódjanak.

Sörfőzés és szeszgyártás. Általában minden jó ivóvíz alkalmas a sör- és szeszgyártás céljaira; az a legfőbb dolog, hogy ne legyen a vízben sok mikroorganizmus, se szerves anyag, se nitrát, se ammoniak, se kénhidrogén. A szódát és a vasoxydult szintén el kell távolítani a vízből. A sörgyártásra a kemény, a szeszgyártásra pedig a lágy víz alkalmasabb. *Festő- és fehérítő ipar.* Itt a tiszta, szín-

telen víz a fő. A vas-sókat tartalmazó víz, mivel megrozsdásítaná a szövetet, használhatatlan, ugyszintén a kemény víz is, mert a festésre szánt szöveteket előbb szappannal kell mosni. Némely színekhez (pl. a török-piros-hoz) mésztartalmu víz kell, ellenben a cochénille-piros és a viólett kékéssé válik, ha meszes a víz.

Papirgyártás. A vasoxydult tartalmazó víz teljesen hasznavehetetlen, mert csak rozsdafoltos papirost lehetne vele csinálni.

Cukorgyártás. Sótól mentes víz használható csak, mert a sók, különösen a nitrátok nagyon akadályozzák a cukor kristályosodását.

A világ leggazdagabb embere.

A világ leggazdagabb embere Rockefeller, a „petroleum-király“, a ki valaha fűszerkereskedő-segéd korában boldog volt, ha naponként egy koronát kereshetett. Ma pedig akkora vagyona van, hogy ez a vagyon ércpénzben annyit nyomna, mint két nagy páncélos hajó, tizkoronás bankjegyekben pedig körül lehetne vele foglalni az egész földtekét. Rockefellernek annyi vagyona van, hogy a jövedelméből 125.000 embernek adhatna 2000 korona fizetést. Ez az óriási vagyon magától nő; minden percben három koronát kamatozik. Ugy, hogy Rockefeller minden reggel, amikor fölkel 7200 koronával gazdagabb, mint az előtte való nap reggelén. Neki egymagának nagyobb vagyona van, mint a világ valamennyi császáranak és királyának együttvéve.

1855-ben Rockefellernek még semmi vagyona sem volt; a hatvanas évek elején kezdett csak vagyonosodni s azóta gazdagsága így növekedett:

1865	25.000 korona
1870	250.000 „
1875	25,000.000 „
1885	500,000.000 „
1890	1,000.000.000 „
1900	2,000.000.000 „
1906	3,000.000.000 „

Rockefeller vagyona most évenként átlag 125 millió koronával gyarapodik; a világ leggazdagabb emberének gazdagsága huszonöt-

<p>Elsőrendű fűszerüzlet.</p>	<p>Állandó raktár friss csemegeárukban. Sestakerti bor.</p>	<p>Vásárlás könyvre, vagy készpénzen.</p>
<p>☺</p> <p>Répa, lucerna, lóhere magvak.</p> <p>☺</p>	<p>MAYER JENŐ</p> <p>: fűszer- és csemege-kereskedésében : DEBRECZEN, : Piac- és Széchenyi-utca sarok. :</p>	<p>☺</p> <p>Kékkő, raffia, jutafonal.</p> <p>☺</p>
<p>Naponta újdonságok csemegeárukban.</p>	<p>Legolcsóbb beszerzési forrás fűszerárukban.</p>	<p>Minden idénynek : csemegeárui : állandóan frissen : kaphatók. :</p>

szörte gyorsabban növekszik, mint az Egyesült Államok vagyona s ha ez az arány változatlanul megmaradna, akkor nem kellene száz esztendő se ahhoz, hogy Rockefeller vagyona az Egyesült államok vagyonát teljesen abszorbeálja. Hogyan szerezte egy ember ezt a már szinte mérhetetlen gazdagságot? Emberfölötti munkássággal, páratlan üzleti talentummal és páratlan szerencsével. Természetes, hogy haladásának utjába többször gördítettek akadályt a vele versenyző üzlet-emberek, a pénzvilág nagy hatalmasságai, sőt gyakran az államügyészek, bíróságok és törvényhozó testületek is, Rockefeller azonban mindig minden akadályt legyőzött. Vagyonának alapja a petroleum-tröszt. Az egész Amerika petroleum-termése egy tröszt kezében van, mely korlátlanul emeli az árakat Rockefeller parancsa szerint, a kinek e tröszt részvényeiből 1.350.000.000 korona értékű van a birtokában. Ezen kívül vannak vas-, ólom- és cinkbányái s acél-gyárai, a melyek tizenöt milliót jövedelmeznek évenként s részes a dohány- és a cukor-trösztben is. Vasuti részvényei háromszáz millió koronát érnek. Vagy száz bank és ipari részvénytársaság teljesen Rockefeller kezében van.

A gyárparangása városunkban.

A „Magyar Kereskedők Lapja“ áprilisi első számában olvassuk az alábbi 2 kis közleményt, amelyből azt látjuk, hogy az ipart fejlesztő vidéki városok minden kedvezményt szívesen megadnak a vállalkozásnak, csak hogy azt városukhoz kössék.

Ajánljuk e sorokat Debrecen város tanácsának és bizottsági tagjainak is figyelmébe, mert talán már elérkezett annak az ideje is, hogy nálunk is tegyen valamit a hatóság az ipar és kereskedelem fellendítésére.

Az *aradi textilgyár építését*, mint onnan jelentik, a héten megkezdték, mi-

után a város a gyárat alapító Haefele János gebweileri (elzászi) céggel meg egyezett. A gyár 2.500.000 K tőkével létesül, egyelőre 20.000 orsóval és 300 szövőszékkal, amit később 60.000 orsóra és 2000 szövőszékre fognak emelni. A vállalat 2000 munkást fog foglalkoztatni. A város a gyárosnak 20 kat. hold ingyentelket ad, elengedi a föld- és házberádók utáni pótdát, fölmentést ad a követetvám és a városi illetékek alól, továbbá ingyen homokot és kavicsot bocsát a vállalat rendelkezésére, téglára és a csatorna építésére 55.800 koronát ad. Mindezek a kedvezmények átruházhatók egy esetleg alapítandó részvénytársaságra.

Uj lánc-, zabl- és csatárugyár Temesváron. Schnitzler Jakab kérvényt intézett Temesvár városához egy létesítendő lánc-, zabl- és csatárugyár támogatása iránt. Erre a célra 10.000 négyszögölnyi terület átengedését kéri négyszögölenként 20 koronáért, továbbá kedvező áron a villamos áramot, 15 esztendeig községi pótdátmentességet és 10 évig utadátmentességet. Ezzel szemben kötelezi magát, hogy állandóan 200 férfimunkás alkalmaz, gépekben és berendezésekben 20.000 koronát fektet be és 40.000 K forgótőkét helyez az üzletbe. A közgyűlés a kérelemnek helyt adott.

Tennivalók.

Ház és udvar körül. A vetőmag rostálása még e hónap folyamán is napirenden van. A meglévő gabonakészletekre e hónapban kétszeres gondot kell fordítani, hogy a zszsik tanyát ne üssön a garmadában. A pincében burgonyát kell válogatni az ültetéshez. Az új építések kezdjük meg, valamint a mezei utak javítását. Tisztogassuk ki a kutakat is.

Istállóban. Lóistállóban. Igás lovak folytonosan munkában lévén, azok gondozását nem kell elhanyagolni. Két-három éves csikók, hol erre alkalom van, a hónap végén legelőre bocsátandók. — Tehén-istállóban. E hónapban a legtöbb gazdaságban szűken van a takarmány, pedig a teheneket a hónap végéig nem igen lehet kibocsátani. Azért még ősszel el kell készíteni a takarmánykészítést és télen takarékosan banni vele. — Juhakolban. A juhok legeltetése kezdetét veszi e hónapban már a szabadban is megélhetnek, ha jó száraz gyeplegélővel rendelkezünk. A tenyész merinójuhok osztályozása szintén e hónapban viendő végre. Rossz időben a bárányokat az istállóban kell tartani. — Sertésolban. A mint a legelő gyarapodik, a szemes, gumós és gyökeres növényből álló takarmányt a kocákai a szerint kell apasztani s mire jobb legelőt kapnak, egészen beszüntetni. — Baromfi-udvarban. A tojásból egyenkint kibuvó libákat, récéket stb. csepi közé meleg helyre kell tenni s cs k ha mind kikelt, kell adni kotló alá. A kikelt baromfit legcélszerűbben köleskásával vagy főtt kukoricadarával tartani. — Méhek körül. A méhek körül, ha a zord időjárás miatt a szabadban még keveset gyűjthetnének, az etetést nem kell elmulasztani. Most van többnyire ideje e hónap vége felé a műraj készítésének is, mihelyt a kedvező időjárás beköszönt.

Mezón. A kalászosok vetésével már a legtöbb gazda megvan, a mi még hátra van. azzal sietni kell. Az őszi vetésekbe és a tavasziakba is még folyton lehet lóheremagot vetni. A kukorica-, burgonya- és répamag-ültetés is most veszi kezdetét. Buza-, lóhere-, lucerna-földek boronálását folytatni kell. A repce-töltögetést be kell végezni. A takarmányrostot már használni lehet, kukoricát takarmánynak kétheti időközben kell vetni e hónap második felében. A len- és kendervetést a hónap vége felé már szintén meg lehet kezdeni. Ag ugurolást, kivált a repceföldön, meg lehet kezdeni.

Gyümölcsben. Az oltást és pározást folytatni kell. A redélyfákat kötözzük meg. A kapálásról és tisztításról se feledkezzünk el. A

◆◆◆ Szőnyeg- és butorszövet-gyárosok ◆◆◆

HAAS FÜLÖP ÉS FIAI

Debreczen, Piacz-utca 59. sz.

Óriási választékban: Finomabb és olcsóbb szoba-szőnyegek, fali és ágy elé való szőnyegek, futók, ágy- és asztal-terítő, hencser átvető, szövet- és csipke-függönyök, applikált storok, ágy- és mennyezet-terítő, paplanok, gyapjutakarók és lópokrócok, uti takarók, kecske és angora bőrök, rézágyak és függönytartó rudak, nemkülömben remek kivitelű valódi Perzsa és Smyrna szőnyegek, átvető, táskák és szobaösszekötők.

magról nőt egyéves csemetét három szemre kell visszametszeni. Ha sok a virágbimbó, egy részét szedessük le. Fagytól szenvedett ágakat erősen meg kell nyelni. Tartós szárazságban az ujonnan ültetett fákat és csemetéket jól kell öntözni. A hernyó ellen való harc folyvást tart. Elöregedett gyümölcsfákat fel kell ujtani.

Réten. E hónap végéig ritkább időközben a rétvetést folytatni lehet, ugyszintén a rétvetések is. A rétekre, kaszállókra e hónapban már semmiféle marhat sem szabad bocsátani.

Konyhakertben. Mindenféle borsót, babot, paszulyt, articsókát most veteményezünk, nemkülönben az olasz kelt káposztát, karfiolt is. Szent György táján vetünk uborkát, dinnyét, tököt a szabad földbe. A nyári saláta és káposztafélék a melegágyakból kiültethetők. Spárgagyakat is kell készíteni; főfigyelembe vévén, hogy egymáshoz közel ne essenek. Burgonyát és kukoricát ültessünk a konyha-szükségletre. Retket ismét kell vetni. Paszulyt vessünk a fél-meleg ágyakba. Almák közé tanácsos burgundi vagy cukorrépat vetni.

Kertben. Gyomláltsuk a kertet. A diszfák és cserjék ültetését be kell végezni. Az utak javítását folytatjuk. A szőnyegnövények kiültetése is kezdetét veszi.

Szőlőben. A mi munkát az elmúlt hónapban nem lehetett bevégezni, teljesítsük most. A nyitással, lúgasszal felkötözésével s a sima vesszők lerakásával és a tőkék átásásával sietni kell. A karózást e hónap végén meg kell kezdeni. A karózást azonnal követi a kötözés. Ebben a hónapban az első kapálás is már kezdetét veheti.

Erdőben. A levágott fát e hónapban el kell szállítani az erdőből. Tuskóirtás. A tülevélű fák magvai vethetők meg. A lomblevelű facsemeték ültetését e hónap közepéig, a tüleveleiket pedig e hónap végéig be kell fejezni. Hárs- és szilfák hántása háncsnak, a cserkéreg nyesése tolyamatban van, valamint a széné-

tes, zsindey- és dongafakészítés. A faiskolat gyomlálni és kapálni kell. A dugványozást sietessük. Kőrös-, gyertyán- s cirbolyafenyőmagot most kell elvetni. Virágzik: a kérges szilva, a jókori jávor, a nyír-, ternyő tiszafa, a benge hipafa és a mindenféle fűz.

Pincében. Ilyenkor olcsó a kádármunka, célszerű az üres hordókat most beszerezni. Gondoskodjunk a pince teljes kiszellőztetéséről és alapos tisztántartásáról. Az üres hordókat el kell látni kénnel. A hordókat rendszeresen töltegetjük fel. A lehuzott új borokat az első lehuzás után hat-nyolc hétre másodszor is le kell huzni.

Közgazdaság.

A csemege-szőlőtermelés a szőlőtermelésnek az a ága, mely lehetséges teszi azt, hogy a talaj hozamát a legmagasabb fokra emeljük és hogy emellett nemcsak a földterület, hanem a lakházak és gazdasági épületek melegebben (délnek, keletnek, nyugatnak) fekvő falai, kerítésfalak és sövények előnyösen kihasználtsanak.

Korán érő fajok segítségével még abba a helyzetbe is jutunk, különösen köröskörül bekerített udvarokban és kertekben, védett fekvésük következtében, még azon hidegebb vidékeken is a pompás szőlőt termelni, ahol eddigelé a szőlőművelésre nem is gondoltak. Az épületnek meleg fala rendkívül előnyös a szőlőtő fejlődésére nézve és ilyen viszonyok között az oltványok hasonlíthatatlanul többet teremnek, szebb és jobb gyümölcsöt hoznak, mint a szőlőhegyeken, hol hidegebb tájakon a zord szelek és elegendő meleg hiánya a szőlő fejlődését lehetetlenné teszik.

Ha a szőlőben egy tőke 10-20 fűrtöt hoz, ugye tekintetben teljesen megvagyunk elégedve, bárha ott is különösen kisfűrtű fajtáknál, nem ritkán sokkal több fűrtöt lehet egy tőkén találnunk.

Egy napos fajmentén képes azonban egy tőke több száz fűrtöt is kitűnően megérlelni és az sincsen kizárva, hogy egyes szőlőtőkék, — ha kifejlődésükhöz és terjeszkedésükhöz elegendő helylyel rendelkeznek — 1000, sőt még több fűrtöt is megérlelhetnek. Természetesen ezek kivételek és egy szőlőtőkének megfelelő számú évekre van szüksége arra nézve, hogy ily mértékben kifejlődhessék és kiterjedhessék.

De ennek lehetősége minden egyes szőlőtőkénél megvan, amely meleg fal mentén és jó talajban a kedvező tenyésztési feltételeket feltalálhatja.

Városok közelében lehet egy kilogramm szőlőt az idény szerint 40-60 fillérrel értékesíteni. Egy liter

bor készítéséhez kell 1 1/2 klg. szőlő. Ha tehát egy liter bor is azt az árat éri el, mint egy klg. szőlő, ugye a fentiek szerint a csemege-szőlő eladásánál és hasonló termésnél már 50%-ot nyerünk.

Tekintetbe véve még azt a körülményt, hogy a csemege fajok mindig többet teremnek és ha a borfajok átlagos termése tőkénként 1 1/2 kilogrammra becsülhető, a csemegefajok legalább is két kilogramm szőlőt hoznak tőkénként, ugye a csemege-szőlő termelés hozama még előnyösebbnek mutatkozik és pedig annál inkább, mivel az évenkénti munkálattási költségek mindkét esetben egyenlők maradnak.

A termésnek számszerű feltüntetése még jobban megmagyarázza a fenti feltevést:

Egy la borfajú szőlőoltvány vételára	24 fillér
Három évi munkálattási költség tőkénként	24 " "
Összesen: 48 fillér	

Évente munkálattási költség tőkénként	7.5 fillér
10%-os amortizációja az ültetvénynek	4.8 " "
s így éventei költségek tőkénként: 12.3 fillér	

Bevétel egy liter borért tőkénként	30 fillér
Ennélfogva tőkénkénti jövedelem	17.7 " "
vagyis holdanként 708 korona.	

Egy la csemegefajú szőlőoltvány vételára	30 fillér
Három évi munkálattási, forgatási és karózással	24 " "
Összesen: 54 fillér	

Évente munkálattási költség tőkénként	7.5 fillér
10%-os amortizáció	5.4 " "
s így éventei költségek tőkénként 12.9 fill.	

Bevétel 2 klg. szőlőért tőkénként á 40 fill. = 80. — " "	
Tehát tőkénkénti jövedelem	67.1 " "
vagyis holdanként 2684 korona.	

Ebből láthatjuk, hogy egy földdarab jövedelme, mely csemege-szőlő fajokkal lett beültetve, 4-szer anynyi, mint egy borfajú szőlővel beültetett hasonló nagyságu területnek.

Mindenkinek, aki szőlőjéből kísérletképpen csemege-szőlőt értékesített, tapasztalni kellett, hogy ezáltal az ültetvény hozama rendkívül módon emelkedett.

Ha pedig kizárólag erre rendezzük be magunkat, t. i. ha a megfelelő szőlőfajokat ültetjük el, ugye a hozadék az előbb felállított módozat szerint rendkívülileg emelkedik.

Most már csak arra a kérdésre kell felelnünk, hogy ezen értékes csemege fajú szőlőoltványokat fajtisztán és minden viszonyokhoz mérten elegendő választékban hol kaphatjuk? és az kétségtelen, hogy a rég ismert **Küküllőmenti Első Szőlőoltványtelep** tulajdonos **Caspari Fr. Medgyes**, e tekintetben a legteljesítőképebb az egész országban és ahol tapasztalat szerint mindenki a legjobban lesz kiszolgálva.

Tessék a fentnevezett céghez fordulni, amely bizonyosan szíves készséggel fog e tekintetben mindenkinek tanácsot szolgáltatni, hogy a kérdésben forgó földterület beültetéséhez, minden esetben a talaj minőségének, fekvésének és az éghajlatnak megfelelőleg alkalmas fajok választhatassanak.

A Debreceni Kölcsönös Segélyező-Egylet

mint Szövetkezet (Kossuth-utca Zádor-ház)

1909. évi január hó 1-én nyitotta meg XXVI-dik évtársulatát.

A Kölcsönös Segélyező-Egylet negyed évszázad óta folytatja városunkban áldásos működését, tagjainak valóságos segítője volt, azokat keresetükben, foglalkozásukban és vállalkozásukban támogatta. Közönségünk megismerete és megszerette szervezetünket, helyeselte törekvéseinket és ennek köszönhető, hogy szerényen megkezdett egyletünk ma már tagjainak változatlan bizalma és ragaszkodása folytán hazánk egyik legnagyobb hitelszövetkezetévé emelkedett, mely lakosságunk ezreit, társadalmunk minden rétegét és osztályát foglalja magában.

Egyletünknek 10,000 tagja van, kik 14,000 törzsbetétkönyvre 100,000 törzsbetétet fizetnek.

Saját üzleti tőkénk a 6¹/₂ millió koronát meghaladja.

Tagjaink kényelmére leginkább betáblázott kölcsönöknél, kamatszámolási kölcsönöket is folyósítunk. A tagok ezen kölcsönök után **külön kamatot nem fizetnek**, mert a kamatok a heti befizetésekben számoltatnak el. Minden 100 korona ellenében heti egy törzsbetét (40 fillér) fizetendő, mely összeggel a 100 korona és annak kamatai — minden külön kamatfizetés nélkül — visszafizettetnek a végelszámolás alkalmával az esetleg fennmaradó fölösleg a feleknek kifizettetik.

Egy törzsbetét heti 40 fillér (20 kr.) befizetésére kötelez.

Egy heti késedelem után, ha az a reá következő héten pótoltatik, késedelmi díjat vagy bírságot nem számítunk.

Az összegyűjtött tartalékunk 150,000 koronát tesz.

Akinek üzletéhez, iparához, háza felépítéséhez, földvételhez vagy más hasznos befektetéshez pénzre van szüksége, szövetkezetünkönél azon előnyben részesül, hogy a hat év elteltével tartozását visszafizette és a reá eső haszoneredmény alakjában még fizetett kamatainak nagy részét is visszakapja.

Kölcsöneink előnyösek, mert szövetkezetünk pontos tagjait sem felmondással, sem törlesztésekkel, sem kamatemeléssel nem zaklatja és kölcsöneit — bármely szűk pénzügyi viszony mellett is — egyformán és gyorsan folyósítja. De különösen előnyös azért, mert kölcsöneinket bélyegmentes kötelezvényekre adjuk.

A KÖLCSÖNÖS SEGÉLYZŐ-EGYLET igazgatósága.

Regény-csarnok.

67.

Regény.

A nagy rejtély.

„Határozottan megmaradok azon állításon, hogy Macallanné rendkívül haragos, ingerült jellemű volt. De az is igaz, hogy megszokásból mindig bocsánatot kért, s jóvá igyekezett tenni, ha szenvedélyeskedett. Ha nyugodt volt ismét, rendszeresen engedelmet kért tőlem is, még pedig igen nyájas jóakarattal. Ily időben aztán igen kellemes modoru volt; meglátszott beszédén, tettén, hogy jól nevelt nő. De most hadd térjek vissza külső megjelenésére. A mily csunya volt arcbán, ép oly szép természetű birt; kezei s lábai, mint mondták, szobrász által véstettek le. Különösen kellemes hangja volt, s mindenki állító, hogy egészséges korában gyönyörűen énekelt. Ha komornájának hinni lehet, izléstelen öltözködésre nézve a szomszédság hölgyeinek mintaképül szolgált. Mi Beaulynét illeti, bár határozottan féltékeny volt a szép fiatal özvegyre, azt is bebizonyította, hogy időnkint uralkodni is tudott ez érzése felett. Macallanné közvetítése folytán volt Beaulyné a háznál. Beaulyné elakartá odázni látogatását, midőn tudomására jutott, hogy Macallanné beteg. Macallanné maga s nem a férje határozta el, hogy nem szabad Beaulynét a tervezett látogatástól felmenteni; hadd élvezze a szép ősz, akkor és úgy Gleninchen, amint tervezte volt. Szeszélyei daczára Macallanné mégis igen népszerű volt egy barátjai, mint cselédei körében. Nem maradt könnytelen szem a háznál, midőn tudomásra jutott, hogy haldoklik. Másrészt azon kis családi kellemetlenségek alatt, melyek a betegápolónő jelenlétében történtek, Macallan ur soha sem jött ki türelméből és soha sem illette nejét durva szóval. Ugy látszott, hogy a veszekedések inkább elszomorították, mint megharagították. Az esküdtszék számára ebből kiderül azon kérdés: Olyféle nő volt-e az elhunyt, ki férjét annyira felháboríthatá, hogy megmérgezéssel büntesse? S olyféle férfi volt-e a férj, ki képes legyen nejét megmérgezni?

És sikerült s az elsővel oly ellentétes benyomás előidézése után, a bírói kar dékánja leült ismét s az orvosi tanuk hivattak elő.

Itt, a tanu-vallomások egyszerűen ellentéllhatatlanok voltak.

Jérome orvos és Gale ur határozottan, ünnepélyes esküvel bizonyíták, hogy a körjelek az elhunyt nő végső betegsége alatt, az arsenicum mérgezés által előidézett körjelek voltak. A sebész vizsgálata, ki a boncolást végezte, ugyanazt a kimutatást eredményezte. Ünnepélyes esküt tett, hogy a belső részek vizsgálata folytán világosan kiderült, mikép Jérome orvos és Gale ur jelentései elvitázhatatlanok, s hogy betegjük csakugyan mérge által mult ki. Végre e bizonyítékok még azon megható és meggyőző tény által támogatottak, hogy két elemző vegyszert felmutatá az esküdtszék előtt az arsenicumot, mit az elhunyt nő tetemében találtak, s melynek mennyisége nemcsak egy ember halálára lett volna elegendő, de még kettőre is. Ily meggyőző bizonyítékokkal szemben az ellentétes vallatás csak formadolog lett volna.

A bünpöri vizsgálat által feltett első kérdés: — Mérge által halt-e meg a nő? igenlőleg el lett döntve, még pedig oly módon, melyhez kétség többé nem férhet.

A most fellépő tanuk azok voltak, kik a következő kérdéssel összeköttetésben álltak, azon iszonyu kérdéssel:

Ki mérgezte meg a nőt?

XVII. FEJEZET.

Második kérdés: Ki mérgezte meg a nőt?

Az orvosok és vegyészek tanuvallomása befejezte a bünpöri vizsgálat első napját.

Másodnap a felmutatandó bizonyítékok, melyek a törvényszék által megszerztettek, általános érdeket és kíváncsiságot keltettek. Az esküdtszék most hallani fogja, mit láttak s hallottak azon egyének, kik hivatalosan arra valók, hogy az ilyféle állítólagos bünteteket, minő a Gleninchen történt bün, hitelesítsék. A procurátor-fiskális azon egyén, ki hivatalosan megkezdte a törvény előzményes keresetét, s ennél fogva ő volt az első tanu, ki a bünpöri tárgyalás másod napján felhivatott.

Az államügyész által vallatva, a fiskális ekkép adta elő bizonyítékait:

„Október huszonhatodikán, Edinburghból Jeromé orvostól és Gale Sándor urtól, orvosi gyakornoktól, ki Dingdovie falujában, Edinburgh mellett működik, értesítést kaptam. A levelek arról tudósítottak, hogy Macallan Eustacéné, Dingdovie melletti birtokán, Gleninchen férje házában, gyanus körülmények alatt mult ki. Az említett értesítés még két másik okiratot is tartalmazott. Az egyik az elhunyt hölgy post-mortem vizsgálatát írta le; a másik a vegyészeti felfedezéseket hitelesíté, melyekre a tetemboncolása és belső részeinek analysise vezetett. Mindkét okmány elvitázhatatlanul bizonyította, hogy Macallan Eustacene mireny-mérgezés által halt meg.

„Ezen körülmények között keresetet és motozást indítottam a gleninchi ház és környéke ellen, egyedül azon okból, hogy világosságot hozzak azon részletekbe, melyek a szerencsétlen nő halálát kísérték. Sem irodámban, sem a vett tudósításban nem emeltetett semmiféle bünvadt bárki ellen. Az október huszonhatodikán Gleninchen és környékén megkezdett kereset csak huszonnyolczadikán ért véget. Ezen utóbbi napon tudomásomra jutott bizonyos felfedezések, és személyes észrevételek nyomán működve, melyeket irodámba hozott levelek és egyéb iratok ébresztettek bennem — criminalis bünvadt emeltem a fogoly ellen, s engedélyt kaptam letartóztatására. Október huszonkilencedikén vádlott a megye-bíróhelyettes által vallatott, és e törvényszéknek szolgáltatott át, a bünpör felvétele okából.“ — Miután a fiskális elmondta ezeket s a technikus dolgokra nézve az ügy még egyszer ellentétes vizsgálat alá került, irodájának segédei szólították a törvényszék elé. — Ezen emberek megható érdekü történetet beszéltek. — Ők tették azon végzetes felfedezéseket, mik feljogosították a fiskalist, hogy férjemet neje meggyilkolásával vádolja. Az első tanu egy megyei tiszt volt, névleg: Schoolcraft Izsák

Drew ur, képviselő, ügyvéd és a korona tanácsosa vallatta őket az államügyészszel egyetemben. Schoolcraft Izsák így szólt:

„Október huszonhatodikán rendeletet kap-

A „BOCSKAY”=cipőkrém

∴ forgalombahozatalát a gyárüzem tulterheltsége miatt ∴

3 óra felfüggesztettük.

Neumann Nándor ∴ vegyészeti gyára ∴
DEBRECEN, Hatvan-u.
∴ 8. szám. ∴

Trnka Ferencz

gép-, kazán-műhelye, kuffurási
vállalata és vasvályu raktára

Debrecenben, V. Barna-utca 3. szám.

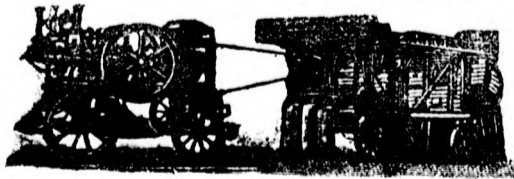
Telefon 576.

Telefon 576.

Ajánlja mindenféle

gazdasági gépek

szakszerű és gyors javítását jutányos áron; továbbá jó vizű kutak furását, szivattyuk elkészítését minden minőségben. Végül felhívja a mélyen tisztelt gazdaközönség figyelmét itató vasvályura, melyek csorda, gulya és ménes itatására tartósságnál fogva kiválóan alkalmasak; melyek minden méretben lehető leggyorsabban készíttetnek el.

Vidéki megrendelések gyorsan és
∴ pontosan ∴
∴ eszközöltetnek. ∴

tam, hogy a Gleninch nevezetű, Edinburgh melletti birtokra induljak. Magammal vittem a fiskus segédjét, Lorrie Robertet. Mindenekelőtt azon szobát motoztuk meg, melyben Macallan Eustacéné meghalt. Az ágyon és egy forgatható asztalon, mely az ágyhoz tartozott, könyveket, íróeszközöket találtunk és egy papirszeletet, melyen bevégezetlen versek álltak: később kint, hogy ez az elhunyt nő kezeirása. Mind e tárgyakat papírba téve lepecsételtük.

„Azután a hálószoba egy berakott munkáju szekrénykijét nyitottuk fel. Itt még több papírlapot fedeztünk fel, tele írva költeményekkel, s ugyanazon kezirással. Leveleket is találtunk s mi több, egy összegyűrt papír darabkát, mely a polczok egyikének sarkába volt elrejtve. Tűzetesb vizsgálat után egy vegyész nyomtatott czime fedeztetett fel a papíron. Azon kívül még néhány szem fehér port leltünk a papír ránczaiban. A levelek és az összegyűrt papír ismét gondosan lepecsételtettek. A további kutatás nem mutatott fel semmi oly részletet mely czélunkhoz csak némileg is közelebb juttatott volna. Átmotoztuk az elhunyt ruhátárát, ékszereit, könyveit. Ezeket jól elzártuk. Öltöző szekrényét is megtaláltuk, mit azonnal gondosan lepecsételtünk és a többi lepecsételt tárgyakkal magunkkal vittük az irodába.

„Másnap újabb utasításokat nyerve a fiskustól, a ház motozását folytattuk. Ezúttal az elhunyt szobájával szomszédos hálószobában kezdtük a munkát. A haláleset óta zárva maradt. Itt semmi fontost nem találva, egy másik, ugyanazon emeleten fekvő szobába nyitottunk, melyben, mint mondták, vádlott akkor betegen feküdt.

„Betegségéről azt beszélték nekünk, hogy ideges baj, előidézte neje halála és a vele együtt járó sajátos események által. Felemlíték, hogy képtelen a foglalkozásra, valamint idegenek fogadására. Mindazáltal megmaradtunk szándékunknál, kötelességünket szem előtt tartva, mely a ház minden zugának átmotozását parancsolá és a beteg szobájába léptünk. Nem válaszolt, midőn azon kérdést intéztünk hozzá, vajjon elhunyt neje hálószobájához szomszédos szobájához, melyben rendszeren lakni szokott, áthozott-e valamit ezen szobába, melyben most

fekszik? Minden felelete abból állt, hogy szeméit lehunyta, mintha gyöngébb volna, semhogy beszélhetne velünk, vagy csak jelenlétünket is elbirhatná. Nem alkalmatlankodva tovább a betegnek, a szoba s a benne tartalmazott egyes tárgyak vizsgálatához fogtunk.

„Mig így voltunk elfoglalva, valami sajátos zaj hatott füleinkhez. Olyanforma volt az, mintha a külső folyosón kerekén járna valami.

„Az ajtó megnyílt és nyilsebesen bejött egy ur, egy nyomorék, ki karszékeiben kerekéken toltá odább magát. Székével egyenesen egy kis asztalhoz közeledett, mely a fogoly ágya mellett állt és sugva mondott neki valamit, mit minden figyelmünk daczára sem hallhattunk. A fogoly szeméit felnyitá és gyorsan válaszolt egy jellel. Mi egész tisztelettel a nyomorék urnak tudára adtuk, hogy nem engedhetjük jelenlétét a szobában. Ugy látszott, nem is hallgatott szavainkra. Csak azt felelte: „Nevem Dexter. Macallan ur régi barátja vagyok; nem én, de önök itt a hivatlan vendégek.“ Ismét figyelmeztettük arra, hogy távoznia kell a szobából, s hogy székét úgy állította az ágy melletti asztalkához, hogy annak megvizsgálatát részünkről lehetetlenné tette. Ő csak nevetett. „Nem láthatják saját szemekkel, szólt, hogy ez csak egy asztal, és semmi egyéb.“

Erre kijelentettük, hogy törvényes kiküldetésben vagyunk, s hogy kellemetlenségbe hozhatja magát, ha kötelességünk teljesítését meggátolja. Látva, hogy szép szóval nem megyünk semmire, egyszerűen megfogtam székét és eltoltam, mig Lorrie Róbert megragadta az asztalt s azt a szoba tulsó végére vitte.

A nyomorék uri ember iszonyu dühbe jött, midőn székéhez nyulni bátorkodtam. „Karszéke és én egy!“ kiáltott. „Hogy meri rám tenni kezét?“ Előbb ajtót nyitottam, aztán, mintha igazítani akarnék rajta, botommal jó erősen meglöktem a karosszéket és az egy perc alatt szerencsésen kigördült az ajtón.

„Rögtön rázártam az ajtót, nehogy újabb alkalmatlankodás érjen bennünket, azonnal Lorrie Róberthez siettem, a kis mellék asztal tartalmát átkutatandó. Csak egy fiókja volt, s ezt zárva találtuk.

„Elkértük a fogolytól a kulcsot.

„Ő egyszerűen megtagadta azt tőlünk, kijelentve, hogy nem ismeri el jogunkat fiókjai felnyitására. Oly haragra lobbant, hogy még azt is mondta, hogy szerencse reánk nézve, mikép annyira gyöngé, különben ha felkelhetne az ágyból, meg nem köszönnök. Mi udvariasan felemlítettük, hogy kötelességünk minden fiók átmotozását követeli, s hogy a kulcs megtagadása által csak arra kényszerít, hogy magunkkal vigyük az asztalt és lakatossal nyitassuk fel.

„Óvatosan nyitottam ajtót. A nyomorék uri ember helyett, kit látni vártam, egy másik idegen állt előttem. A fogoly nagy örömmel pillantotta meg s mint barátját és szomszédját magához szólította, mohón felkérve őt, védelmezné meg ellenünkben. E második ural igen kellemesen lehetett elbánni. Tudtukra adta, hogy Dexter ur érte küldött, hogy ő is ügyvéd és látni kívánja hitelesített kiküldetési okmányunkat. Atolvasta azt, rögtön értésére adta vádlottnak, — annak rendkívüli meglepetésére, hogy kell adnia magát, minthogy jogunkban áll a fiók átmotozása, minthogy jogunkban áll a fiók átmotozása, mi ellen azonban óvást tehet. Azután, minden további idővesztés nélkül, elkérte a kulcsot s személyesen felnyitotta számunkra a fiókot.“

„Abban több levelet és egy nagy könyvet találtunk, mely lakattal volt elzárva, és melyen aranyozott betűkkel állt a szó: „Naplóm.“ Mi természetesen lefoglaltuk és lepecsételtük a leveleket és naplót, hogy azokat is a fiskus kezébe szolgáltatassuk. Egyidejűleg a másik ur vádlott nevében óvást irt, és névjegyével együtt átadta nekünk. A névjegy tundtukra adta, hogy ő Playmore ur, ki most vádlott egyik ügynöke. A névjegy, valamint az óvás, a fiskusra bízott.

„Egyéb értékesebb felfedezéseket nem tettünk Gleninchen.

„További kutatásaink Edinburghba, azon vegyészhez vezettek, kinek címét találtuk azon összegyűrt papirszeleten, mely az elhunyt hálószobájának szekrény-sarkába volt rejtve. Még más vegyészeket is kérdőre kelle vonnunk. Október huszonnyolcadikán a fiskus mindazon felvilágosítások és részletek tudatában volt, miket összegyűjteni képesek valánk s egyelőre bevégeztük teendőinket.“

(Folyt. köv.)

„FÉLIX” GYÓGYFÜRDŐ.

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hő forrás, víz hőfoka 50° Celzius. Gyógyjavallat fürdőalakjában, csúsz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészkek gyuladások, méh-hurut, medencebeli sejtiszövetlob és izzadmányoknál; Ivó gyógy mód alakjában, idült gyomorhántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehójjag betegségeinél, sárgaság és epeköveknek meglepő gyógyhatás. Tükör kád, mór szénsav és iszap-fürdők.

≡ 1908. évben 8600 állandó fürdővendég. ≡

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakószoba, kintinó vendéglők, jutányos étlaparak, állandó elsőrendű cigány-zene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétautak, 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta.

≡ Curtaxe és zenedij nincs. ≡

Prospektust ktlld

Pósta, távirtda, interurbán-telefon.

az Igazgatóság.

A főposta
mellett.

Kérem a cégre vigvázni!

Új női-divat árúház nyílt
DEBRECZENBEN,
a Főposta mellett.

RÓZSALAJOS

ú. v.

Tavaszi újdonság. Női-kabát 10 frt. Leány-kabát 6 frt.
Kimóna 12 frt. Gyermek-gallér 3 frt. Angol alj 2.50 frt.
Női sapka 2.50 frt. Divatos szalma-kalap 2 frt.
Selyem csipke bluz 5 frt.
Uri divatcikkek leszállított árban
lesznek eladva.

Kérem a cégre vigvázni!
A főposta
mellett.

Péncz. Mész. Szén. Mütrágya.

Klár Andor bank- és áruüzlet

Telefon : 445.

Debreczen, Miklós-utca 23.

Távirat : KLÁR ANDOR.

BANKOSZTÁLY :

Törlesztéses kötvény és váltókölcsonök földekre és házakra. Tárcahitel és személyi hitel kereskedőknek, iparosoknak és gazdálkodóknak. Parcellázások, erdő- és birtokügyletek.

ÁRUOSZTÁLY :

: SZÉN. :
 Elsőrendü porosz karwini, ostraui szén. Légszesz bánya-kocsz, kétszer mosott kovácszén. Salgótarjáni, petrosényi, eperjesi, zsibói szén.

: MÉSZ. :
 Biharmegyei és hernádvölgyi, kivárolag fával égetett darabos mész. — Évi termelés több 1000 waggon.

MÜTRÁGYA.
 Superfosfát, Thoma-salak, csontliszt, szárított feká. Kítunó légenytrágya, főleg : dohány és lapos növények alá.

1—3 évi kötésre.

**Előnyös árak! Pontos kiszolgálás! Kedvező fizetési feltételek!
 Kérjen ajánlatot! Legjobb összeköttetés!**

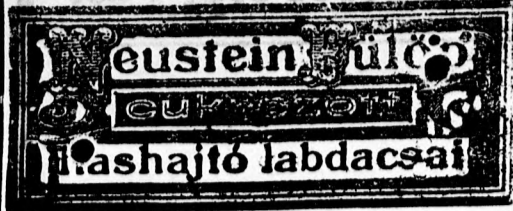

Tóth Gyula
vaskereskedése Debreczen.

Ajánl dus felszert raktárából vas, acél, fém, gazdasági és ház- és konyhafelszerelési áruk, vas, réz és kerti butorok, fürdő-kádak, jégsekreányek, porcellán meidingi és vaskályhák, francia és tornyos konyhák, szőlőszeti és kertészeti szerszámok, lófogatu és kézi permetezők, gyermek-kocsik, fényezett áruk, Ursus szab. és tányéros borsajtók, szőlőzuzók, nickl és alpacca evőeszközök, ház- és butor-vasalások, ruggyanta és technikai cikkek, gépszijak, revolverek és vadász-fegyverek, lőpor-áruda.

Legolcsóbb és legjobb hatású **HASHAJTÓ.**

(NEUSTEIN ERZSÉBET-PILULÁI)
felülmulja minden tekintetben a hasonló készítményeket. Fenti szer mentes minden káros alkotórésztől, a legjobb sikerrel használják az altest bántalmainál, könnyű székletet szerez, vértisztító egy gyógyszer sem ártalmatlanabb és alkalmasabb a

s z é k r e k e d é s

legyőzésére, mint a legtöbb betegség okozója. Cukrozott volta miatt a gyermekek is szívesen veszik. Egy doboz 15 pilula tartalommal 30 fillér, egy tekercs 8 dobozzal, tehát 120 pilulával 2 korona.

A pénz előreküldése mellett bérmentve **Óvás!** Utánzatoktól óvakodjunk, „Neustein Fülöp hashajtó piluláit” tessék kérni! Csak akkor valódi, ha minden dobozon a törv. bejegyzett Szent Lipót védjegy és Philip Neustein gyógyszerész aláírása fekete vörös nyomásban olvasható. A keresk. törv. által védett csomagjainkon cégünknek rajta kell lennie.

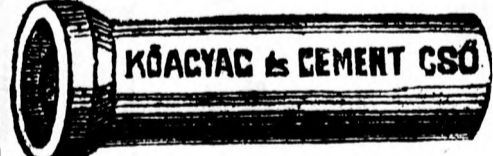
NEUSTEIN FÜLÖP gyógyszerész Szent Lipóthoz
Wien, Plankengasse 6.
2314 Kapható minden gyógyszerárban.

Ifjabb WALLA JÓZSEF

mozaik-, cementár- és műkőgyára, építési anyagok raktára

Budapest. Iroda: VII., Rottenbiller-u. 15.

▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲
Márványmozaik lapok.
Mintázott cementlapok.
Karmantus betoncsövek.
Különböző műkőmunkák.
Granit-teraszok. Betonmunkák.
Csatornázások.
Falburkolások.
Mettlachi lapok.
Kerám- és klinker-lapok.
Fayence-lapok.
Keltelmi lapok.
Terrakotta áruk.
Kőagyacsövek.
Chamotte téglák és agyag.
Portland és románcement.

2266
Telefon 76—36. Telefon 76—36.

Serravallo

Vasas Kina-bora.

A bécsi 1906. évi egészségügyi kiállításon
államdíjat és aranyérmét nyert.

Erősítőszert gyöngékedők, vérszegények és láb-
zók részére. Étvágygerjesztő, idegerősítő, vér-
javító szer. — Kiválóan jóízű.

Több mint 5000 orvosi elismerő nyilatkozata
Kapható:

J. Serravallo-nál

Triesz-Barcola.

A gyógyszerárakban 1/2 lit. ü. 2 kor. 60 fillér,
1 lit. ü. 4 kor. 80 fillér.

Takarék tüzhelyek,
főző-edények, gazdasági
eszközök, Peronospora
fecskendők, eperjesi cse-
répkályhák raktára

Kovács Gyula

vasútleletben,
„BIKA” szálloda mellett.

Donoqán és Somossy

Debreczen,

Kistemplombazár.

Meglepő szép
tavaszi ujdonságok
érkeztek

női divatkelmékben, Voile de laine,
selyem szövetek, ruha vásznakban.

Óriási választék napernyőkben

Goldstein Karolin

orvosilag elismert mellfűző műterme

DEBRECEN, Piac-utca 61.

Mérték után rendelve bárminő érzékeny alakra
-- 6 óra alatt készít legkényelmesebb --

midert

kitűnő egyenestartókat. — Kirakatba készült
fűzőket félárban adom el. Óriási raktár kész
fűzőkben legolcsóbb árakban.

A szépség!

Minden hölgynek kétségtelenül legfőbb vágya,
hogy mentől szebb legyen s hogy ezen célját elér-
hesse, megragad minden alkalmat és a legképte-
lenebb dolgokkal kengeti arcát. — A legtöbb eset-
ben saját kárára teszi ezt, mert nemcsak, hogy szép
nem lesz, hanem ellenkezőleg sok esetben tönkre
teszi arcborát úgy, hogy igen hosszú idő, gondos
ápolás kell ahhoz, hogy ismét helyrehozza.

Az a világon egyedülálló siker, melyet Gutori Földes
Kelemen aradi gyógyszerész Margit-Crème-jével elért
(különösen Francia- és Németországban) sok embert
arra birt, hogy ezt a világhírű, ártalmatlan és az aro
minden tisztáltsága (szeptől, májfolt, kiütések stb.)
ellen páratlan és csodálatosan ható szert utánozzák.
Természetes, hogy ez senkinek sem sikerül, mert a
Margit-Crème készítésének titkát senki más nem
ismeri, mint a feltaláló és készítő s épen azért, —
mert a titkot soha senkire nem bízta, hanem min-
den egyes készítményt maga állít elő, a Margit-Crème
mindig egyforma, annak kidolgozása a leggond-
sabb, tehát hatása is rögtön és biztos. Óvakodjunk
tehát arcunkat mindenféleképpen kengetni és használ-
junk oly szert, melyet angol, amerikai és francia
hirneves orvosok is ajánlanak, mint egyedül biztos
és ártalmatlan szert az arc szépítésére és a szépség
megőrzésére. Ez a világhírű szépitőszert a Földes-
féle Margit-Crème, mely már 4—5 napi használat után
teljesen átalakítja az arc bőrét, eltünteti a szeplőket,
májfoltokat, kiütéseket, bőrtráktát, mittesszert, arc-
és kézvörösséget. Az arc ideális szép, üde és ifjú lesz s
amellett a Margit-Crém teljesen ártalmatlan.

Ára: kis tégely 1 korona, nagy tégely 2 ko-
rona, Margit-szappan 70 fillér és Margit-pouder (fe-
hér, rózsás és crème színben) 1 K 20 fillér. Ezen
szerek mindegyike külön is használható. A Földes-
féle Margit-Crème kapható a világ minden nagyobb
gyógyszertárában, ahol pedig raktáron nem volna,
tessék egyenesen a készítőnek így címezve írni:
Földes Kelemen gyógyszerész, Arad.

Kapható Debreczenben: Balázs Ödön, Grósz
Nagy Ferenc, Jóna és Jóna drog., Mihalovics Jenő, Mu-
raközy László, Tóth Béla gyógyszerárakban.
H.-Szoboszlón: Barbócz Zsigmond.
H.-Böszörményben: Eressey Gábor. 2726

STUBNYA FÜRDŐ

518 méter t. f. m. 38—48° C foku hévízzel.
Budapest—Ruttkai fővonalon gyorsvonat megállóhely.
Javallatok:

REUMA KOSZVENY

izületi és izomreumás megbetegedésnél, ischias, néu-
ralgia, (idegbántalmak) női bajok és bőrbetegségek ese-
tében, accema, prurigo, psoriasis.

MAGASLATI GYÓGYHELY

Orvosi vezetés alatt álló ivó- és fürdőkurák. porcellán-
kád- és tükörfürdők, pakolás, iztatási kurák, villamo-
zás, masszázs, uszoda és hidegvízgyógykezelés. —
Pompás fekvés, fenyőerdők közepette, elterülve a Tát-
rahegység egyik remek fensíkján és így megbecsülhe-
tetlen, mint légyógyhely is, nagy és szép park. Leg-
olcsóbb árak, legnagyobb kényelem, egészséges laká-
sok és tápláló élelmézés. Saját fürdőzenekar, lawn-
tennisz. Állandó előkelő uri közönséggel.

Előidény: július 1-ig. Utóidény: augusztus 20-tól.

50% ENGEDMÉNY.

Képes prospektussal és fölvilágosítással díjmentesen
szolgál az Igazgatóság.

HERKULES MOTOR VÁLLALAT
BUDAPEST VYACZI-ÚT 30.

ELISMERT LEGHIRESEBB
CSÉPLŐKÉSZLETEK
TELJES JÓTÁLÁSSAL
ÜZEMBEN
BÁRMIKOR
MEGTEKINT-
HETŐK.

ELSŐRENŐ
SZIVÓGÁZTELEPEK
ÜZEMKÖLTSÉG.
LŐERŐ ÓRÁNKINT
KB. 1½-2 FILLÉR
ÜZEMZAVAROK KIZÁRVA.
ÁRJEGYZÉK INGYEN.

A MAGAS-TÁTRA

legbájosabb, legolcsóbb nyaralóhelye.

Poprád r. t. város tulajdonát képező

TÁTRA-VIRÁGVÖLGY.

Éghajlata enyhe. Szobaárak 1 K
60 f.-től 5 K-ig naponta, elő- és utó-
idényben 30%-kal olcsóbb.

Étkezés közös asztalnál, reggeli, ebéd, vacsora
heti 28 K., vagy étlap szerint.

Kádfürdő 80 fill. Zenedij, gyógydíj nincs.
Állandó fürdőorvos. Felvilágosítás-
sal készségesen szolgál:

TÁTRA-VIRÁGVÖLGY gondnoksága.

Bittner-féle

coniferen-sprit

ne hiányozzék egy beteg vagy gyermekszobá-
ból sem, mert ez az egyedüli s tiszta fenyő-
készítmény, amely savakat és gyogyalkatrésze-
ket tölti be a szoba levegőjét. Kitűnő szer a
légző-szervek megbetegedésénél s a gyermek
betegségek megakadályozására

Valódi csak ha
az üveg az itt
látható golya
osás. és királyi udvari szállító-
gyógytár Reichenau,
Alsó-Ausztria.

Jul. Bittner

osás. és királyi udvari szállító-
gyógytár Reichenau,
Alsó-Ausztria.

Ára 1 üveg Coniferen-Sprit 1 K 60, 6 üveg 8 K.
1 drb. patent permetező készülék 3 K 60 f.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR

DEBRECZENBEN, Piac-utca, saját ház.

Társas viszonyban a Pesti Magyar kereskedelmi Bankkal Budapesten, alaptőke: 1.200,000 korona, tartalékalap: 545,000 korona. Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár rvtg., Nádudvari takarékpénztár rvtg., Hajdunánási gazdasági bank rvtg.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre

folyó- és checkszámlára és a betétek célszerű gyűjtésére nézve ingyen bocsát feleinek izléses kiállítású takarékperselyeket rendelkezésére.

Saját áruraktára van, mely úgy a központi, mint a vásártéri állomással közvetlen vágánnyal van összekötve.

A beraktározott árukra előnyös feltételek mellett ad előlegeket,

folyósít törlesztéses és kötelezvény-kölcsönöket betáblázás ellen.

Leszámitol váltókat kezesség, vagy betáblázás mellett, kereskedői tárcaváltókat úgy az intézetnél, mint a

hitelrésztes csoport

keretében.

Folyószámlahiteleket engedélyez értékpapir fedezet vagy ingatlanra való bekebelezés mellett.

Elfogad megbízásokat úgy vidéki intézetek részvényei, mint a budapesti vagy külföldi tőzsdéken jegyzett

értékpapírok vételére és eladására nézve.

Köztisztviselőknek törlesztéses kölcsönöket nyújt 10, 15, 20 évi visszafizetésre havi részletekben.

Foglalkozik a bankügyletek összes ágaival és különösen ajánlja szolgálatait $4\frac{1}{2}\%$ - 5% -ot jövedelmező befektetési papírok vételére nézve.

Ezen hirdetés

érdekelni fog minden művelt embert! Önnek tudnia kell, ha testi egészségének ápolására súlyt fektet, hogy minden házban nélkülözhetetlen egy feltétlenül megbízható fertőtlenítő szer. Betegség, sérülés, égés, bevágás, milyen sokszor fordulhat elő; a betegágynál való fertőtlenítés, sebek, daganatok antiszeptikus mosása, öblítések (irrigáció), ragályos betegségek elleni védkezés és szagtalanítás, mind szükségessé teszi, hogy kéznél legyen a tudományosan sokszorosan kipróbált és elismert

LYSOFORM

mely határozottan a jelenkor legkitűnőbb fertőtlenítő szere és az egész világon használatban van. Gyorsan és biztosan hat, bárkinek kezébe adható, mert nem mérgező, nem izgatja a bőrt (mint a többi fertőtlenítő szerek, pl. carból, szublimát, hypermangan), kellemes illatú és végül rendkívül olcsó; ezek az okai közkedveltségének úgy orvosi mint laikus körökben. 100 grammos eredeti zöld üvegekben 80 fillér árban kapható az ország minden gyógyszerárán vagy drogeriájában használati utasítással.

Vegye figyelembe azt is, hogy a lysoform gyorsan és biztosan megszünteti a rossz szagot és az izzadságot is.

Egy igen érdekes könyv jelent meg kiadásunkban, egy tekintélyes orvos tollából, „Egészség és fertőtlenítés” címmel, melyben a lysoform használatát tárgyalja a családban és ez igazán minden anyának ajánlható olvasmány. Bárki ingyen kaphatja meg ezen könyvet az ország bármely gyógytárában vagy drogeriájában. Ahol nem volna készleten, ott sziveskedjék dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyárához Ujpesten, fordulni s e cég azonnal ingyen és bérmentve megküldi a könyvet.

Tegyen egy kísérletet!
Figyeljen a LYSOFORM szóra
és az eredeti csomagolásra.

Lefkovits Jakab

Debrecen, Széchenyi-u. 1. sz.

Modern butor raktár

dus választék kiváló izlésű

ebédlő, hálószoba, salon

berendezésekben

legszebb és legjobb kivitelű

vas- és kárpitozott butorok

nagyválasztékban.

Czégre tessék figyelni!

forduljon minden érdeklődő,
ki súlyt fektet I. fajtiszta anyagra.

Gyümölcsfák, disz- és kerítésnövények stb.

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet

SZŐLŐOLTVÁNYOK

európai, amerikai és gyökeres vesszők.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

KISSLING RUDOLF és FIA

csillárgyára

Budapesten, Podmaniczky-utca 31.

Tisztelettel meghívja nagyrabecsült vevőit

A debreczeni iparművészeti kiállításban kiállított csillárai megtekintésére.

Felvilágosításokkal a kiállítás tartama alatt a cégnek helyszínen levő képviselője szolgál.